

IIN KUNTA

TALOUSARVIO 2024 JA TALOUSSUUNNITELMA 2025-2026

Kvalt 4.12.2023

Khall 27.11.2023

Sisällys

1. YLEINEN OSA.....	9
1.1. Iin kunnan organisaatio.....	9
2. IIN KUNNAN TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA KEHITYSNÄKYMÄT.....	12
2.1. Väkiluvun kehitys.....	12
2.2. Yritystoiminnan edellytysten kehittäminen ja työllisyyden edistäminen.....	14
2.2.1 Yritystoiminnan edellytysten kehittäminen.....	14
2.2.2 Työllisyyden edistäminen.....	16
3. TALOUDELLINEN TILANNE JA KEHITYSNÄKYMÄT.....	20
3.1. Yleinen taloudellinen tilanne ja kuntatalouden kehitysnäkymät.....	20
3.2. Kuntatalous.....	22
3.3. Vero- ja maksuperustemuutosten vaikutus kuntatalouteen.....	24
3.4. Iin kunnan talous.....	26
3.5. Iin kunnan kuntastrategia vuoteen 2025.....	27
3.6. Meidän li Hyvinvointi -malli.....	29
3.7. Omistajapolitiikka ja ohjaus.....	30
4. TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN RAKENNE JA SITOVUUS.....	32
4.1 Talousarvion rakenne ja sitovuus.....	32
4.2 Talousarvion osat.....	32
4.2.1 Käyttötalousosa.....	32
4.2.2 Liikelaitokset.....	34
4.2.3 Investointiosa.....	36
4.2.4 Tuloslaskelmaosa.....	36
4.2.5 Rahoitusosa.....	40
4.3 Sitovuus valtuustoon nähden.....	41
4.3.1 Sitovuustasot.....	41
4.3.2. Tilivelvollisuus.....	42
4.4 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta.....	42
5. TALOUSARVIO.....	44
5.1. Kuntastrategia, tavoitteet.....	44
5.2 Hallinto- ja talouspalvelut.....	46
5.3. Elinvoima- ja yrityspalvelut.....	48
5.3.1. Maankäytön suunnittelu.....	49
5.4 Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut.....	50
5.4.1. Varhaiskasvatus.....	51
5.4.2. Opetuspalvelut.....	53

5.5. Hyvinvointipalvelut	55
5.6. Yhdyskuntapalvelut.....	59
Yhdyskuntapalveluiden hallinto	61
5.6.1. Kiinteistö- ja ympäristötekniset palvelut	61
5.6.2. Ateria- ja puhtauspalvelut	63
5.6.3. Infra- ja ympäristöpalvelut	65
5.6.4. Virainomaispalvelut	67
5.7. Iin Vesiliikelaitos	68
6. TULOSLASKELMAOSA	75
7. INVESTOINTIOSA	77
8. RAHOITUSOSA.....	80
9. IIN KUNNAN MERKITTÄVIMMÄT RISKIT JA NIIDEN HALLINTAKEINOT	81
10. IIN KUNNAN KONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS	82
10.1 Vastuu omistajapolitiikan toteuttamisesta	82
10.2 Iin kunnan konserniin kuuluvat yhteisöt.....	82
10.3 Konsernin omistajaohjaus, sisäinen valvonta ja riskien hallinta	82
10.3.1. Iin Vuokratalot Oy	83
10.3.2. Iilaakso Oy	84
10.3.3. Iin Micropolis Oy	85
10.3.4. Iin Energia Oy	90

KUNNANJOHTAJAN KATSAUS

Kuluva vuosi 2023 on edelleen ollut varsin poikkeuksellinen. Vuotta on leimannut erityisesti koronavuosista toipuminen. Toisaalta Venäjän hyökkäyssota on aiheuttanut uuden poikkeustilanteen, jota on leimannut energiakriisi, kustannusten raju nousu sekä talouden taantuma. Vuosi 2023 on myös ensimmäinen vuosi, jolloin sototoiminnot ovat hyvinvointialueiden järjestämisvastuulla. Uudistukseen liittyen toiminnan käynnistyminen on ollut varsin tukkoista, haastanut myös kuntapuolta ja edelleenkin rahoitusasiat eivät ole lähimainkaan selvät. Iin osalta ongelmia on ollut sekä palveluiden saatavuudessa, yhdyspintojen toimivuudessa ja erityisesti talouspuolella. Pohde on tulkinnut ns. vuokra-asetusta meidän ja muiden kuntayhtymäkuntien osalta siirtyvinä sopimuksina. Se tarkoittaa käytännössä kuluvalta vuodelta noin 1 M€ pienempiä vuokratuloja ja myös jatkossa matalampaa vuokraa ja huonompaa irtisanomissuojaa kuin alun perin ja julkisessa keskustelussa on kunnille tarkoitettu. Talousarviovuotta 2024 tulee rasittamaan myös niin sanottu siirtolaskelma. Jos se toteutuu kerrotulla tavalla, tarkoittaa se Iin kunnalle noin -1,2 M€ odottamatonta vähennystä valtionosuuksiin. Myös kulutason nousu, varsin kalliit valtakunnalliset palkkaratkaisut ja erityisesti rahoituskulujen voimakas kasvu ovat todellakin haastaneet talousarvion tekoa niin meillä kuin muissakin kunnissa.

Sisäisesti kuluva vuosi on ensimmäinen uuden strategian toteuttamisvuosi. Strategian painopisteet vahva ja kestävä kasvu, luonnonläheinen li, henkinen hyvinvointi ja systeeminen muutos ovat osoittautuneet hyvin aikaan sopivaksi sekä erittäin tarpeellisiksi. Niillä siis jatketaan, mutta talousarvio luonnollisesti sisältää erityisesti toimialojen osalta tarkennuksia lupauksen tasolla. Osa strategiassa linjatuista lupauksista on jo toteutunut, osa työn alla ja osa osoittautunut sellaisiksi, että ne ovat joko mahdottomat tai eivät ole tarkoituksenmukaisia. Näiltä osin on tärkeä ja hyvä tehdä päivityksiä. Vuoden 2023 aikana on myös viety läpi lopullisesti iso hallinnon uudistus ja erinäiset rekrytointikierrokset. Vuoden 2024 aikana on edelleen tärkeä panostaa esimiestyön kehittämiseen, yhdenmukaistamiseen sekä muihin henkilöstön hyvinvoinnin tukemisen toimenpiteisiin, jotka ovat lähteneet hyvään suuntaan. Tästä on nähtävissä jo nyt varsin ilahduttavia vaikutuksia mm. puolittuneiden sairauspoissaolojen muodossa.

Kokonaisuutena talousarvio on erittäin tiukka. Toimialat ovat tehneet erittäin vastuullista ja tarkkaa työtä niin kuluvana vuonna kuin vuoden 2024 talousarvion osalta. Jos kuluva vuosi sujuu yhtä vastuullisesti ja loppuun saakka ilman isoja yllätyksiä, tulemme saavuttamaan vuodelta 2023 reilusti yli miljoonan ylijäämäläisyyden tilinpäätöksen. Mutta, kuten edellä on kuvattu, siirtolaskelmat, hyvinvointialueen vuokratulkinnat, kustannustason ja rahoituskulujen raju nousu johtavat siihen, että vuoden 2024 talousarvio tulee olemaan noin 560 t€ alijäämäinen, vaikka varsinainen toimintamonojen kasvu saatiin palkkaratkaisusta huolimatta puristettua noin 3 %:iin mitä voi pitää erittäin hyvänä suorituksena. Taloutemme ei ole viimevuosina ollut terveellä pohjalla, mutta vuosi 2022 ja todennäköisesti myös vuosi 2023 ovat tasolla ja linjalla, jolle meidän on jatkossa vuoden 2024 jälkeen palattava. Taloussuunnitelma vuodet 2025 ja 2026 onkin tässä vaiheessa arvioitu ylijäämäisiksi (367t€ ja 849t€).

Vaikka talousarvio 2024 on tiukka, on se kuitenkin rakennettu realistiselle pohjalle ja myös niin, että pystymme vastaamaan strategia edellyttämiin ja linjaamiin asioihin. Erityisesti talousarvio luo pohjaa vahvalle ja kestäväälle kasvulle. Siihen on uskallettava satsata ja vaikutukset tulevat näkymään vasta pidemmällä aikajänteellä. On myös tärkeä huomioida, että vuosi 2024 on Iin kunnan 650-vuotisjuhlavuosi.

Toimialoittain merkittäviä painopisteitä, satsauksia tai muutoksia on kuvattu lyhyesti alla.

Opetustoimen ja varhaiskasvatuksen osalta on valitettavaa, mutta tärkeä ottaa huomioon valtakunnallinen kehitys lapsimäärissä. Iissä tämä tarkoittaa sitä, että ennusteen mukaan perusopetuksesta lähtee 170 oppilasta ja uusia ekaluokkalaisia saadaan 126. Perusopetuksen oppilaita on lukuvuonna 2024-2025 arviolta 1400. Alle kouluikäisiä lapsia on kunnassa vuoden 2024

alussa 780, joista kunnallisessa varhaiskasvatuksessa 380 ja yksityisessä 170. Perusopetuksessa kouluverkko säilyy nykyisellään (Olhavan koulun lakkauttuspäätös ei vielä lainvoimainen). Lukion osalta tavoitellaan elinvoimaisuutta ja opiskelijamäärän nostoa. Varhaiskasvatuksessa toiminta jatkuu kahdessa aluepäiväkodissa ja niiden eri yksiköissä, perhepäivähoidossa ja ryhmäperhepäiväkodeissa sekä avoimessa varhaiskasvatuksessa. Esiopetusta järjestetään pääasiassa varhaiskasvatuksen yhteydessä. Yksityisen varhaiskasvatuksen valvontavastuu ja esiopetuksesta päättäminen kuuluu myös kunnan toimintaan.

Kokonaisuutena toimialan henkilöstömäärä hieman laskee oppilasmäärän laskemisen johdosta. Palkankorotukset ja tehdyt palkkalinjaukset opettajien kesäajan palkoista nostavat kuitenkin hieman henkilöstömenoja. Varhaiskasvatuksen palveluseteliin liittyvät menot kasvavat selvästi johtuen indeksitarkistuksesta ja yksityisen varhaiskasvatuksen asiakaspaikkojen noususta. Tikkasen päiväkotisiirto siirtyi yksityisen palveluntuottajan järjestämisvastuulle elokuussa 2023. Varhaiskasvatuksen maksutuotot vähenevät asiakasmaksulain muutoksien myötä.

Erityisavustuksien määrä ja niihin varatut määrärahat näyttävät vähentyvän vuonna 2024. Vaikka vuodelle 2024 tehdään siirtoja jo myönnettyistä avustuksista, vähenee avustusten määrä arviolta noin 360 000 euroa. Kokonaisuutena toimialan talousarvio kasvaa toimintakatteessa noin 2,9 % ollen 25 787 725 euroa. Toimintakulut kasvavat noin prosentilla (272 462 euroa) ja toimintatuotot vähenevät 363 070 euroa. Valtarin koulun suunnittelu etenee vuoden 2024 aikana tavoitteena saada syksyllä valmiiksi vaihtoehtovertailut ja toteuttamiseen liittyvät päätökset. Palvelusuunnitelma 2025-2030 valmistellaan vuoden 2024 aikana. Toimialan kehittämistä, palvelujen laatua ja painopisteitä viedään eteenpäin opetus- ja varhaiskasvatuslautakunnan johdolla.

Hyvinvointitoimialan keskiössä on hyvinvoiva kuntalainen. Tuotamme laadukkaita ja monipuolisia palveluja kaikille kuntalaisille. Tavoitteena on, että jokainen kuntalainen hyödyntää jotakin hyvinvointipalveluiden palvelua. Kansalaisopisto ja taidekoulu, vapaa-aika ja nuorisopalvelut, kirjasto- ja kulttuuripalvelut sekä hyvinvointi kaikki osaltaan luovat kuntaan tärkeää veto- sekä pitovoimaa. Kaiken keskiössä on systeeminen muutos: miten tehdä toisin yhdessä, nykyresurssein ja entistä vaikuttavammin ennaltaehkäisevää hyvinvointityötä.

Vuoden 2023 alusta astuneen hallinnon uudistuksen myötä hyvinvointipalveluiden vastuulle tuli henkilöstön osaamisen ja työhyvinvoinnin kehittäminen, mikä näkyy myös vuoden 2024 suunnitelmissa. Motivoinut ja osaava henkilöstö on kunnan tärkein voimavara, ja on tärkeää kehittää positiivista työnantajakuvaa, sekä luoda työnantajana pito- ja vetovoimaa.

Työllistämisen näkymät vuodelle 2024 ovat osittain epävarmat johtuen vallitsevasta maailmantilanteesta, työllisyyden kehityksestä ja hallituksen uusista linjauksista. Työllisyyden kuntakokeilu, jossa lin kunta on mukana, jatkuu vuoden 2024 loppuun ja samalla valmistautuminen TE24-uudistukseen.

Hyvinvointipalveluiden talousarvion keskeisiä taloudellisia muutoksia ovat liikunta- ja elintapaohjaajan palkkaus, henkilöstön työhyvinvointihanke ja yhteishanke Micropoliksen kanssa työllisyyden saralla. Kokonaisuutena hyvinvointipalveluiden talousarvio kasvaa noin 2,8 prosentilla. Kasvuun vaikuttaa mm. liikunta- ja elintapaohjaajan palkkaus, hankkeiden omarahoitusosuudet, sekä yleiset palkkojen ja materiaalien nousseet kustannukset.

Yhdyskuntapalveluiden osalta toimintakulujen arvioidaan kasvavan 172 000 € eli noin 1,9 % (ilman kaukolämpötoiminnan vaikutusta). Toimintakulujen kasvu selittyy pääosin yksityisteiden perusparannusavustuksilla sekä kohonneilla elintarvikkeiden hinnoilla. Toimintatuottojen odotetaan kasvavan edellivuoden talousarvioon nähden 221 000 € eli noin 2,1 % (ilman kaukolämpötoiminnan vaikutusta). Toimintatuottojen kasvu johtuu pääosin tuulivoimaloiden rakennuslupamaksuista.

Toiminnallisista muutoksista tärkeimpiä ovat erityisesti infra- ja ympäristöpalveluissa sekä kiinteistöpalveluissa olevan puutteellisen toiminnanohjausjärjestelmän saaminen kuntoon vuoden 2024 aikana. Muita mainittavia ovat joukkoliikenteen uuden palvelutasosuunnitelman käyttöönotto ja kaukolämpötoiminnan myynti/tuotannon varmistaminen (tulot /menot 500t€).

Tulosalueen avaintavoitteet ovat pähkinänkuoressa seuraavat: Rakennusvalvonta valmistautuu rakennuslain uudistukseen ja jatkaa kiinteistöveroselvitystä. Ateria- ja puhtauspalvelut pyrkii vähentämään ruokahävikkiä, varautuu eläköitymisiin ja lisää markkinointia ja viestintää. Ateria- ja puhtauspalvelupäällikkö toimii myös kunnan hankintakoordinaattorina. Infra- ja ympäristöpalvelut vähentää kunnallistekniikan korjausvelkaa omaisuudenhallintaa kehittämällä ja perusparannushankkeita toteuttamalla. Tulevana vuonna panostetaan erityisesti ympäristön ja liikuntapaikkojen hoitoon. Kiinteistö- ja rakennuttamispalvelut kehittää kiinteistöomaisuuden hallintaa sekä asiakaslähtöistä ja tarveperustaista kiinteistönpitoa. Vesiliikelaitos vähentää korjausvelkaa ja laajentaa verkostoa uusille asuin- ja yritysalueille. Toiminta-alue määritetään vastaamaan tulevia tarpeita kustannuskattavuus huomioiden.

Henkilöstömuutoksia on tontti- ja mittauspalveluiden järjestäminen (+1 htv), kiinteistörekisterin päivitys (+1 htv). On hyvä kuitenkin huomioida, että koko toimialan osalta henkilömitoitus vähenee 1,5htv:ta. Lukumäärässä ovat mukana uuden kiinteistöpäällikön ja kunnallistekniikkapäällikön rekrytoinnit.

Investointien osalta on huomionarvioista seuraavat asiat ja kokonaisuudet: Vesiliikelaitoksen investoinnit katettava kokonaisuudessa maksutuotoilla. Tämä lisää korotuspaineita vesimaksuissa. Investointiohjelmassa on mukana useita ehdollisia valtionavustuskohteita. Valmistellussa painotettu korjausvelan hillintää sekä harkittuja veto- ja pitovoimaa lisääviä elinvoimainvestointeja. Vesiliikelaitoksen merkittävimmät kohteet ovat Vatungin jätevedenpuhdistamo, Simppala-Yliolhava vesijohdon saneeraus ja Pauhu-Hiue-Ykspensainen vesijohdon rakentaminen. Kiinteistö- ja rakennuttamispalveluissa Valtarin koulun hankesuunnittelu ja useammat kiinteistöjen peruskorjaukset. Infra- ja ympäristöpalveluissa on infran peruskorjaushankkeita, Pentinkankaan yritysalue sekä investointeja liikuntaan ja ympäristön viihtyisyyteen.

Elinvoiman osalta ensi vuonna on tulossa seuraavien energiahankkeiden muodossa: Isokankaan, Palokankaan ja Pahkakosken tuulivoimapuistoja rakennetaan (yht. 47 voimalaa), Yli-Olhavan tuulivoimapuiston rakentamista valmistellaan (yht. 50 voimalaa), Ollinkorven ja Kovasinkankaan tuulivoimapuistojen kaavat hyväksytyt, mutta molemmat hankkeet (yht 16 voimalaa) ovat hallinto-oikeudessa. Kivimaan ja Talvisuon tuulivoimapuistoja kaavoitetaan (arvio: 20 voimalaa) ja Luola-Aapan aurinkopuiston suunnittelutarveratkaisu tulee käsittelyyn.

Elinkeinojen osalta tärkeimpiä ovat nelostien linjaukset ja elinkeinokäytävän edistäminen, Pentinkankaan yritystonttien infran valmistuminen, junan pysähtymisen edistäminen ja asemanseudun kehittäminen sekä Olhavan ja Kuivaniemen yritystoimintojen laajentaminen ja kehittäminen

Kaavoituksen osalta on tavoitteena saada lin strateginen yleiskaava valmiiksi, tehtyä Rannan alueen suunnittelukilpailu ja Seljänperän suunnittelu.

Ei ainoastaan *hallinto- ja talouspalveluihin*, vaan koko kunnan organisaation toimintaan vaikuttaa sosiaali- ja terveydenhuoltoa sekä pelastustoimea koskevan uudistuksen myötä Oulunkaaren kuntayhtymän ja kuntapalvelutoimiston toiminnan päätyminen 1.1.2023 alkaen. Kunnanvaltuusto on tehnyt v. 2022 päätökset ICT-, talous- ja henkilöstöhallinnon tukipalveluiden hankkimisesta ulkoisilta palveluntuottajilta. Palveluiden toimittaminen on vaiheistettu siten, että vuoden 2023 alusta alkaen palveluntarjoajat ovat tuottaneet palvelut ns. as-is mallilla, Oulunkaaren kuntien käytössä olevilla tietojärjestelmillä ja -ympäristössä. Vuoteen 2026 mennessä sekä ICT- että talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden osalta siirrytään vaiheittain kokonaisasiakkuuksiin. Em.

käyttöönottoprojektit ovat käynnistyneet alkuvuonna 2023. Lisäksi v. 2022 kunnanhallitus on päättänyt lin kunnan toimimisesta isäntäkuntana kuntayhtymän purun ja sopimuksessa sovittujen isäntäkunnan vastatakseen ottamien tehtävien osalta muiden Oulunkaaren kuntien puolesta.

Tiukan taloudenpidon vaateista ja toimenpiteistä on ensiarvioisen tärkeää pitää kiinni vuonna 2023. Tulevan vuoden linjaukset ja toimenpiteet rakentavat lin kestävän ja menestyksekkään tulevaisuuden. Ainoastaan vastuullisilla ja taloudellisesti kestävillä kunnilla on mahdollisuus toteuttaa toimintaansa, vastata varsin vauhdikkaasti muuttuvaan toimintaympäristön haasteisiin ja hyödyntää sen mahdollisuudet. Se edellyttää myös johdonmukaista päätöksentekokykyä ja -halua. Tärkeää on myös huolehtia henkilöstömme hyvinvoinnista, osaamisen kehittymisestä ja pitovoimasta. Henkilöstö loppujen lopuksi on se, joka vastaa siitä, että kuntalaiset, yritykset ja yhteistyökumppanit saavat laadukkaista ja tarpeita vastaavia palveluita.

lissä 15.11.2023

Marjukka Manninen
kunnanjohtaja

1. YLEINEN OSA

1.1. lin kunnan organisaatio

lin kunnan päätöksenteko-organisaatio muodostuu kunnanvaltuustosta, kunnanhallituksesta, lautakunnista ja johtokunnasta sekä kunnan johtajistosta. Kunnanhallituksella on henkilöstöjaosto ja maapoliittinen jaosto. lin kunnan lautakuntia ovat keskusvaalilautakunta, tarkastuslautakunta, opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta, hyvinvointilautakunta, yhdyskuntalautakunta ja rakennuslautakunta sekä lin vesiliikelaitoksen johtokunta.

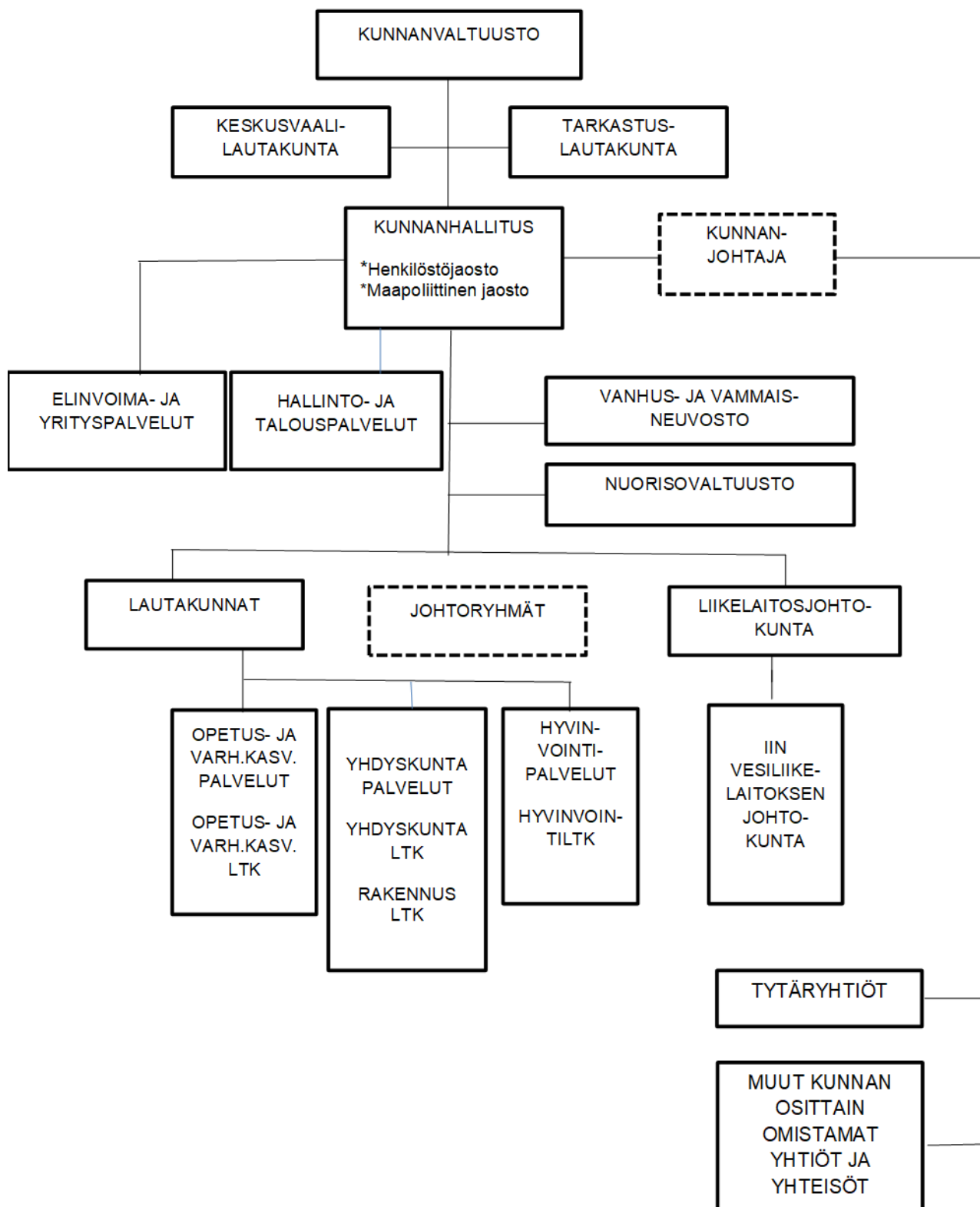
Kunnan palveluorganisaatioita ovat hallinto- ja talouspalvelut, elinvoima- ja yrityspalvelut, opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut, hyvinvointipalvelut, yhdyskuntapalvelut ja lin vesiliikelaitos. lin vesiliikelaitos tuottaa vesihuoltolain mukaiset talousvesi- ja jätevesihuollon palvelut toiminta-alueillaan.

lin kunnan sosiaali- ja terveyspalvelut, joita on tuottanut Oulunkaaren kuntayhtymä siirtyivät 1.1.2023 alkaen Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueelle sekä Oulu-Koillismaan pelastuslaitoksen tuottamat palo- ja pelastustoimen palvelut tuottaa 1.1.2023 alkaen Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue. Kuntapalvelutoimiston palvelut (talous- ja palkkahallinto- sekä tietopalvelut) on tuottanut Oulunkaaren kuntayhtymä. Kuntapalvelutoimiston palvelut siirtyivät talous- ja palkkahallinnon osalta Monetra Oy:lle ja tietopalveluiden osalta Laplt:lle 1.1.2023 alkaen. lin kunnan palkkaama elinvoimajohtaja hoitaa elinvoima- ja yrityspalveluita yhdessä Micropolis Oy:n ja lilaakso Oy:n kanssa. Ympäristöpalvelut järjestää Pudasjärven kaupunki ja maaseutuviranomaispalvelut sekä joukkoliikenteen Oulun kaupunki.

Palvelualueiden ja palvelutuottajien hallintorajat ylittävää toimintaa on työllistäminen, jota kehitetään yhdessä kaikkien toimijoiden kanssa. Työllistämisen tehtävänä on ollut myös kuntouttava työtoiminta, joka siirtyi 1.1.2023 alkaen Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueelle.

IIN KUNNAN ORGANISAATIO- JA TOIMINTAMALLIKAAVIO

Johtamis- ja hallintojärjestelmän uudistus v. 2023 alusta

Iin kunnan konserni

II-KONSERNI		
lin kunta		
Tytäryhtiöt		Osakkuusyhtiöt
Energialiiketoiminta	Asunto-osaakeyhtiöt	
omistusosuus	omistusosuus	omistusosuus
lin Energia Oy 100 %	lin Vuokratalot Oy 100 %	Kiinteistö Oy <u>Vatungin Pooki</u> 26,32 %
Kiinteistöyhtiöt		lin <u>Micropolis Oy</u> 46,15 %
<u>Iljaakso Oy</u> 100 %	Kiinteistö Oy Kuivaniemen Sotaveteraani 57,14 %	Oulunkaaren työterveys Oy 32,57 %
Muut yhtiöt		Säätiöt
Kuiva-Turve Oy 50 %		lin palvelusäätiö 80 %
		Kuntayhtymät
		Oulun seudun koulutuskuntayhtymä 3,91 %
		Pohjois-Pohjanmaan liitto 1,99

2. IIN KUNNAN TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA KEHITYSNÄKYMÄT

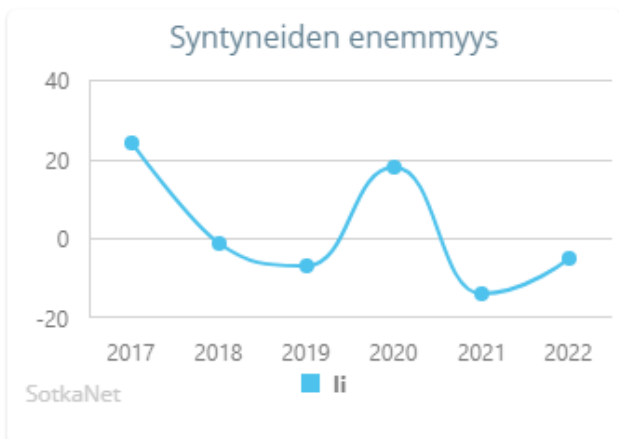
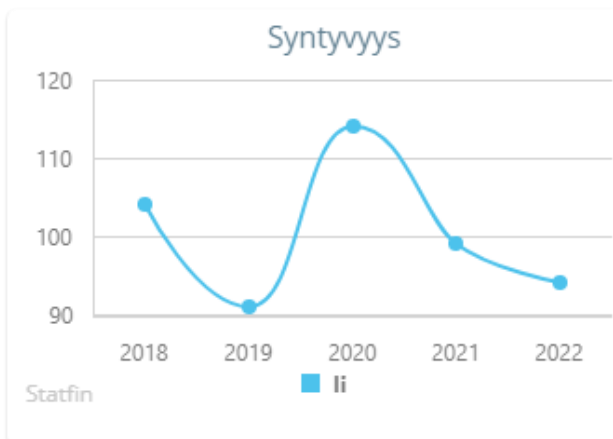
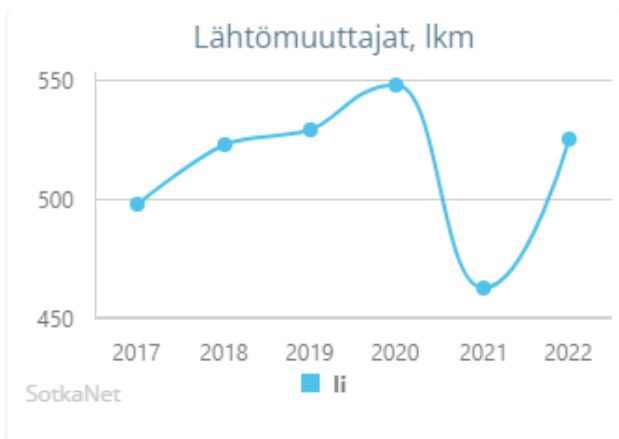
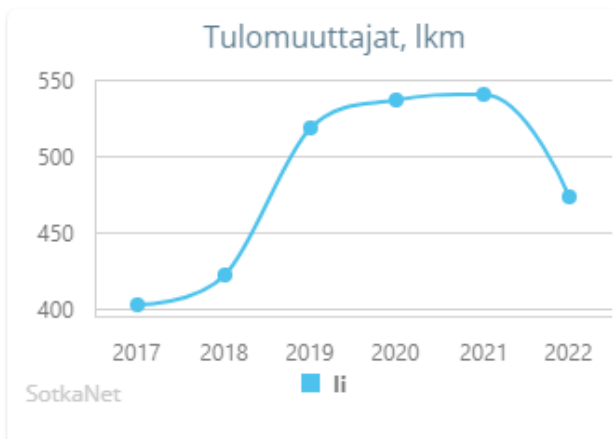
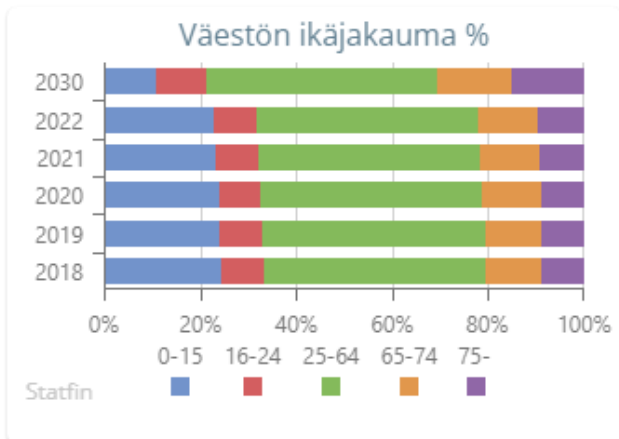
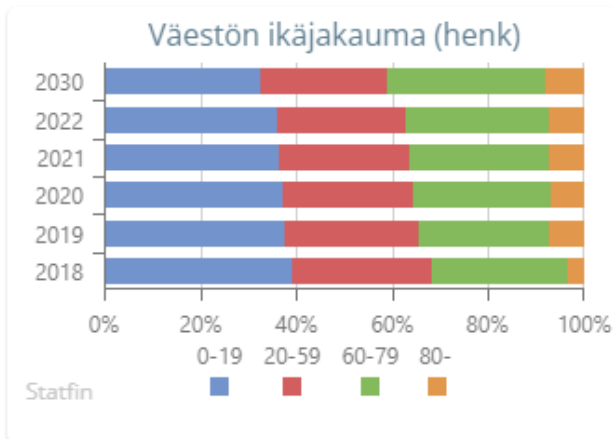
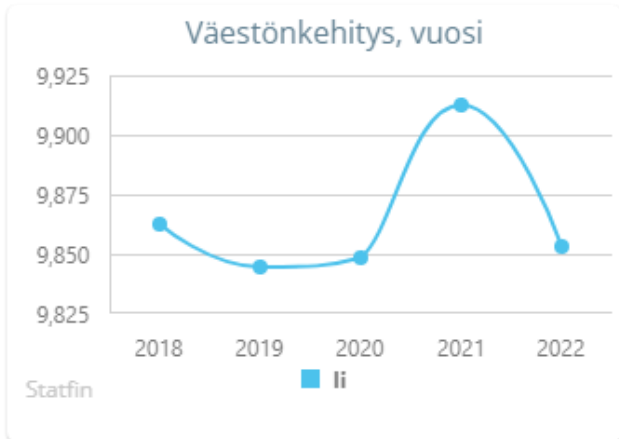
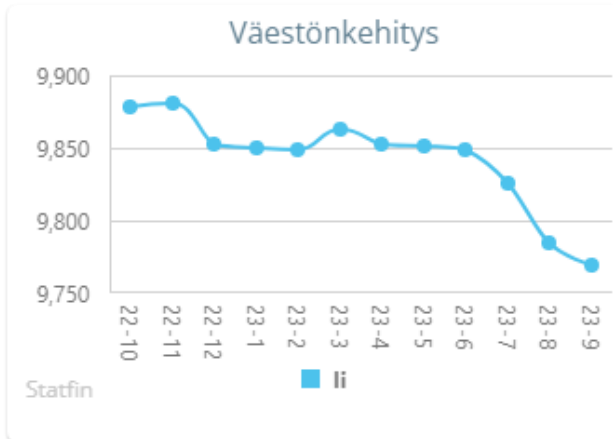
2.1. Väkiluvun kehitys

Väetöliiton mukaan Suomen väestörakenne on suuressa murroksessa. Väestö ikääntyy nopeasti, ja työikäisten määrä vähenee. Syntyvyyden vajoaminen kiihdyttää muutosta entisestään ja alueiden väliset erot kärjistyvät. Myös ulkomailla syntyneiden osuus väestöstä kasvaa, ja tulevaisuudessa yhteiskuntamme on kulttuurisesti ja etnisesti aiempaa monimuotoisempi. Maahanmuutto parantaa Suomen taloudellista huoltosuhdetta – mutta vain, jos maahan muuttaneiden enemmistö työllistyy. Muutoksiin on välttämätöntä varautua, jotta yhteiskuntamme sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys voidaan säilyttää. Väestölliset kysymykset koskevat kaikkia politiikan lohkoja ja hallinnonaloja. Ne jäävät kuitenkin usein vaille huomiota, koska ne eivät kuulu minkään tietyn tahon vastuulle.

Iin ikärakenne poikkeaa koko Suomen ikärakenteesta siinä, että Iin kunnassa on alle 14-vuotiaiden määrä 21,4 % väestöstä kun koko Suomen väestöstä sama ikäluokka on 15,4, %. Yli 65-vuotiaiden määrä on suunnilleen valtakunnan tasoa kun Iissä on osuus 22,1 % ja koko maassa 23,1 %. Iin kunnan syntyvyyden enemmisyys on kääntynyt vuonna 2022 negatiiviseksi viiden henkilön verran. Kuluvan vuoden väestö nettomuutos on ollut negatiivinen 83 henkilöä. Kunnan strategian tavoitteena on kasvava väestö, joten väestön kasvuun resurssoidaan talousarviovuonna ja suunnitelmakaudella.

Iin kunnan väestötilastoja:

vuosi/ikäkertymä	yhteensä	0-4 v	5-14 v	15-29 v	30-49 v	50-64 v	65-74 v	75-
31.12.2016	9 634	704	1 557	1 430	2 151	1 954	992	846
31.12.2017	9 797	701	1 587	1 445	2 187	1 972	1042	863
31.12.2018	9 862	644	1 614	1 435	2 184	1 975	1132	878
31.12.2019	9 844	609	1 617	1 440	2 194	1 942	1164	878
31.12.2020	9 848	618	1601	1401	2205	1925	1197	901
31.12.2021	9 912	587	1573	1494	2216	1895	1215	932
31.12.2022	9 853	563	1546	1470	2225	1869	1211	969
30.9.2023	9 770	548	1500	1436	2224	1846	1219	997

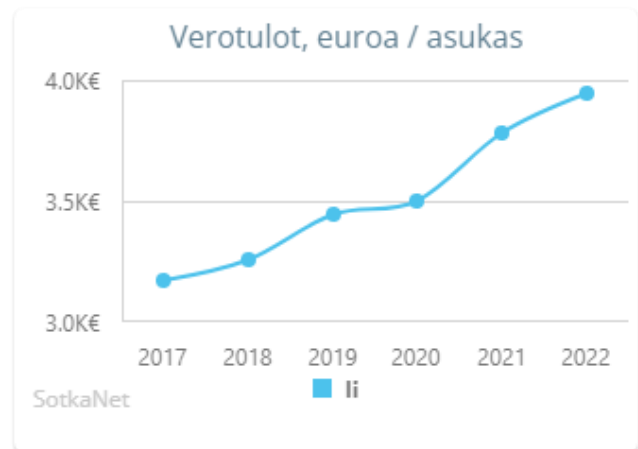
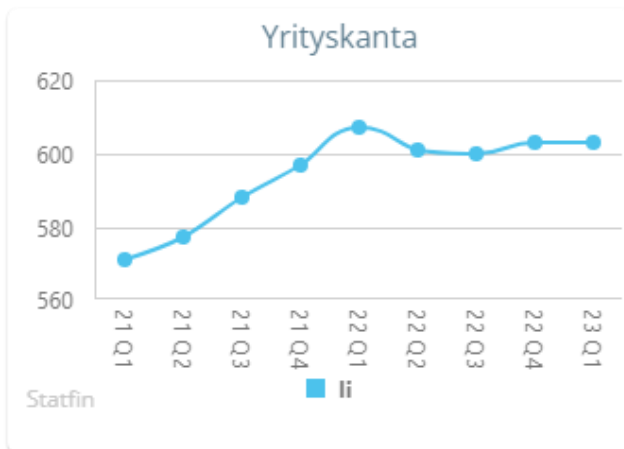
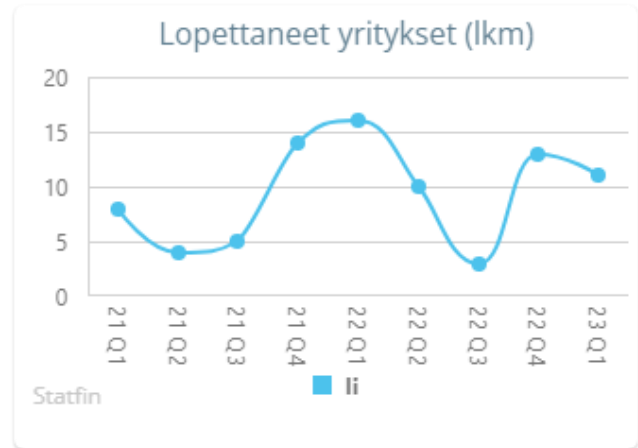
2.2. Yritystoiminnan edellytysten kehittäminen ja työllisyyden edistäminen

2.2.1 Yritystoiminnan edellytysten kehittäminen

Kunnan yksi keskeinen tehtävä on luoda sellainen toimintaympäristö, joka edistää yritysten syntymistä, toimintaa, kasvua, kilpailukykyä ja työllisyyttä. Näitä luodaan mm. parantamalla yritysten fyysistä ympäristöä, tuotantopanosten saatavuutta, osaamista, palveluja, sekä toimintaan liittyviä säädöksiä ja päätöksentekokäytäntöjä. Suotuisat olosuhteet luovat perustan yritysten kilpailukyvyille, työllisyydelle, laadukkaille palveluille ja kunnan elinvoimaisuudelle. Yllä olevien edellytysten parantamiseksi keskeiset kehittämisen ja edistämisen kohteet vuonna 2024 ovat valtatie uusien tieliittymien ja lähijunaliikenteen edistäminen sekä Pentinkankaan, Vatungin, Kuivaniemen biotalousalueen, Sääskenharjun, matkailun ja liikesuiston kehittäminen kuntastrategian ja elinkeino-ohjelman mukaisesti. Samalla edistetään kunnalle hyödyllisiä energiahankkeita.

Yritystoiminnan edellytyksiä parannetaan tarjoamalla tehokkaita yrityspalveluita, jotka sisältävät neuvonnan ja tuen yrityksen toimintaympäristön muutoksissa, yrityksen perustamisessa, kasvussa, kehittämisessä, sijoittumisessa sekä sukupolven- ja omistajanvaihdostilanteissa.

Kunnan eri toimialat tekevät tiivistä yhteistyötä saavuttaakseen kuntastrategiassa esitettyjä tavoitteita ja lupauksia. Yksi vuoden 2024 painopistealue on kehittää yhteistyötä kunnan TE-palvelujen kanssa siten, että kunta voisi TE2025 uudistuksen astuessa voimaan toimia työllisyyden edistämisen osalta mahdollisimman tehokkaasti yli toimialarajojen. Tähän haetaan elinvoimapalveluiden ja TE-palveluiden yhteistä hanketta, jonka tavoitteena on kartoittaa ja tunnistaa kunnan elinkeinoelämän työllisyyteen ja työllistämiseen liittyvät tarpeet ja työllistämisen haasteet sekä kartoituksen pohjalta yhdessä yritysten kanssa luoda entistä tehokkaammat toimintamallit työllisyyden edistämiseen ja sen tiimoilta tehtävään yritysyhteistyöhön.

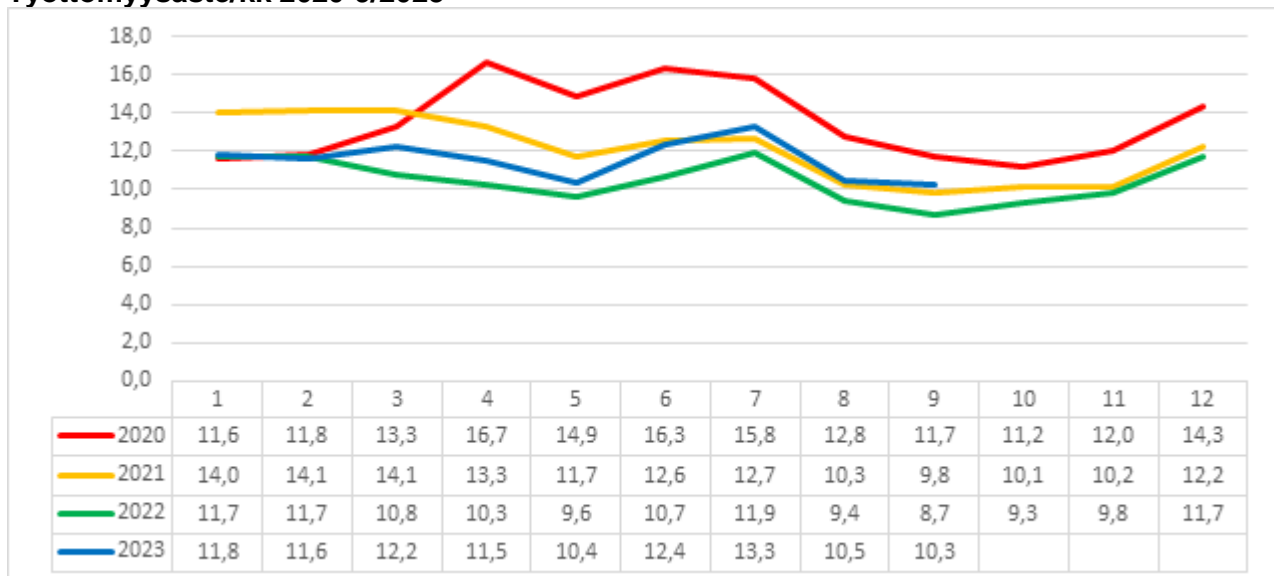

2.2.2 Työllisyyden edistäminen

lin työttömyysaste on pysytellyt muita Oulun kehyskuntia korkeammalla tasolla. Koronapandemian jälkeen työllisyyden liki kaksi vuotta jatkunut positiivinen kehitys pysähtyi vuodenvaihteen jälkeen 2023. Keskimääräinen työttömyysaste (työttömien osuus työvoimasta) lissä vuonna 2020 13,5 %, vuonna 2021 12,1 %, vuonna 2022 10,5 % ja ajalla 1.1.-30.9.2023 11,6 %.

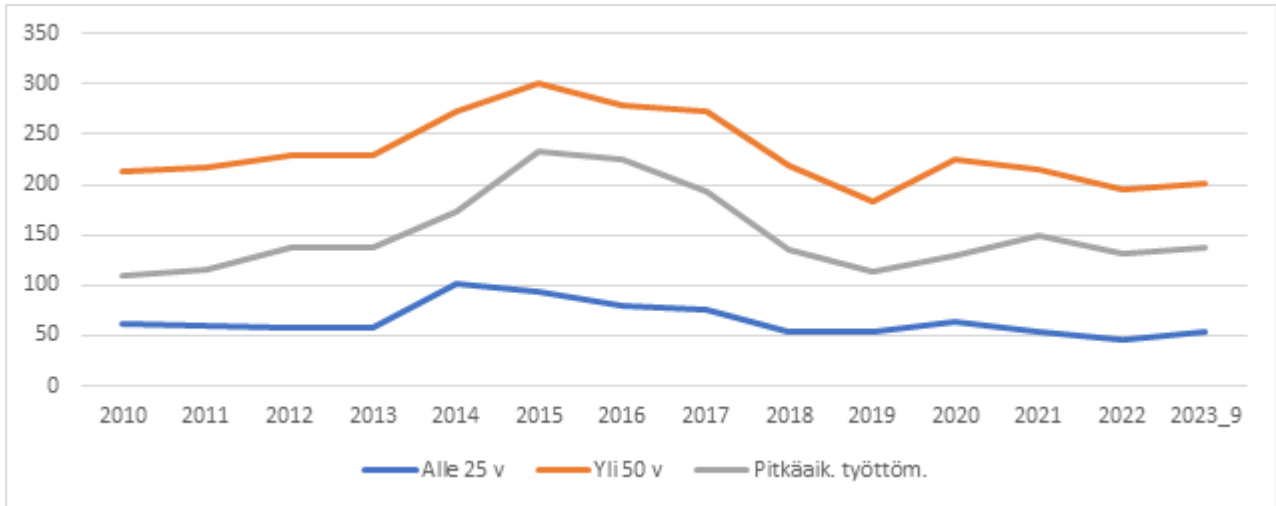
Syyskuun lopussa 2023 iiläisiä työttömiä työnhakijoita oli 435, mikä oli 71 henkilöä enemmän kuin syyskuussa 2022 (+16,3%). Työnhakijoista kokoaikaisesti lomautettuja oli 49, edellisen vuoden vastaavaan aikaan verrattuna lisäystä 30,6 %. Työttömyysaste syyskuussa 2023 oli 10,3 %, mikä on 1,6 prosenttiyksikköä korkeampi kuin syyskuussa 2022 (8,7%). Työttömyys lisääntyi vuoden takaisesta tilanteesta eniten miesten ryhmässä 51 henkilöllä (+19,1%). Työllisyyden negatiivinen kehitys edelliseen vuoteen verrattuna näkyy myös kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen maksujen nousuna. Työmarkkinatuen kuntaosuus vuonna 2022 oli noin 427 000 euroa, mikä oli noin 130 000 euroa vähemmän kuin vuonna 2021. Tammi-syyskuun ajalta maksettujen työmarkkinatukikustannusten perusteella arvio kunnan työmarkkinatuen maksuosuudesta vuonna 2023 tulisi olemaan noin 480 000 €. Kuntouttavan työtoiminnan järjestämisvastuun siirtyminen 1.1.2023 alkaen kunnilta hyvinvointialueelle on näkynyt myös kunnan työmarkkinatuen maksuosuuksien nousussa.

Työttömyysaste/kk 2020-9/2023

Yli 50-vuotiaiden ja pitkäaikaistyöttömien määrä on lissä pysytellyt korkealla työllisyyden kehityksen vaihteluista ja toimenpiteistä huolimatta. Yli 50-vuotiaiden työttömien määrä kasvoi edellisvuoteen 2022 verrattuna 11,4 %. Pitkäaikaistyöttömyyden taustalla on usein samanaikaisesti monia eri syitä mm. osaamisen puute ja huomattavat työ- ja toimintakyvyn rajoitteet, joiden purkamiseksi ei ole olemassa nopeita ratkaisuja. Pitkäaikaistyöttömien määrä kaikista työttömistä työnhakijoista oli syyskuun 2023 lopussa 33,6 %. Alle 25-vuotiaiden työttömyys on noussut 9,8 % edellisen vuoden syyskuuhun verrattuna.

Työttömyyden rakenne

Työllisyyskatsaus työvoimasta ja työttömistä työnhakijoista syyskuussa 2020-2023

	Työvoima	Työttömien työnhakijoiden osuus% työvoimasta	Työttömät työnhakijat yhteensä	Miehet	Naiset	All e 20 v	All e 25 v	Yli 50 v	Pitkai k, työttäm.	Vammaiset ja pitkäaik. sairaat	Avoimet työpaikat
9/2023	4 207	10,3	435	267	168	12	41	193	146	74	32
9/2022	4186	8,7	364	216	148	13	37	171	127	54	39
9/2021	4155	9,8	407	249	158	17	41	183	144	63	86
9/2020	4203	11,7	491	279	242	16	53	196	138	63	42

lin kunnan työllisyysaste syyskuun tilanteen mukaan 10,3% oli alhaisempi kuin vertailualueilla Oulunkaarella 11,7% ja Pohjois-Pohjanmaalla 10,6%.

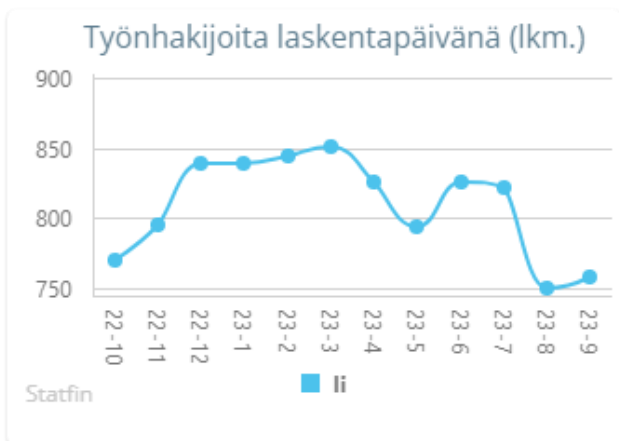
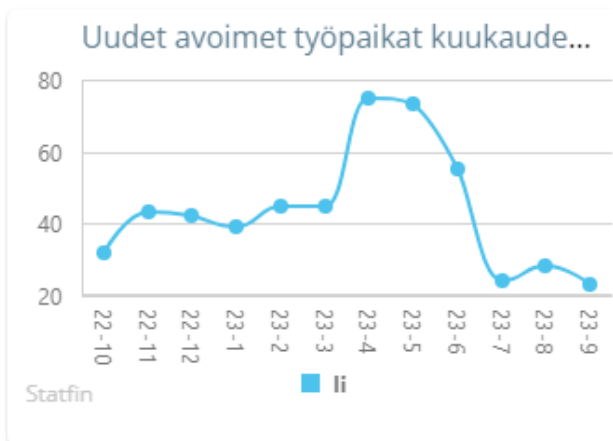
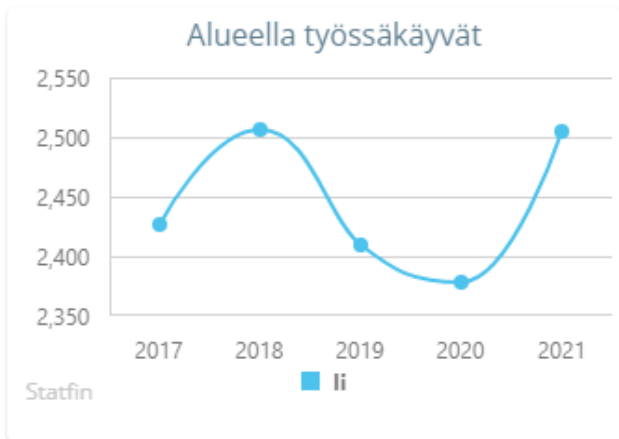
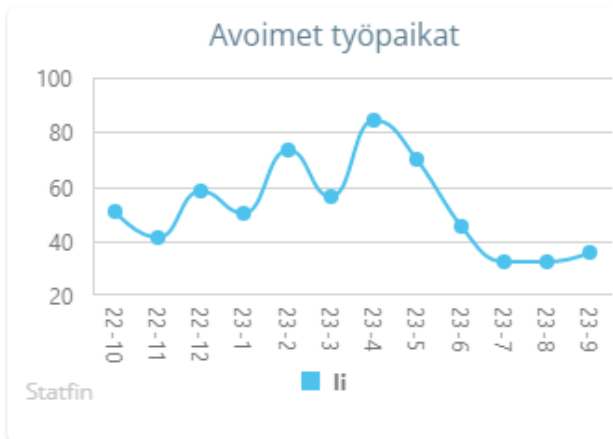
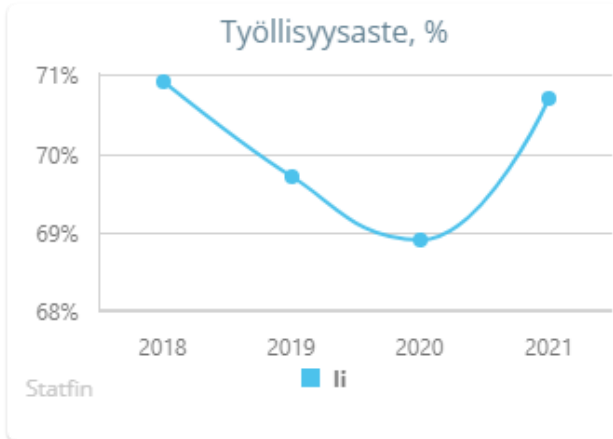
lin työttömyysaste verrattuna Pohjois-Pohjanmaan ja Oulunkaaren seutukunnan tilanteeseen vuosina 2020-2023 syyskuun tilanteen mukaan

Työttömyysaste %	9/2020	9/2021	9/2022	9/2023
Pohjois-Pohjanmaa	11,8	10,0	9,2	10,6
Oulunkaaren sk	12,3	10,9	9,6	11,7
li	11,7	9,8	8,7	10,3

Avoimena olevien työpaikkojen määrä on vähentynyt merkittävästi sekä lissä ja Pohjois-Pohjanmaalla syyskuun lopun 2021 tilanteesta. Syyskuun lopussa 2023 avoimena lissä oli 36 työpaikkaa.

Avoimet työpaikat lissä syyskuun lopussa 2020-2023

Alue	9/2020	9/2021	9/2022	9/2023
Pohjois-Pohjanmaa	4208	6186	5565	3861
Oulunkaaren sk	134	218	149	109
li	43	83	39	36

2.2.3 TE-uudistus ja työllisyyden edistäminen

Laki työvoimapolveluiden järjestämisestä (380/2023) hyväksyttiin 1.3.2023. TE-uudistus siirtää työ- ja elinkeinopolveluiden järjestämisvastuun sekä työttömyysturvan laajemman rahoitusvastuun kunnille 1.1.2005 alkaen. Julkisten työvoimapolveluiden järjestäminen muodostaa kunnille uuden valtiosuustehtävän. TE-polveluiden järjestämisvastuun siirron myötä kuntien tehtäväkenttä laajenee huomattavasti. Uudistuksen tavoitteena on palvelurakenne, joka edistää parhaalla mahdollisella tavalla työntekijöiden nopeaa työllistymistä ja lisää työ- ja elinkeinopolvelujen tuottavuutta, vaikuttavuutta, monipuolisuutta ja palveluiden yhdenvertaista saatavuutta sekä elinkeino- ja työllisyyspalveluiden integraatiota. Kyse ei ole vain työllisyyden hoidosta, vaan ennen kaikkea kunkin alueen elinvoiman vahvistamisesta.

TE -palvelut 2024 -uudistuksen muutokset tapahtuvat vaiheittain. Siirtymäaikana 2023-2024 selvitetään, valmistaudutaan ja tehdään linjauksia kohti pysyvää työllisyyden edistämisen mallia. Lakiuudistuksen mukaan kunnat voivat järjestää palvelut itse tai sopia järjestämisvastuun siirtämisestä kuntayhtymälle tai kunnalle. Kunnat, joiden työvoiman määrä ylittää 20 000 henkilöä, voivat järjestää palvelut itsenäisesti. Mikäli kunnan työvoiman määrä alittaa 20 000 henkilöä, kunnan tulee perustaa yhden tai useamman kunnan kanssa työllisyysalue, jonka tulee olla maantieteellisesti yhtenäinen, työmarkkinoiden ja työssäkäyntialueen kannalta toimiva alue. Iin kunta on ollut mukana valmistelemissä Oulun alueen yhteistyömalleja ja järjestämissuunnitelmaa yhdessä Oulun kaupungin, Oulun alueen työllisyyskokeilussa olleiden ympäristökuntien (Hailuoto, Ii, Kempele, Liminka, Lumijoki, Muhos ja Tyrnävä) sekä Pudasjärven, Utajärven ja Vaalan yhteisen työllisyysalueen muodostamiseen. Oulu toimii vastuukuntana 11 kunnan muodostamalla työllisyysalueella. Valtioneuvosto vahvistaa keväällä 2024 työllisyysalueet, mutta suunnittelu- ja kehittämistyö jatkuu koko valmistelun ajan ja vielä sen jälkeenkin.

Muutoksessa on tärkeää TE-polveluiden uudenlaisen ekosysteemin luominen yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa. Iin kunta on ollut mukana jo Oulun seudun kuntakokeilun suunnittelussa ja 1.3.2021 lähtien sen toteuttamisessa. Kuntakokeilun kohderyhmän TE-polveluiden lisäksi kunta järjestää mm. TYP-polvelua, eri ikäisten työpajatoimintaa, työkokeiluja, työhönvalmennusta, palkkatukityöllistämistä, koululaisten kesätyöllistämistä eri muodoissaan sekä tukee työllistämistoimintaa harjoittavia yhteisöjä ja yrityksiä pitkään työttömänä olleiden henkilöiden ja nuorten työllistämisessä. Yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa kunnan työllistämispalvelut koordinoivat, seuraavat ja kehittävät työttömien aktivointiin ja työllistymisen edistämiseen liittyviä palveluita ja toimintoja pitkään työttömänä olleiden työnhakijoiden ja työttömien nuorten työelämävalmiuksien lisäämiseksi. Pitkään kunnan toimintana jatkunut kuntouttava työtoiminta siirtyi 1.1.2023 alkaen hyvinvointialue Pohteen järjestämisvastuulle.

Tulevat muutokset edellyttävät myös panostamista paikallistasolla toimintojen kehittämiseen. Iin kunta hakee yhteistyössä Iin Micropolis Oy:n kanssa ERS-rahoitusta työntajien ja työnhakijoiden kohtauttamisen edistämiseen ja vaikuttavampien toimintamallinen kehittämiseen. Lisäksi Iin kunta on sitoutunut osallistumaan Päijänne-Leader ry hakemaan valtakunnalliseen kolmivuotiseen Vesiviljelyn Mestari-Kisälli-hankkeeseen, mikäli hankkeelle myönnetään rahoitus. Valtionavustusta haetaan myös nuorten työpajatoiminnan vakauttamiseen ja toiminnan kehittämiseen tulevissa muutoksissa.

3. TALOUDELLINEN TILANNE JA KEHITYSNÄKYMÄT

3.1. Yleinen taloudellinen tilanne ja kuntatalouden kehitysnäkymät

(Lähde: VM, 9.10.2023 ja Kuntarahoitus 15.11.2023)

Kuluvan vuoden aikana maailmantalous on toistaiseksi yllättänyt myönteisesti. Suhdannekehityksen suunnan ennustetaan kuitenkin heikkenevän, ja vuosi 2024 käynnistyy epävarmoissa tunnelmissa. Tämän hetken näkymien mukaan Suomen talouden ennustetaan olevan taantumassa, ja riskit suhdannekuopan syvenemisestä kasvavat. Talouden osalta tämä kaipaisi rahapolitiikan keventämistä, mutta inflaation kehittyminen on edelleen avainasemassa vaikuttamassa rahapolitiikan päätöksiin.

Alkuvuonna talouskasvu oli Suomessa yllättävän hyvä palveluiden kasvun ansiosta. Teollisuuden tilanne on kuitenkin selvästi heikompi ja rakentaminen on syvässä laskussa. Loppuvuonna korkojen ja hintojen nousun vaikutus talouteen on edelleen negatiivinen ja tuotanto vähenee. Koko vuoden tasolla Suomen bruttokansantuote (BKT) ei kasva edellisvuodesta (v. 23 BKT 0,0 %).

Kysynnän odotetaan piristyvän niin Suomessa kuin maailmantaloudessa ensi vuonna, kun korkojen nousu pysähtyy, hintojen nousu hidastuu alle palkankorotusten, ja kotitalouksien ostovoima kääntyy kasvuun. Investointinäkymät ovat valoisat, vaikka tänä ja ensi vuonna asuntorakentaminen väheneekin rajusti. Energiasiirtymään liittyviä investointisuunnitelmia on ennätyskellisen paljon. Tuotannon kasvu ennustetaan nopeutuvan, ja vuonna 2024 BKT kasvaa 1,2 prosenttia ja 1,8 prosenttia vuonna 2025.

Kuluttajahintojen nousu on selvästi hidastunut viime vuoden lopun huipusta. Erityisesti inflaatiota on hidastanut energian hinnan lasku, mutta hintojen nousu on hidastunut myös muuten. Alkuvuonna inflaatiota on pitänyt yllä palvelut ja ruuan hinta sekä asuntoluottojen korot. Inflaation hidastuminen jatkuu myös loppuvuonna, mikä kohentaa kotitalouksien ostovoimaa.

Asuntoluottojen korkojen nopea nousu on lamauttanut asuntomarkkinoita. Uudet asunnot eivät mene kaupaksi aiempaan tahtiin ja niiden rakentamisen aloituksia on lykätty. Uusien kohteiden aloitukset ovat vähentyneet noin 40 prosenttia huipustaan. Asuntorakentaminen vähenee reippaasti sekä tänä että ensi vuonna. Rakentamista pitää kuitenkin yllä korjausrakentaminen ja muu kuin asuinrakentaminen. Asuntomarkkinoiden pysähdystila tulee todennäköisesti jäämään lyhytaikaiseksi, kun hinnat sopeutuvat nousseeseen korkotasoon asuntokaupan tulisi piristyä.

Alkuvuoden jatkunut työllisyyden kasvu on taittunut kesällä ja lievä lasku jatkuu loppuvuonna. Heikoin työllisyystilanne on rakentamisessa. Työllisyyden lasku jää kuitenkin lyhytaikaiseksi ja työllisyys kasvaa uudelleen jo ensi vuonna. Vuoteen 2025 mennessä 15-64-vuotiaiden työllisyysaste nousee 74,3 prosenttiin ja työttömyysaste laskee 7 prosenttiin. Avoimien työpaikkojen määrä on vähentynyt huipusta selvästi, mutta niitä on edelleen varsin paljon.

Maailmantalous

Maailmantalouden näkymät ovat kaksijakoiset. Toisaalta esimerkiksi Yhdysvalloissa, Japanissa ym. monessa kehittyvässä maassa talous kasvaa melko nopeasti, ja kun taas Euroopassa hintojen ja korkojen nousu ovat lähes pysäyttäneet talouskasvun kuin myös Kiinassa, jossa näkymät heikkenevät. Rakentaminen on vaikeuksissa lähes maailmanlaajuisesti, mutta myös kiinteistösektori on kriisissä erityisesti Euroopassa ja Kiinassa. Inflaatio on hidastunut, mutta pohjainflaatio on yhä nopeaa monessa taloudessa. Venäjän hyökkäyssodan jatkuminen ylläpitää jännitystä Euroopassa. Geopoliittiset jännitteet varjostavat maailmankaupan näkymiä. Maailmantalouden kasvu hidastuu 2,6 prosenttiin tänä vuonna ja kiihtyy 2,9 prosentin kasvuun vuonna 2024.

Yhdysvalloissa talouskasvu oli alkuvuonna 2023 melko nopeaa reaalityulojen elpymisen ja vahvan

työllisyystilanteen ansiosta. Pohjainflaatio on ollut laskusuunnassa noin vuoden ajan, ja keskuspankin koronnostosyklin nähdään olevan jo lähellä päätepistettään. Ennakoivat indikaattorit viittaavat heikentyviin näkymiin teollisuudessa, mutta palveluiden näkymät ovat vielä melko suotuisat. Yhdysvalloissa kokonaistuotanto kasvaa 1,6 prosenttia kuluvana vuonna, ja kasvu kiihtyy 1,7 prosenttiin vuonna 2024.

Alkuvuoden kasvupyrähdys Kiinassa jäi lyhytaikaiseksi, ja lähiaikojen näkymät ovat varsin haasteelliset. Kiinan kotimainen kulutus on vaatimatonta ja ulkomaankauppa on laskusuunnassa. Kiinassa kuluttajahinnat laskivat heinäkuussa. Tupalasta tilanteesta johtuen rahapolitiikkaa on kevennetty sekä elvyttävistä finanssipolitiikan toimista on ilmoitettu vuoden 2023 kuluessa. Kiinan talous kasvaa 4,6 prosenttia vuonna 2023 ja kasvu elpyy 4,8 prosenttiin vuonna 2024. Vuoden takaiseen ennusteeseen verrattuna ilmoitetut kasvuprosentit ovat korkeammat.

Alkuvuoden 2023 suhteellisen myönteisen kehityksen jälkeen näkymät ovat synkkenemässä Euroopassa. Euroalueella erityisesti palveluiden ostopääällikköindeksit ovat laskeneet nopeasti. Teollisuuden tilanne heikkeni jo aiemmin ja lähiaikojen näkymät ovat vaikeat eritoten Saksassa. Inflaation hidastuminen ja mittavat palkankorotukset kohentavat reaalityuloja. Työttömyys on ennätyskellisen vähäistä ja kuluttajien luottamus on elpymässä. Rakentaminen on Euroopassa monessa taloudessa syvässä pudotuksessa, erityisesti Ruotsissa. Talouskasvu hidastuu euroalueella 0,7 prosenttiin kuluvana vuonna ja elpyy 1,3 prosenttiin vuonna 2024.

Tunnelma kansainvälisillä rahoitusmarkkinoilla on viime aikoina ollut rauhallinen. Lyhyet markkinakorot kääntynevät laskuun, kun rahapolitiikan suunnan odotetaan muuttuvan, mutta nollakorkoihin ei ole paluuta. Pitkien korkojen tuleva suunta on vielä epäselvä, siihen vaikuttavat muutkin tekijät. Riskinä voi mainita inflaation pysyminen keskuspankkien tavoitetasojen yläpuolella sekä odottamattomat markkinahäiriöt, jotka voivat johtaa ketjureaktioihin ja laajempiin vaikutuksiin. Kuitenkin suhdannekäänne on sen verran selväpiirteinen, että korkohuippu lienee nyt ohitettu ja ohjauskorkojen asteittaiset laskut voisivat alkaa vuoden 2024 puolivälin tietämillä.

Julkinen talous

Julkinen talous heikkenee hallituksen toimista huolimatta. Reaalitalouden heikkous yhdistettynä hintojen ja kustannusten nopeaan vaikuttaa julkiseen talouteen tänä vuonna toden teolla. Vaikka talouden ei tänä vuonna ennusteta supistuvan ja kasvu on kohtalaista ennusteperiodilla, heikentynyt työllisyystilanne ja hidas yksityisen kulutuksen kasvu hidastavat verotulojen kasvua.

Hallituksen julkisen taloutta vahvistavat toimet, kiihtyvä talouskasvu ja hidastuva inflaatio alkavat vähitellen vaikuttaa julkiseen talouteen, mutta sitä ennen alijäämä ennättää kasvaa suureksi: vuonna 2024 alijäämä on 3,2% suhteessa BKT:een ja 3,4 % vuonna 2025. Vuonna 2027 julkisyhteisöjen alijäämä asettuu 2,8 % suhteessa BKT:sta. Velkasuhde puolestaan on ensi vuonna 76,8 prosenttia ja kasvaa siitä 81,6 prosenttiin vuonna 2027. Sopeutustoimista huolimatta julkinen velkasuhde kasvaa hiljalleen ennusteajaksolla. Valtionhallinnon ja paikallishallinnon yhteenlaskettu mittava alijäämä, väestön ikääntyminen sekä kasvavat velanhoitokustannukset pitävät velkasuhteen nousevalla uralla jatkossakin.

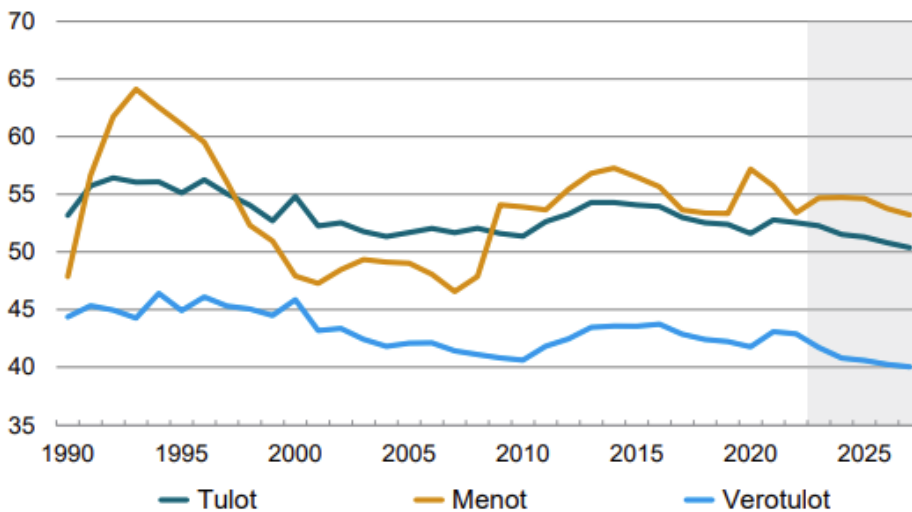
Alasektoreista suurinta alijäämää tekee valtionhallinto, jossa ei ole odotettavissa merkittävää kohenemista koko ennusteajaksolla. Hyvinvointialueet aloittavat toimintansa alijäämäisinä, eikä alijäämä tule pienemään ilman alueiden omia toimia. Kuntahallinnossa tilanne on samakaltainen: ilman kuntien omia toimia alijäämä kasvaa ennusteajaksen loppua kohti.

Ennusteeseen liittyy monia riskitekijöitä. Asuntorakentamisen lasku voi olla suurempi kuin ennusteessa on otettu huomioon. Pelkällä investointien vähenemisellä on kohtuullisen rajallinen vaikutus koko talouden kasvuun, mutta rakentamisen aiheuttamaa talouden sakkaamista syventäisi, jos rakennus- ja kiinteistöyhtiöitä ajautuisi laajamittaisesti taloudellisiin ongelmiin. Jos hintojen nousu jatkuu odotettua pidempään ja korkoja nostetaan ennustettua enemmän, on sillä negatiivinen vaikutus asuntomarkkinoihin ja -rakentamiseen. Lisäksi myös kotitalouksien kulutuksen lasku olisi

ennustettua pidempi.

Kansainvälisen talouden kehitys voi olla myös ennustettua heikompaa. Erityisesti Kiinan ja Saksan talouskehitys voi olla ennustettua heikompaa. Edelleen on myös mahdollista, että sotatilanne Ukrainassa tai Venäjän sisäinen kehitys aiheuttavat uusia negatiivisia vaikutuksia maailman ja Suomen talouteen. Tällöin talouskasvu ja työllisyys kehittyisivät arvioitua heikommin. Investoinnit voivat yllättää myös positiivisesti. Energia- ja teknologiamurros voivat lisätä investointeja ennustettua enemmän. Myös kotitalouksien kulutus voi kasvaa ennustettua nopeammin inflaation hidastuessa ja tulojen kasvaessa.

Julkisyhteisöjen tulot, verotulot ja menot suhteessa BKT:hen, %

Lähde: Tilastokeskus, VM

3.2. Kuntatalous

(Lähde: Kuntaliitto pääekonomisti Punakallio 16.10.2023 ja VM, kuntatalousohjelma 9.10.2023)

Kuntataloudessa on takana kolme vahvaa vuotta. Yleiseen talouskehitykseen liittyvä epävarmuus on kuitenkin kasvanut kuluneen vuoden aikana. Suomen talouden suhdannetilanne on syksyn aikana edelleen heikentynyt. Kuntien menot ovat kasvaneet ja kasvavat edelleen hintojen noustessa, ja lisäksi investointipaineet pysyvät mittavina. Kuntatalouden toimintamenoja kasvattavat erityisesti kunta-alan ansiotason nousu. Vuosina 2025-2027 kunta-alan ansiokehityksen oletetaan olevan talouden yleistä ansiokehitystä hieman nopeampaa kunta-alalle sovitun palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman vuoksi.

Kuntatalouden tila pysyy myös kuluvana vuonna ennätysvahvalla tasolla. Kuntatalouden keskeiset tunnusluvut, kuten tilikauden tulos ja toiminnan ja investointien rahavirta, ovat kuntatalouden kehitysarvion mukaan hyvällä tasolla. Verotuloja kertyy tänä vuonna osin edelleen sote-uudistusta edeltäneiden korkeampien kunnallisveroprosenttien ja jako-osuuksien mukaisesti. Poikkeukselliset, sote-uudistuksen verohäntien vahvistamat maan keskiarvoluvut kätkevät taakseen kuitenkin sen, että kunnittaiset vaihtelut talouden tilassa ovat suuret. Taloudellinen menestys ei seuraa pelkästään kunnan elinvoimaa tai hyvää päätöksentekokykyä, vaan riippuu nyt harvinaisen paljon vuosien 2022 ja 2023 taitekohtaan ajoittuvan sote-siirtolaskelman vaikutuksista kunnan menoihin ja tuloihin. Kuntien tulopohjaa pienensi entisestään sote-siirtolaskelman tarkentuminen lokakuussa 2022, kun reilun 200 miljoonan euron lisäleikkaus nettoutetaan pois monien kuntien valtionosuusmäärärahasta. Yksittäisen kunnan siirtyvien kustannusten ja tulojen välillä voi olla

suuria eroja, mikä aikaansaa sen, että osalla kunnista sote-siirto parantaa kunnan talouden tasapainoa ja osalla se heikentää sitä.

VM tiedotti 17.11.2023 marraskuussa valmistuneiden vuoden 2022 lopullisten verotustietojen perusteella päivitetystä sote-siirtolaskelmasta ja kuntien valtionosuuksiin kohdistuvista huomattavan suurista, ennakoimattomista leikkauksista. Kuntakenttä pitää kohtuuttomana VM:n pysyväksi ilmoitettua yli 400 miljoonan euron lisäleikkausta kuntien valtionosuuksiin. Hallituspuolueet ovat sopineet kohtuullistavansa vuoden 2022 valmistuneen verotuksen ennakoimattoman suuria vaikutuksia kuntien valtionosuuksiin. Valtiovarainministeriö valmistelee parhaillaan täydentävää hallituksen esitystä kunnan peruspalvelujen valtionosuuslain muuttamisesta.

Esityksen mukaan:

- Vuotta 2023 koskeva jälkikäteinen valtionosuusvähennys siirrettäisiin vuosien 2024 ja 2025 sijasta tehtäväksi vuodesta 2025 lukien ja jaettaisiin kolmelle vuodelle 2025–2027 (57 §:n 4 mom.).
- Lisäksi vuodelle 2024 valtionosuuteen ehdotetaan 192 miljoonan euron määräaikaista lisäystä (34,70 euroa asukasta kohden). Vastaava määrä valtionosuutta vähennettäisiin määräaikaisella vähennyksellä vuosina 2025–2027, vuosittain 64 miljoonaa (11,57 euroa asukasta kohden).

Esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle 23. marraskuuta vuoden 2024 täydentävän talousarvioesityksen kanssa. Vaikka leikkaus jaksotettaisiinkin usealle vuodelle, on se suuruudeltaan kohtuuton vähennys kunnille, joiden valtionosuusrahoitusta on jo valmiiksi leikattu. Kunnille näin merkittävä leikkaus merkitsisi vääjäämättä säästöjä muun muassa sivistyspalveluista, työllisyyden ja elinvoiman edistämisestä sekä korotuksia tulo- ja kiinteistöverotukseen.

Ennusteiden mukaan käänne heikompaan on kuitenkin edessä talouskasvun vaimenemisen ja väliaikaisten korkeampien verotulokertymien loppuessa. Tilanteen moninaisuus ja sen vaikutukset alkavat näkyä kuntakentässä vuodesta 2024 eteenpäin, jos kustannusten nousu jatkuu, talouskasvu kehittyä vaimeasti ja kun poikkeuksellisia veroeriä ei enää sisälly kuntien tilityksiin. Lisäksi kaikkien kuntien valtionosuuksia nipistää kuluvalle hallituskaudella yhden prosenttiyksikön indeksileikkaus.

Kuntien ja kuntayhtymien kehitysarvio 2024–2027 on heikentynyt viime kevään ennusteesta selvästi. Kuntasektorin investoinnit huomioiva rahoitusjäämä jää 2024–2027 selvästi alijäämäiseksi ja kuntien lainakanta nousee noin viidellä miljardilla eurolla. Kuntien talouden velkaantuminen johtuu kuntien mittavista investoinneista, henkilöstömenojen kasvusta sekä edelliseen kehitysarvioon nähden heikentyneestä verorahoituksesta. Tulojen ja menojen epätasapaino merkitsee sopeutuspainetta kuntatalouteen tuleville vuosille. Painelaskelmien mukaan heikoimmin pärjäävät pienet, alle 5000 asukkaan kunnat.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmaan sisältyy niin kuntien tehtäviä ja rahoitusta lisääviä kuin vähentäviä toimenpiteitä. Uusiin ja laajeneviin valtionosuustehtäviin sisältyy lupaus täysimääräisestä rahoituksesta. Valtion toimenpiteiden yhteisvaikutus kuntatalouteen on vuonna 2024 hieman kuntataloutta vahvistava. Hallituksen suoraan kuntatalouteen vaikuttavia panostuksia ovat muun muassa perusopetuksen vahvistaminen ja tasa-arvon edistäminen esi- ja perusopetuksessa. Perusopetuksen vahvistamiseen liittyvien toimenpiteiden kuntatalousvaikutukset tarkentuvat jatkovalmistelun yhteydessä. Oppilas- ja opiskelijamäärien pieneneminen alentaa reaalisesti hieman opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtionosuuksia kehyskaudella.

VM:n kuntatalousohjelman kehitysarvioon ei ole sisällytetty kaikkia Petri Orpon hallituksen kuntalinjauksia, kuten esimerkiksi opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustusten tason leikkaamista. Kuntaliiton mukaan voidaan todeta, että kuntatalous selvisi hallitusohjelman sopeutustoimista varsin kohtuullisesti. Ehkä isoin vaikutus on epäsuosituksella kiinteistöveron kiristyksellä, jossa maapohjan kiinteistöveroprosentti eriytetään yleisestä kiinteistöveroprosentista ja sen vaihteluvälin alaraja korotetaan 0,93 %:sta 1,30 %:iin. Tätä vaikutusta kuitenkin pienentää

kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistettava yhden prosenttiyksikön indeksikorotusta vastaava säästö.

Jos talouskasvu on hallituskauden lopulla oletettua heikompaa ja työttömyys oletettua korkeampaa niin sosiaaliturvaleikkausten hintalappu kuntataloudelle nousisi huomattavasti ennusteiden mukaisista arvioista. Heikentävät vaikutukset osuvat pahimmillaan jälleen samoihin kuntiin kuin sote-uudistuksen tulopohjan leikkaukset.

Hallituksen päätökset eivät tähtää kuntatalouden vahvistumiseen. Koko julkista taloutta hallitusohjelman päätöseräiset toimet vahvistavat nettomääräisesti noin 3,1 miljardilla eurolla vuoden 2027 tasossa. Valtio on julkisen sektorin alasektoreista alijäämäisin. Hallitusohjelman ulkopuolelta kuntien tilannetta kuitenkin helpottaa työnantajan työttömyysvakuutusmaksun alennus vuonna 2024.

Julkisen talouden tilanne on nyt huolestuttavampi kuin hallitusohjelmaa tehdessä. Talouskasvu on seisahnut ja monet eri tekijät, muun muassa hallitusohjelman määräaikainen investointiohjelma, korkomenot sekä turvallisuuteen liittyvät hankinnat, kasvattavat julkisen sektorin alijäämää. Petteri Orpon hallituksen talous- ja finanssipolitiikan linja nojaa menosopeutukseen ja työllisyyttä edistäviin rakenteellisiin uudistuksiin. Samaan aikaan veroaste kuitenkin laskee ja uusia julkista taloutta heikentäviä päätöksiä tehdään. Myös sopeutustoimien määrä on kutistunut jonkin verran alkuperäisistä tavoitteista. Riskit odotettua heikommasta työllisten määrän lisäyksestä sekä talouskasvusta ovat suuret.

3.3. Vero- ja maksuperustemuutosten vaikutus kuntatalouteen

(Lähde: VM kuntatalousohjelma 9.10.2023, Kuntaliitto)

Kunnallisvero

Kuntaliiton tekemä verotuloennuste perustuu pääosin syksyn kuntatalousohjelmassa esitettyihin arvioihin verotulojen kehityksestä. Hallituksen esittämät veroperustemuutokset alentavat kunnallisveron tuottoa vajaalla 40 miljoonalla eurolla vuonna 2024. Tästä vajaa 30 miljoonaa euroa johtuu hallitusohjelman mukaisista ansiotasoindeksin tarkistuksista, jotka huomioimme jo aiemmissa veroennustekehikoissa. Lisäksi tehtiin muutamia verovaikutuksiltaan pieniä muutoksia veroperusteisiin, muun muassa matkakuluvähennykseen sekä työtulovähennykseen. Kaikki arvioidut verotulomenetykset huomioidaan nettomääräisesti valtionosuusmaksatusten yhteydessä.

Ansiotulojen arvioitu kehitys on heikentynyt elokuun veroennustekehikosta. Palkkasumman kehitys 2022–2023 pienenee noin 0,5 prosenttiyksiköllä heikompien työllisyysnäkömien sekä Tulorekisteristä saatujen palkkatulotietojen seurauksena. Myös ensi vuoden palkkasumman kehitystä alennettiin elokuun arviosta. Petteri Orpon hallitus on esittänyt mittavia leikkauksia sosiaaliturvaetuuksiin. Näin ollen työttömyysturvaetuudet pienenevät selvästi, ensi vuonna lähemmäs 17 prosenttia. Edellä esitetyt arviot pienentävät kunnallisveron tuottoa yhteensä noin 120 miljoonalla eurolla ensi vuonna.

Ensi vuodesta alkaen on esitetty selvästi alennettuja työttömyysvakuutus- ja päivärahamaksuja. Kyseiset maksut ovat vähennyskelpoisia ja parantavat näin ollen kunnallisveron tuottoa yhteensä noin 80 miljoonalla eurolla. Näin ollen ensi vuoden arvioitu maksettava kunnallisvero pienenee vain noin 40 miljoonalla eurolla verrattuna elokuun arvioon. Verovuosille 2025–2027 arvioitu maksettava kunnallisvero pienenee noin 100 miljoonalla euroa/verovuosi verrattuna elokuun veroennustekehikon arvioon, lähinnä heikentyneen ansiotulokehityksen takia.

Yllä mainittujen veropohjan muutosten seurauksena kunnallisveron arvioidut tilitykset pienenevät vain noin 10 miljoonalla eurolla kuluvana vuonna ja 20 miljoonalla eurolla ensi vuonna, verrattuna elokuun veroennustekehikon arvioon. Vuosina 2025–2027 kunnallisveron tilitykset pienenevät keskimäärin noin 80 miljoonaa per vuosi verrattuna elokuun arvioon.

Yhteisövero- ja kiinteistöveroennuste

Kesäkuusta alkanut yhteisöveron verovuoden 2023 ennakkoverojen heikko kehitys on jatkunut syyskuun loppuun asti. Loppuvuoden kehitys ei näillä näkymin näytä merkittäviä piristymisen merkkejä. Näin ollen laskimme kuluvan vuoden maksuunpano- ja tilitysennustetta elokuusta hieman lisää.

Työttömyysvakuutus- ja päivärahamaksujen alentaminen nostaa myös yhteisöveron tuottoa, arviolta vajaalla 30 miljoonalla eurolla per vuosi. Kuntien yhteisöveron ensi vuoden kertymäarvio on hieman elokuun veroennustekehikon arviota parempi, mutta kuitenkin noin 70 miljoonaa pienempi verrattuna syksyn Kuntatalousohjelman arvioon. Vuosille 2025–2027 erot elokuun veroennustekehikkoon ja syksyn Kuntatalousohjelman arvioon ovat pienemmät.

Kiinteistöveroennusteessa huomioitiin hallitusohjelmassa esitetty maapohjan eriytetty kiinteistöveroprosentti, jonka alarajaksi on esitetty 1,30 %. Ehdotettu muutos nostaa kiinteistöveron maksettavaa ja tilitettävää veroa ensi vuodesta alkaen noin 100 miljoonalla eurolla per vuosi.

Kuntien valtionavut

Hallituksen kuntatalousohjelman mukaan kuntien valtionapuihin osoitetaan noin 5,1 mrd. euroa vuonna 2024. Laskennalliset valtionosuudet ovat n. 3,7 mrd. euroa, kuntien veromenetysten korvaukset 0,9 mrd. euroa ja muut valtionavut 0,6 mrd. euroa. Kehyskauden lopussa vuonna 2027 valtionavut ovat noin 6,2 mrd. euroa, josta laskennallisten valtionosuuksien osuus on 4,6 mrd. euroa.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuutta korottaa kehyskaudella vuonna 2025 TE-palveluiden järjestämistä vastaavien kunnille ja siihen liittyvä kuntien työttömyysturvan rahoitusosuuden kasvattaminen. Peruspalvelujen valtionosuuden tasoa puolestaan alentaa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistukseen liittyvien kunnilta hyvinvointialueille siirtyvien tulojen ja kustannusten tarkistus sekä hallitusohjelman mukainen indeksisäästö. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtionosuudet alenevat reaalisesti hieman kehyskaudella johtuen oppilas- ja opiskelijamäärien alenemisestä.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmaan sisältyy niin kuntien tehtäviä ja rahoitusta lisääviä kuin vähentäviä toimenpiteitä. Uusiin ja laajeneviin valtionosuustehtäviin osoitetaan täysimääräinen rahoitus. Hallitusohjelman toimenpiteistä osa täsmentyy jatkovalmistelussa, esimerkiksi perusopetuksen vahvistamiseen osoitettava lisäys ja opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustuksiin osoitettavan leikkauksen kohdentaminen.

Valtion toimenpiteiden vaikutus kuntatalouteen vuoden 2024 talousarviossa

Valtion toimenpiteiden yhteisvaikutus kuntatalouteen vuonna 2024 on hieman vahvistava vuoden 2023 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Kuntien uusiin ja laajeneviin tehtäviin osoitetaan täysi valtionosuus ja valtion päättämät veroperustemuutokset kompensoidaan kunnille. Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistetaan yhden prosenttiyksikön indeksikorotusta vastaava vähennys. Maapohjan kiinteistöveron alarajan korotus vahvistaa kuntataloutta. Hallitusohjelmassa kunnille ei osoiteta uusia tehtäviä tai velvoitteita vuonna 2024.

Sosiaaliturvaetuuksien indeksijäädytykset ja säästöt vähentävät myös kuntien menoja. Toisaalta niiden arvioidaan vähentävän kuntien verotuloja ja lisäävän toimeentulotuen tarvetta. Taulukon 7 luvuissa ei ole otettu huomioon sitä, että toimien arvioidaan lisäävän työllisyyttä, mikä puolestaan lisäisi kuntien verotuloja.

3.4. lin kunnan talous

lin kunnan taseessa ei ole kattamatonta alijäämää. Taseessa kertynyttä ylijäämää oli vuoden 2023 alussa 2,400 milj. euroa. Koko lin kunnan kuntakonsernissa ylijäämää oli 10,800 milj. euroa. Vuonna 2021 lin kunta pystyi kattamaan investointimenot kokonaan tulorahoituksella (tunnusluku investointien tulorahoitus 145,58 %), mutta vuonna 2022 toiminnan ja investointien rahavirta oli negatiivinen -0,332 milj. euroa (tunnusluku investointien tulorahoitus 95 %). Vuoden 2024 talousarviossa vuosikate on 2,808 milj. euroa. Näin ollen vuosikate kattaa investoinneista 51,7 %. Loppu katetaan lainanotolla. Investointinetto on 5,427 milj. euroa, josta lin vesiliikelaitoksen netto-osuus on 1,300 milj. euroa. Tässä taloudellisessa tilanteessa kunta on varautunut ottamaan ensi vuoden aikana lisää pitkäaikaista lainaa 10,1 milj. euroa, jolla maksetaan aikaisemmin nostettuja lainoja 7,410 milj. euroa. Lainan nostosta käytetään 2,619 milj. euroa investointien rahoittamiseen.

Kuluvan vuoden 2023 talousarvioon ei ole tehty määrärahamuutoksia, joten ylijäämä on 230.379 euroa. Tilinpäätösennusteeseen vaikuttaa loppuvuoden verotulokertymä sekä palveluiden ja tavaroiden hinnannousu. Lisäksi Kuivaniemen kaukolämpölaite on otettu huhtikuun alusta kunnan omaksi toiminnaksi, jota ei oltu budjetoitu yhdyskuntapalveluiden budjettiin.

Sote-uudistuksen yhteydessä verotuloja ja valtionosuuksia siirrettiin valtiolle hyvinvointialueiden toiminnan rahoittamiseksi. Kuluvan vuoden aikana on valtionosuuden siirtolaskelmia tarkistettu. Siirtolaskelmien pohjalta lin kunnan valtionosuudet pienenevät vuodesta 2023 vielä 1,283 milj. euroa (8,8 %). Vuonna 2023 kaikkien kuntien kunnallisveroprosentteja leikattiin 12,64 prosenttiyksiköllä.

Vuonna 2024 lin kunnan kunnallisveroprosentti on 8,9 %. Kuntaliitto ennustaa, että lin kunnan vuoden 2024 verotulot pienenevät 2,3 % vuoden 2023 toteutumasta. Vuoden 2023 verotulokertymään nostaa edellisen vuoden verohäntien maksu alkuvuodesta 2023. Ensi vuodelle olisi voitu esittää veroprosentin korotus hyvinvointialueiden muodostumisen jälkeen, mutta kunnanhallitus ei esittänyt kunnallisveroprosentin eikä kiinteistöveroprosenttien korotusta.

Yhteensä kunnallisverotuloja kirjattiin talousarvioon 16,210 milj. euroa. Kaikkiaan talousarvioon kirjattiin verotuloja kertyvän yhteensä 22,596 milj. euroa. Verotulot on arvioitu talousarvioon maltillisesti huomioiden VM:n siirtolaskelmat ja kuntaliiton verotuloennustekehikko. Valtionosuuksien yhteenlaskettu euromäärä on kuntaliiton ennusteen mukaan 13,274 milj. euroa, joka on asukasta kohti laskettuna 1374 e/asukas.

Vuoden 2024 talousarviossa opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut on suurin toimialue kunnan palvelutuotannossa. Opetus ja varhaiskasvatuspalveluiden toiminnan kehittämistä on valtio tukenut avustuksilla, joilla voidaan esimerkiksi helpottaa koronaepidemiasta aiheutuneita oppimisvaikeuksia sekä tukea nuorten harrastamismahdollisuuksia. Lisäksi valtion on myöntänyt tasa-arvo -hankkeille rahoitusta.

Talousarvion ulkoiset käyttötaloustulot on arvioitu nousevan 2,96 %. Ulkoiset käyttötalousmenot nousivat 3,07 % verrattuna vuoden 2023 talousarvioon. Verotulojen on arvioitu kasvavan 4,58 % ja valtionosuuksien laskevan 8,21 %. Kunnan käyttötalous menot rahoitetaan tulorahoituksella.

Suunnitelmakauden 2025 - 2026 valtionosuusrahoitus on vielä epävarma. Epävarmuus johtuu valmistelussa olevasta TE24-uudistuksesta, jonka vaikutus kunnan menoihin ja niiden rahoitukseen on vielä arvioiden varassa.

Vuoden 2024 talousarviossa puretaan kunnan taseessa olevia vapaaehtoisia rahastoja, koska rahastojen sääntöjä ei enää löydy eikä rahastoja ole käytetty vuoden 2007 kuntaliitoksen jälkeen. Rahastot oli kirjattu taseeseen nimellä Kehittämisrahasto 567.113,78 euroa ja Vakuutusmaksurahasto 9.723,30 euroa.

3.5. lin kunnan kuntastrategia vuoteen 2025

Kunnassa on oltava kuntastrategia (Kuntalaki §37). Kunnan toimintaa johdetaan valtuuston hyväksymän kuntastrategian mukaisesti (§38). Kuntastrategiassa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista.

Kunnan toimintaan kuuluu Kuntalain §6 tarkoitetuin tavoin kaikki se toiminta, jossa kunta on mukana. Kunnan oman organisaation lisäksi strategiassa on arvioitava pitkän aikavälin tavoitteita koko kuntakonsernissa, kuntien yhteistoiminnassa sekä sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvassa toiminnassa.

Kuntastrategiassa tulee huomioida 1) kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen, 2) palvelujen järjestäminen ja tuottaminen, 3) kunnan tehtäviä koskevissa laeissa säädetyt palvelutavoitteet, 4) omistajapolitiikka, 5) henkilöstöpolitiikka, 6) kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet ja 7) elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen.

lin kunnanvaltuusto hyväksyi kuntastrategian vuoteen 2030 kokouksessaan 30.5.2022 § 64. Kuntalain mukaan kuntastrategia on käsiteltävä valtuustokausittain.

lissä on ideaa -strategia määrittää lin kunnan kehittämisen suuntaviivat vuoteen 2030 asti.

Strategia huomioidaan talousarviokäsittelyssä kaikissa lautakunnissa ja johtokunnissa. Strategian saavuttamiseksi ovat kaikki toimielimet nostaneet omasta toiminnastaan lupauksia strategian tavoitteiden saavuttamiseksi.

PÄÄMÄÄRÄT

1. Kasvu

Vahva ja kestävä kasvu rahoittaa hyvinvoinnin ja kehittämisen kylissä ja taajamissa

2. Luonnonläheinen li

Ympäristö kertoo tarinaa omaehtoisesta elämäntavasta

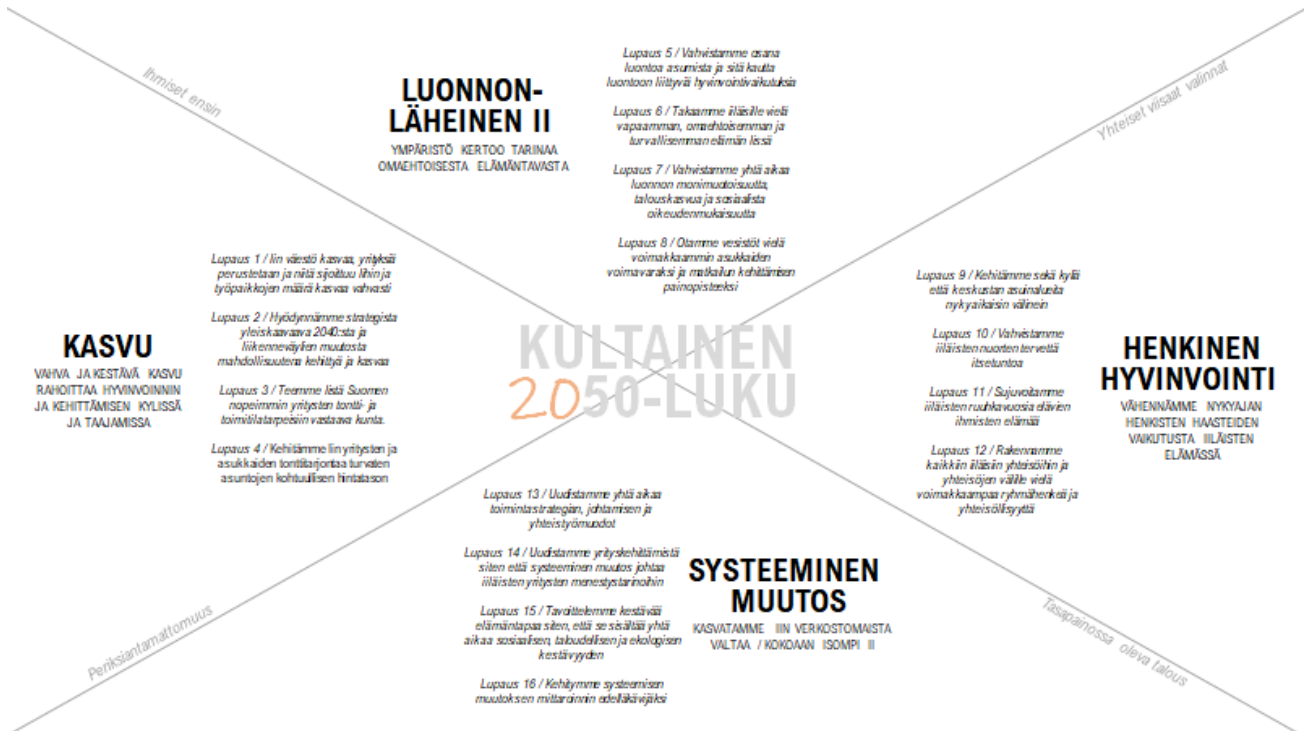
3. Henkinen hyvinvointi

Vähennämme nykyajan henkisten haasteiden vaikutusta iläisten elämässä

4. Systeminen muutos

Kasvatamme lin verkostomaista valtaa / kokoaan isompi li

lin kunnan strategiassa on neljä läpileikkaavaa teemaa: Ihmiset ensin, Yhteiset viisaat valinnat, Tasapainoinen talous ja Periksiantamattomuus.

KASVU**LUPAUS 1**

MITÄ? / Iin väestö kasvaa, yrityksiä perustetaan ja niitä sijoituu Iihin ja työpaikkojen määrä kasvaa vahvasti.

MITEN? / Positiivisen kierteen ylläpitämiseksi tarvitaan vuosittain 166 uutta asukasta, 73 työpaikkaa ja 100 uutta yritystä (= 15.000 asukasta vuonna 2050).

LUPAUS 2

MITÄ? / Hyödynämme strategista yleiskaavaa 2040:sta ja liikenneväylien muutosta mahdollisuuksien kehityä ja kasvaa.

MITEN? / Edistämme Iin julkisen liikenteen käyttämistä ja rakennamme strategian yleiskaavaan, joka ohjaa kuntaa kohti vahvan kasvun tavoitetta.

LUPAUS 3

MITÄ? / Teemme Iistä Suomen nopeimmiin yritysten tontti- ja toimintatapaesin vastaava kunta.

MITEN? / Poistetaan prosessista pullokaulat ja resursoitetaan laustatamienot vaadittavalle tasolle.

LUPAUS 4

MITÄ? / Kehitämme Iin yritysten ja asukkaiden tonttijärjontää turvaten asuntojen kohtuullisen hintatason.

MITEN? / Profiloimme potentiaalisten asukkaiden ja yritysten tarpeet ja huomioimme ne tonttijärjonnässä. Tonttijärjontä ja alueiden keskinäinen toteutuksen koordinaation ja markkinointin yhteyshenkilön rakentaminen sekä ihmisille kiinnostavia asuinalueita, asunemuotoja että ainakin osittain palvelia alueita.

LUONNONLÄHEINEN II**LUPAUS 5**

MITÄ? / Vahvistamme osana luontoa asunista ja sitä kautta luontoon liittyviä hyvinvointivaikutuksia.

MITEN? / Huolehditaan, että kaikille ihmisille löytyy hyvinvointivaikutuksia synnyttävä (ja eri vuodenaikojen ja aluiden erityispiirteet huomioon ottaen) lähiluontopaikka, joka on maksimissaan puolen kilometrin päässä kotona. Ja osallistetaan asukkaat, yhteisöt ja yritykset kumpuamien luontokohteiden, vapaa-ajan ja virkistyspaikkojen profiilia vahvistavaan kehittämistyöhön.

LUPAUS 6

MITÄ? / Takaamme ihmisille vielä vapaamman, omaehtoisemman ja turvallisemman elämän Iissä.

MITEN? / Tuemme toimintaa, jossa vapaus ja vastuu kulkevat käsi kädessä siten, että pidämme yhdessä huolta ympäristön turvallisuudesta ja sisästä.

LUPAUS 7

MITÄ? / Vahvistetaan yhtä aikaa luonnon monimuotoisuutta, talouskasvua ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta.

MITEN? / Jätetään seuraavalle sukupolvelle suurempi perintö (niin taloudellisesti, sosiaalisesti kuin myös luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta), kuin mitä itse saatiin.

LUPAUS 8

MITÄ? / Otetaan vesiä vielä voimakkaammin asukkaiden voimavaroiksi ja mukailun kehittämisen painopisteeksi.

MITEN? / Parannetaan vesistöjen saavutettavuutta joka vuosi vähintään yhdellä toimenpiteellä ja tuetaan siihen liittyvien yhteistyömahdollisuuksien kehittämistä.

HENKINEN HYVINVOINTI**LUPAUS 9**

MITÄ? / Kehitämme sekä kyliä että keskustan asuinalueita nykyajain välisiin.

MITEN? / Mahdollistamme alueen erityispiirteistä ja voimavaroista kumpuavat palvelut ja kehittämme niitä yhdessä asukkaiden kanssa hyödyntäen yhteisöllisiä ratkaisuja. Keskiyön ensisijaisesti läksäntien palveluihin suoran liittymätöihin, arkaa parantavien kokkeihin.

LUPAUS 10

MITÄ? / Vahvistamme Iläisten nuorten terveyttä itsetuntoa

MITEN? / Lupaamme, että seuraavan 2 vuoden aikana Iihin tulee lisää sellaisia nuorten kanssasuunnitteluja, joita, jossa saa viettää aikaa arkisin ja viikonloppuisin, ukona ja soisilla, tavella ja kesällä.

LUPAUS 11

MITÄ? / Sujuvoitamme Iläisten ruuhkavuosia elävien ihmisten elämää.

MITEN? / Etsimme tapoja tukea ihmisiä elämäänsä yhdessä mukaisesti yhteisöllisesti. Etsien ratkaisuja myös koko Iän kasvattaa perustaan mukaisesti kokoluokasta.

LUPAUS 12

MITÄ? / Rakennamme kaikkien Iläisiin yhteisiin ja yhteisöjen välille vielä voimakkaampaa ryhmähenkeä ja yhteisöllisyyttä.

MITEN? / Rakennamme toimintakulttuurin, jossa arvostetaan rohkeutta ja hallittua riskinottoa, ja jossa ei pelätä epäonnistusta. Ja kunta on tuemme yhteisöllisyyttä ja yhteistyötä osallistavan budjetoinnin, toiminta-avustusten ja muun tuen avulla.

SYSTEMINEN MUUTOS**LUPAUS 13**

MITÄ? / Uudistamme yhtä aikaa toimintastrategian, johtamisen ja yhteistyömuodot.

MITEN? / Kurran henkilöstöä ja yksiköt määrätelmällisesti tarkkain yhteyshenkilöinä ja otamme vastuun kansainvälisen toimintatavan, jossa määrätelmällisen yhteistyön kehittäminen. Tavoitteena systemaattinen yksikkörajat yrittäjä yhteistyö, joka tukee työntekijöiden jaksamista.

LUPAUS 14

MITÄ? / Uudistamme yrityskäyttämisistä siten että systemaattinen muutos johtaa Iläisten yritysten menestystarinoihin.

MITEN? / Panostamme vastuulliseen ja kestävästi liiketoimintaan sekä aikain-ohjelman kuudella kehittämisalueella: Säästökäytön kiertotalous, Kuvanlempien biotalous, Penttiläntien, Valturi, Iikisisto ja kasvu liittymät että paikallista verkoston laajentamisen avulla. Uudistamme myös Iän kiertotalousta hyödyntäen kumpuamien- ja moniulotteisuuksia, ottaen työkaluksi myös markkinavertompuhuat.

LUPAUS 15

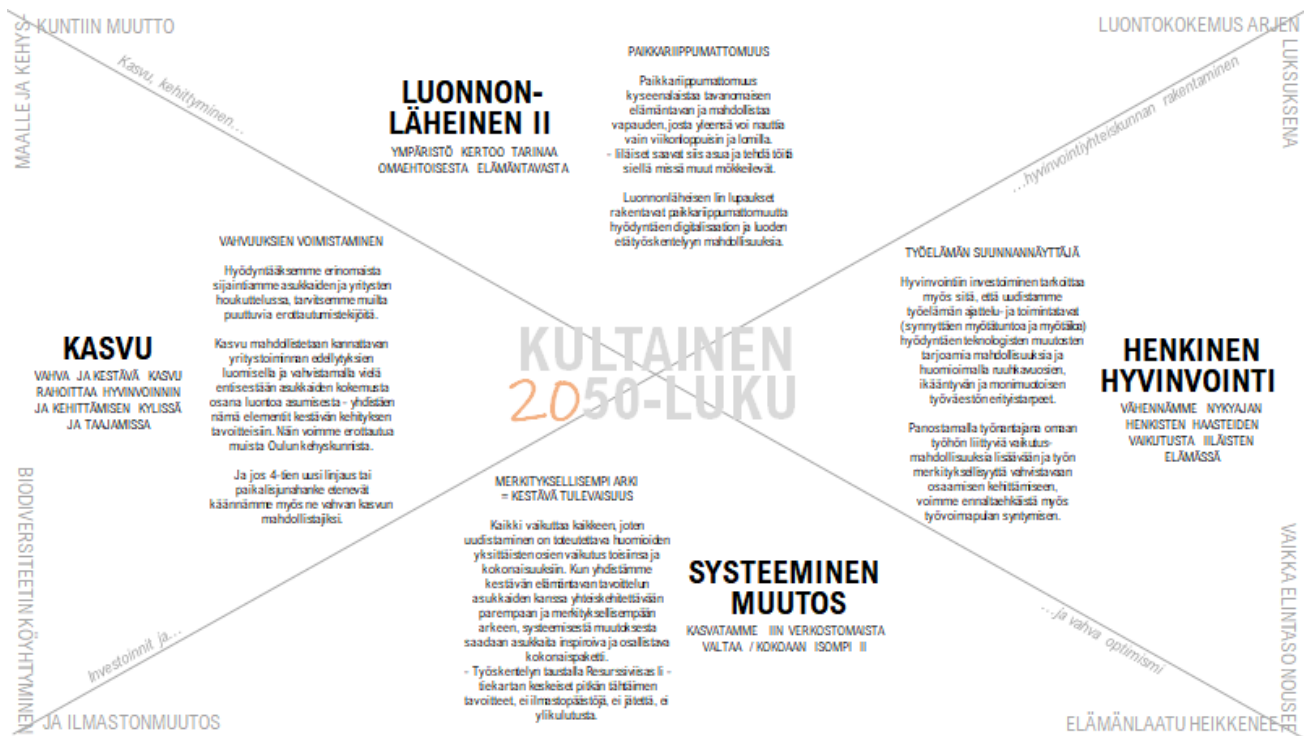
MITÄ? / Tavoittelemme kestävä elämäntapaa siten, että se sisältää yhtä aikaa sosiaalisen, taloudellisen ja ekologisen kestävyyyden.

MITEN? / Päivitämme Resurssiväestö I ja Kiertotalouden lekurit ja edistämme niiden toimeenpanoa ilmasto- ja talousjohtamisen edelläkävijyyden näkökulmasta, päämäärinä kunta- ja alustalouden vahvistaminen.

LUPAUS 16

MITÄ? / Kehitämme systemaattisen muutoksen mittarinnin edelläkävijäksi.

MITEN? / Kurran yhteen kestävä kehityksen työtä seurataan jatkuvasti ja laadukkaasti nykyajalla, automaattisella ja asukkaalle avoimella seuranta- ja lausujohdattuna. Ja Iitämme mittarinnin osaksi normaalia elämää, että se kannustaa, ja muistuttaa tavoitella arvojen myös toimenpiteiden vaikuttavuutta.

1

VALTUUSTO PÄÄTTÄÄ LUPAUSTEN
TEEMAT (MITÄ?),
HENKILÖSTÖ LAATI LUPAUKSET
(MITEN?)

1. Valtuusto päättää kehittämisteemat ja palvelulupauksiin liittyvät teemat eli sen mitä lupataan.
2. Henkilöstö laati sisällöllisinä asiantuntijoina lopulliset lupaukset (eli päättää sen miten lupaukset lunastetaan?)
3. Kunta varmistaa, että lupauksen lunastamiseen tarvittava osaaminen on vaaditulla tasolla ja että kehittämisellä on vaadittavat resurssit
6. Lupaus otetaan arkipäivän valintoihin arviointikriteeriksi

2

STRATEGIA EI OLE KOSKAAN
VALMIS, VAAN KOKOAJAN
KEHITTYVÄ

Strategian lupauksia arvioidaan vuosittain tilinpäätöksen ja talousarvion laadinnan yhteydessä, peilaten strategian lupauksia kustannuksiin ja ottaen huomioon toimintaympäristön mahdolliset muutokset.

Iin asukkaat arvioivat strategian lupauksia 2 vuoden välein sitä varten kehitetyllä verkkokyselyllä. Arviointi suositetaan arvioimalla sitä kuinka hyvin lupaukset toteutuvat ja ovatko lupaukset tärkeitä tai merkityksellisiä asukkaiden arjessa. Vastauksusten perusteluja (miksi on merkityksellinen?) voidaan hyödyntää niin kunnanpalvelujen kehittämisessä kuin myös strategian päivittämisessä.

3

ASUKKAAT, YHDISTYKSET JA
YRITYKSET MUKAAN!

Lupaukset pyritään suunnittelemaan siten, että ne houkuttelevat laajasti myös muita osallistumaan lupauksen toteuttamiseen. Näin myös asukkaat voivat halutessaan osallistua omalta osaltaan strategian toteuttamiseen.

- Kunta haastaa myös paikalliset yritykset ja yhdistykset mukaan lupauksen toteuttamiseen.

ESIMERKKI

Lupaus / "Miten tuetaan iläisten nuorten tervettä itsetuntoa?"
- Yksittäiset asukkaat ja paikalliset yhteisöt haastetaan olemaan osa ratkaisua.

4

TEEMOJEN NOUSU
"ASIALISTALLE"

Kahden vuoden välein toteutettavan kuntalaisbarometrin avulla asukkaat saavat arvioida arkeensa liittyviä väitteitä, ja sitä ovatko ne oman arjen kannalta tärkeitä tai merkittäviä.

- Jos asia on asukkaalle tärkeä tai merkityksellinen, saa kuntalainen perustella vastauksensa. Vastauksissa toistuvat teemat nostetaan seuraavan kuntastrategian kehittämisteemaksi tai lupaukseksi.

2021 kuntalaisbarometrin vastauksissa nousi esille mm. luontosuhde ja ruuhkavuosien haasteet, joten ne on nostettu täässä strategiassa esille.

MUOTO / tiivis

SISÄLTÖ / 16 lupaus

TOIMEENPANO 1-2-3-4

MISSIO / kultainen 50-luku

Iin kuntastrategiasta tekee poikkeuksellisen sen kirjoittamisen osallistuneiden valtuutettujen rohkeus. Rimaa nostettiin työpaja työpajan jälkeen korkeammalle. Kunnianhimo ja kantti näkyvät erityisesti ylläkuvatussa strategian toimeenpanosuunnitelmassa, jonka toteuttaminen tekee strategiasta elävän myös kuntalaisten arjessa.

3.6. Meidän Ii Hyvinvointi -malli

Kuntalain 1 § mukaan kunnan tehtävänä on edistää asukkaidensa terveyttä ja hyvinvointia alueellaan. Kunnan on seurattava asukkaitensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin sekä kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä, joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin. Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain.

Hyvin toimivilla palveluilla kunta ylläpitää ja vahvistaa yksilöiden ja perheiden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveyttä ja toimintakykyä. Kunta luo kuntalaisille hyvät edellytykset huolehtia omasta hyvinvoinnistaan ja terveydestään muun muassa monipuolisten harrastus- ja liikuntamahdollisuuksien sekä kulttuuritapahtumien kautta. Lisäksi kunta kehittää kuntalaisten osallistumista ja yhteisöllisyyttä tukevia toimintamalleja, joilla kannustetaan tekemään hyvinvointia ja terveyttä tukevia valintoja jokaisen kuntalaisen kohdalla.

Kuntalaisten eteen tehtävä hyvinvointityö kuuluu kaikille toimialoille. Iin kunnan toimintaa ohjaa kuntastrategia ja hyvinvointityön tulee tukea kuntastrategian toteutumista. Kunnanvaltuusto hyväksyi 30.5.2022 Iin uuden kuntastrategian 2030. Kunnassa toimii myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä (HYTE-työryhmä). HYTE-työryhmän toimeksiantoa ja jäsenistöä päivitettiin syksyllä 2023. HYTE-työryhmän puheenjohtajana toimii hyvinvointijohtaja, ja hyvinvointityöstä raportoidaan hyvinvointikertomuksen lisäksi säännöllisesti hyvinvointilautakunnalle, joka vastaa poliittisesta ohjauksesta. Keskeinen indikaattori, jota hyvinvointityössä seurataan, on hyte-kerroin. Iissä hyte-kerroin oli 17,1 vuonna 2023 ja kunta sai hyvinvoinnin- ja terveyden edistämistyöhön valtionosuutta 168 845 euroa.

Iin kunta on allekirjoittanut Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointisopimuksen, jossa sitoudutaan edistämään ja kehittämään pohjoispohjalaisten ihmisten hyvinvointia. Sopimus koskee vuosia 2019-2025. Vuosittain käydään lakisääteiset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen neuvottelut Hyvinvointialueen kanssa. Vuonna 2023 Iin kunnan hyvinvointi on ollut mukana kehittämässä Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointikertomuksen uutta mallia ja yhdyspintatyötä. Iin kunnan hallinnon uudistus astui voimaan vuoden 2023 alusta. Muutoksella on ollut vaikutuksia hyvinvointipalveluiden organisointiin ja toimintaan. Hyvinvointi ja yhdyspinnat on uusi kokonaisuus hyvinvointipalveluissa. Yhdyspintatyön tavoitteena on koordinoida koko Iin kunnan yhdyspintatyötä. Talousarviossa 2024 hyvinvointityön painopistealueena on uuden hyvinvointisuunnitelman ja sen toimien käyttöönotto ja yhteisten käytänteiden kehittäminen sekä uuden HYTE-työryhmän toiminnan kehittäminen yhdessä hyvinvointialue Pohteen kanssa.

Vuonna 2023 Iin kunnan hyvinvointikertomus-malli on uudistettu ja jatkossa Hyvinvointikertomus linkittyy vahvasti Iin kuntastrategiaan sekä eri toimialojen sekä Pohteen yhdyspintatyöhön. Hyte-työryhmä tekee linjaukset ja nostot kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi, jota toteuttavat kaikki toimialat - näitä tavoitteita seurataan vuoden 2024 aikana.

Hyvinvointikertomus jalkautetaan tammikuussa 2024 kaikille toimialoille – tavoitteena on saada koko kunnan henkilöstö sitoutettua poikkihallinnollisesti ennaltaehkäisevään hyvinvointityöhön. Tavoitteena on hyvinvoiva kuntalainen (lapsi, nuori, työkäinen ja ikäihminen), joka liikkuu enemmän ja jonka elintavat tukevat terveellisempää elämää, jotka lisäävät mielen hyvinvointia sekä jaksamista arjessa.

3.7. Omistajapolitiikka ja ohjaus

Kunnan omistajapolitiikka on kunnan johtamisen väline. Omistajapolitiikan tavoitteena on tukea kunnan strategian toteutusta. Omistajapolitiikka määrittelee missä tehtävissä ja hankkeissa kunta on mukana omistajana ja sijoittajana. Samalla määritellään omistukselle asetettavat tuotto- ja muut tavoitteet, pääoman käytön ja palvelutuotannon tuotantovälineiden hankinnan periaatteet sekä se, kuka omaisuuden käytöstä vastaa ja miten omaisuuden hallinnan johtaminen ja raportointi on järjestetty.

Valtuusto päättää kunnan omistajapoliittisista linjauksista. Linjaukset ovat toimintaa suuntaavia ja näin ollen suhteellisen pysyviä. Omistajapoliittisia linjauksia voidaan täydentää esimerkiksi kunnan maapoliittisessa ohjelmassa tai asuntostrategiassa. Omistajapoliittisia ratkaisuja sisältyy muun muassa kunnan toiminta- ja taloussuunnitelmaan ja yksittäisiin investointipäätöksiin.

Omistajaohjaus ja –valvonta kuuluu valtuustolle, toimeenpano hallitukselle sekä valvonta tarkastuslautakunnalle. Toimihenkilöorganisaatiossa omistajaohjaus kuuluu kunnanjohtajalle. Kunnan tytäryhteisöjen toiminnasta vastaavat näiden omat hallintoelimet. Henkilöiden ja toimielinten työn- ja vastuunjako sekä raportointijärjestelmät on määriteltävä yksiselitteisesti. Yhteistyö ja sitoutuminen tavoitteisiin ovat ehdoton edellytys kunnan menestykselle.

Kunnanvaltuusto on hyväksynyt omistajapoliittiset linjaukset kokouksessaan 12.9.2016 §71. Omistajapolittisia linjauksia on käsitelty kunnanhallituksen kokouksissa 17.1.2022 § 13 ja 14.2.2022 § 44. Omistajapoliittisten linjausten käsittelyä jatketaan kun strategia on saatu päivitettyä.

4. TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN RAKENNE JA SITOVUUS

4.1 Talousarvion rakenne ja sitovuus

Kuntalaissa säädetään kuntien talousarvion rakenteesta. Kuntalain mukaan talousarviossa on käyttötalous-, investointi-, tuloslaskelma- ja rahoitusosa. Sama rakenne on taloussuunnitelmassa ja tilinpäätöksen talousarvion toteutumisvertailussa. Iin vesiliikelaitos esittää erilliset talousarviot osana kunnan talousarviokirjaa. Liikelaitoksen luvut sisällytetään ja esitetään osana koko kunnan lukuja. Peruskunnan luvut ja sitovuustasot esitetään erikseen. Talousarviossa on koottuna toimialan sitovuustason sisään talousarviovuoden ja suunnitelmakauden kehittämishankkeet ja projektit. Investointi- ja käyttötalousmäärärahoille on määritelty sitovuustasot. Tytäryhtiöiden toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet on esitetty erikseen.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma ovat laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen enintään neljän vuoden pituisena suunnittelukautena, jos talousarvion laatimisvuoden taseeseen ei arvioida kertyvän ylijäämää. Jos taseen alijäämää ei saada katetuksi suunnittelukautena, taloussuunnitelman yhteydessä on päätettävä yksilöidyistä toimenpiteistä suunnittelukaudella.

Talousarvioon otetaan toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa talousarvioon sitovaksi tasoksi brutto- tai nettomääräisenä. Iin kunnan määrärahat hallinnonaloittain ovat sitovia nettomääräisinä.

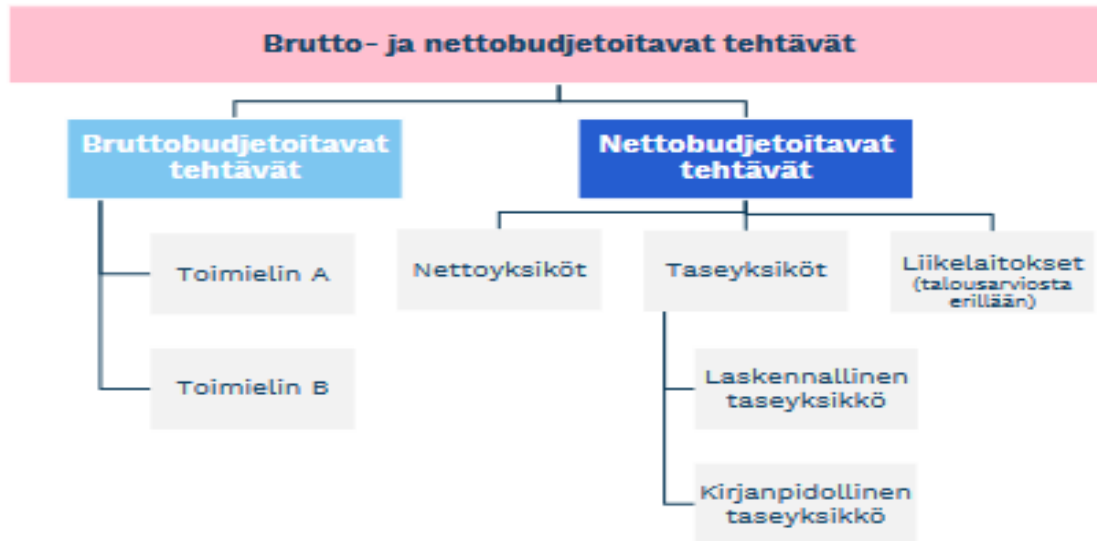
Kuntalain mukaan kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarvioita. Talousarvio ja -suunnitelma sitovat toimielimiä ja henkilöstöä ja ovat samalla näiden valvontavälineitä. Talousarvioon tehtävistä sitovista määrärahamuutoksista päättää valtuusto. Kuntalain mukaan valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta.

Talousarvion ja -suunnitelman laadinnan keskeisiä perusteita ovat kuntastrategian toiminnalle ja tavoitteille asetetut tavoitteet.

4.2 Talousarvion osat

4.2.1 Käyttötalousosa

Käyttötalousbudjetointikäytäntö määräytyy tehtäväkohtaisesti. Tehtävän budjetointikäytäntö riippuu siitä, rahoitetaanko sen tulot määrärahoihin vai tuloilla, jotka tehtävä saa luovuttamistaan palvelusuoritteista. Rahoitustavan perusteella kunnan tehtävät voidaan jakaa brutto- ja nettobudjetoitaviin tehtäviin.

Kuvio 6. Brutto- ja nettobudjetoitavat tehtävät.

Talouden ohjaaminen tapahtuu vuosittain tehtävällä talousarviolla ja suunnitelmakauden kattavalla taloussuunnitelmalla. Erilliset yhteistyösopimukset tehdään kunnan ulkopuolisten palvelutuottajien kanssa. Talousarvion laadinnan pohjana on vuoteen 2023 ulottuva lin kunnan strategia, jonka perusteella laaditaan vuoden 2024 talousarvio. Talousarvion laadintaa ohjaa myös Meidän li – hyvinvointimalli.

Lisäksi talousarvion laadintaa ohjaa Resurssiviisauden tiekartta, johon on liitetty strategian tavoitteet. Lin kunta on osallistunut Reetta- ja Reijo-hankkeisiin, joiden tavoitteena on ollut resurssiviisauden tavoitteiden ja eurotavoitteiden yhdistäminen talousarviossa seurattaviksi toimenpiteiksi.

Tuloarviot ja määrärahat osoitetaan vain niiden tehtävien suorittamisesta aiheutuvien menojen kattamiseen, joihin toimielin voi vaikuttaa. Näin ollen ns. vyörytys- ja muut laskennalliset erät eivät sisälly määrärahalla katettaviin menoihin. Kunnan palvelualueet, hallinto, lautakunnat ja liikelaitoksen johtokunta vastaavat palveluprosessin laadukkaasta ja taloudellisesta toimivuudesta, jossa henkilöstön osaaminen ja motivoituminen korostuvat. Talousarvioon huomioidaan sisäiset käyttötalousmenot sekä kunnan ja liikelaitoksen väliset sisäiset maksut ja korvaukset sekä talousarvioon otetaan mukaan kaikki arvioitavissa olevat kalenterivuoden tulot ja menot bruttomääräisinä.

Tehtävän käyttötalousosaan otetaan tehtävien tuloarviot varainhoitovuoden aikana suoritteiden luovuttamisesta saatavista tuloista ja muista lopullisesti tehtävälle kuuluvista tuloista. Lisäksi tehtävään budjetoidaan erikseen valmistus omaan käyttöön tulona, jos tehtävä valmistaa aktivoitavan hyödykkeen kunnan omaan käyttöön eikä valmistuskustannuksia budjetoida menonsiirtona tehtävän menoja vähentäen.

Käyttötalousosan menojen loppusumma on euroina noin miljoona euroa suurempi kuin edellisessä talousarviossa. Suurimpana syynä menojen kasvuun on palveluiden ja tavaroiden hintojen nousu.

4.2.2 Liikelaitokset

LIKELAITOKSEN VAIKUTUS KUNNAN TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMISEEN

	Sitovuustarkastelu		Eliminoinnit		Kunnan tuloslaskel- maosa ml. Liikelaitos
	Kunnan tuloslaskelmaosa pl. liikelaitokset	Liikelaitokset yhteensä	Kunta	Liikelaitos	
Toimintatuotot					
Myyntitulot, ulkoiset	1 539 050	1 954 298			3 493 348
Myyntitulot, sisäiset	3 277 916	157 240	-3 277 916	-157 240	0
Tuet ja avustukset	1 822 293	3 923			1 826 216
Tuet ja avustukset, kunnalta	0	0	0		0
Maksutuotot	1 198 550	0			1 198 550
Muut toimintatuotot, sisäiset	4 268 852	0	-4 268 852		0
Muut toimintatuotot, ulkoiset	2 147 191	300			2 147 491
Valmistus omaan käyttöön		5 000			5 000
Toimintatuotot ja omakäyttö yht.	14 253 852	2 120 761	-7 546 768	-157 240	8 670 605
Toimintamenot					
Henkilöstömenot	-23 214 398	-413 032			-23 627 430
Palvelujen ostot, sisäiset	-3 041 476	-28 650	3 041 476	28 650	0
Palvelujen ostot, ulkoiset	-9 470 549	-674 275			-10 144 824
Aineet, tarvikkeet ja tavarat, sisäiset	-386 730	0	386 730	0	0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 991 753	-240 197			-4 231 950
Avustukset	-1 320 300	0			-1 320 300
Avustukset, liikelaitoksille	0			0	0
Muut toimintakulut, ulkoiset	-1 805 915	-22 400			-1 828 315
Muut toimintakulut, sisäiset	-4 235 387	-11 765	4 235 387	11 765	0
Toimintamenot yht.	-47 466 508	-1 390 319	7 663 593	40 415	-41 152 819
Toimintakate	-33 212 656	730 442	116 825	-116 825	-32 482 214
Verotulot	22 596 000				22 596 000
Valtionosuudet	13 274 017				13 274 017
Rahoitustulot ja -menot					0
Korkotulot, ulkoiset	3 000				3 000
Korkotulot, sisäiset				0	0
Muut rahoitustulot, ulkoiset	58 000	3 000			61 000
Muut rahoitustulot, sisäiset	113 383	-113 383	-113 383	113 383	0
Korkomenot, ulkoiset	-630 700	-700			-631 400
Korkomenot, sisäiset		0		0	0
Korvaus peruspääomasta	0	0			0
Muut rahoituskulut, ulkoiset	-12 004				-12 004
Vuosikate	2 189 040	619 359	3 442	-3 442	2 808 399

Poistot ja arvon alentumat					0
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 473 204	-537 197			-4 010 401
Varausten ja rahastojen muutokset	626 064	18 510			644 574
Tilikauden tulos	-658 100	100 672	3 442	-3 442	-557 428

Kun valtuusto on hyväksynyt kunnan talousarvion ja siinä olevan liikelaitoksen toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet, vahvistaa johtokunta liikelaitoksen talousarvion ennen talousarviovuoden alkua. Liikelaitoksen talousarviossa on sitovana tasona valtuustoon nähden netto sekä liikelaitokseen sijoitetun pääoman korko kunnalle. Sitovista tavoitteista poikkeaminen edellyttää valtuuston päätöstä. Kunnanvaltuusto päättää liikelaitoksen investointien kokonaissumman.

4.2.3 Investointiosa

Investointiosassa ovat palvelualueittain tärkeimmät hankkeet erillisinä, pienet hankkeet on koottu hankeryhmiksi. Investointiosan määrärahan valtuusto hyväksyy hankeryhmittäin tai hankkeittain. Investointiraja on 10 000 euroa.

Jos investoinnin toteutuminen kohdistuu kahdelle tai useammalle suunnitteluvuodelle, ilmoitetaan investoinnin kokonaiskustannusarvio ja sen jaksotus suunnitteluvuosille. Hankkeen perusteluissa valtuusto voi antaa toimielimelle toimivaltuuden tarkistaa hankintamenon jaksottamista myöhemmin kokonaiskustannusarvion rajoissa.

Investointiosaan budjetoidaan investointiin saatu rahoitusosuus, joka voi olla valtionosuutta tai muuta rahoitusosuutta. Rahoitusosuus budjetoidaan tuloksi sille vuodelle, jonka aikana oikeus tuloon arvioidaan syntyvän.

Investointiosaan budjetoidaan aktivoitujen pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnistä saatavat tulot.

4.2.4 Tuloslaskelmaosa

lin kunnan tuloslaskelmassa (ns. virallinen tuloslaskelma) esitetään ulkoiset erät eli tuotot, jotka on saatu kunnan ja liikelaitosten ulkopuolelta ja kulut, jotka ovat mm. henkilöstömenot ja hankinnat kunnan ja liikelaitosten ulkopuolelta. Virallisessa tuloslaskelmassa on peruskunnan lisäksi lin vesiliikelaitos, tuloksesta on eliminoitu pois kaikki kunnan ja liikelaitoksen keskinäiset tulot ja menot.

Tuloslaskelmaosassa osoitetaan, kuinka kunnan tilikauden tulo-rahoitus riittää palvelutoiminnan menoihin, rahoitusmenoihin ja omaisuuden poistoihin. Tuloslaskelman välituloksena saatava toimintakate ilmoittaa paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Tasapainoinen talous on edellytys kunnan kehitykselle.

Peruskunnan tuloslaskelma, jossa on ulkoiset ja sisäiset tulot/menot.

(ei sisällä lin vesiliikelaitoksen lukuja)

Ulkoiset ja sisäiset, 1 000 €	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Toimintatuotot	14 892	13 817	14 254	14 273	13 981
Myyntituotot	5 530	4 081	4 817	4 366	4 317
Maksutuotot	891	686	1 199	1 523	1 247
Tuet ja avustukset	2 715	2 135	1 822	1 841	1 841
Muut toimintatuotot	5 756	6 916	6 416	6 544	6 576
Valmistus omaan käyttöön					
Toimintakulut	- 82 434	- 46 071	- 47 467	- 48 354	- 48 942
Henkilöstökulut	- 23 274	- 23 191	- 23 214	- 23 325	- 23 325
Palvelujen ostot	- 48 990	- 12 079	- 12 512	- 13 546	- 13 951
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 3 752	- 3 666	- 4 378	- 4 001	- 4 081
Avustukset	- 1 248	- 1 332	- 1 320	- 1 320	- 1 300
Avustukset liikelaitoksille		- 20	- 20		
Muut toimintakulut	- 5 171	- 5 803	- 6 041	- 6 162	- 6 285
Toimintakate/jäämä	- 67 542	- 32 254	- 33 213	- 34 080	- 34 961
Verotulot	38 860	21 606	22 596	23 199	24 090
Valtionosuudet	33 014	14 461	13 274	15 031	15 823
Rahoitustuotot ja -kulut	- 188	- 225	- 468	- 434	- 596
Korkotuotot	12	8	3	3	
Muut rahoitustuotot	181	170	171	171	
Korkokulut	- 377	- 390	- 631	- 596	- 596
Muut rahoituskulut	- 3	- 12	- 12	- 12	
Vuosikate	4 143	3 589	2 189	3 716	4 355
Poistot ja arvonalentumiset	- 3 641	- 3 488	- 3 473	- 3 501	- 3 614
Suunnitelman mukaiset poistot	- 3 410	- 3 488	- 3 473	- 3 501	- 3 614
Kertaluonteiset poistot	- 231				
Arvonalentumiset					
Satunnaiset tuotot ja kulut					
Satunnaiset tuotot					
Satunnaiset kulut					
Tilikauden tulos	502	101	- 1 284	215	742
Poistoeron muutos	60	63	49		
Varausten muutos	- 450		577		
Rahastojen muutos					
Tilikauden yli-/alijäämä	112	164	- 658	215	742

lin kunnan talousarvio sisältää laskelmat alla olevien veroprosenttien mukaan

	TA2023*)	TA2024**)	TA2025	TA2026
Tuloveroprosentti	8,86	8,90	8,90	8,90
Kiinteistöveroprosentit				
-vakituinen asuinrakennus	0,65	0,65	0,65	0,65
-muu asuinrakennus	1,20	1,20	1,20	1,20
-yleinen kiinteistövero	1,30	1,30	1,30	1,30
-voimalaitos	3,10	3,10	3,10	3,10
-yleishyödyllinen yhteisö	0,00	0,00	0,00	0,00
-rakentamaton rakennuspaikka	6,00	6,00	6,00	6,00

*) tuloveroprosenttia on leikattu 12,64 %-yksikköä hyvinvointialueelle siirtyvän rahoituksen seurauksena

***) vuoden 2024 veroprosentti tulee ilmoittaa prosenttiyksikön kymmenyksen tarkkuudella

lin kunnan verotuloarviot talousarviossa perustuvat kuntaliiton lin kunnalle tekemään ennustekehikoon, joka puolestaan perustuu osin syksyn kuntatalousohjelmassa esitettyihin arvioihin verotulojen kehityksestä. Veroennustekehikossa on myös huomioitu verotilitykset syyskuuhun asti sekä Verohallinnon 2.10. julkaisema ennakkotieto valmistuvasta kunnallis- ja yhteisöverotuksesta 2022.

Verotulojen kehittyminen Kuntaliiton verokehikon mukaan

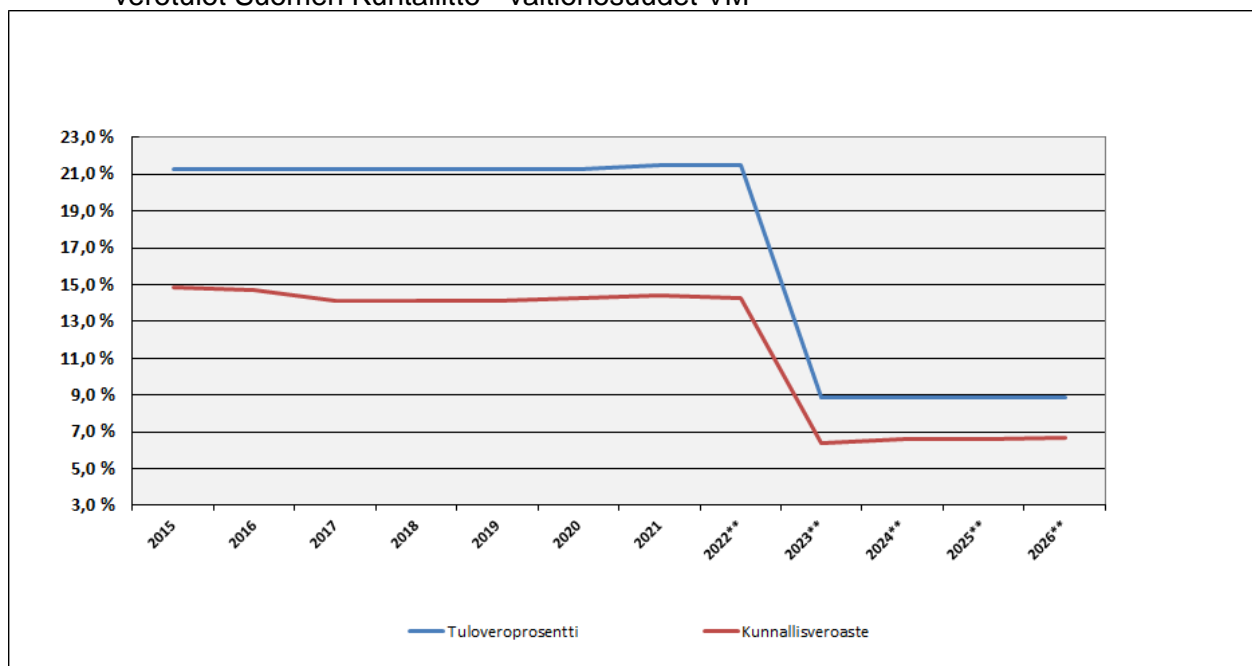
Ulkoiset ja sisäiset, 1 000 €	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	Muutos% TA2023-TA2024
Verotulot	38 860	21 606	22 596	23 199	24 090	4,58 %
Kunnan tulovero	31 838	15 423	16 210	16 571	17 133	5,10 %
Kiinteistövero	4 796	4 671	5 091	5 241	5 541	8,99 %
Osuus yhteisöveron tuotosta	2 226	1 512	1 295	1 387	1 416	-14,35 %

Ulkoiset ja sisäiset, 1 000 €	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Valtionosuudet	33 014	14 461	13 274	15 031	15 823

Ulkoiset ja sisäiset, 1 000 €	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Verotulot	38 860	21 606	22 596	23 199	24 090
Valtionosuudet	33 014	14 461	13 274	15 031	15 823

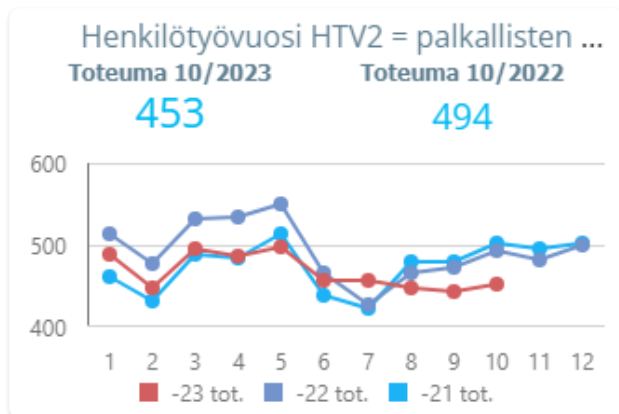
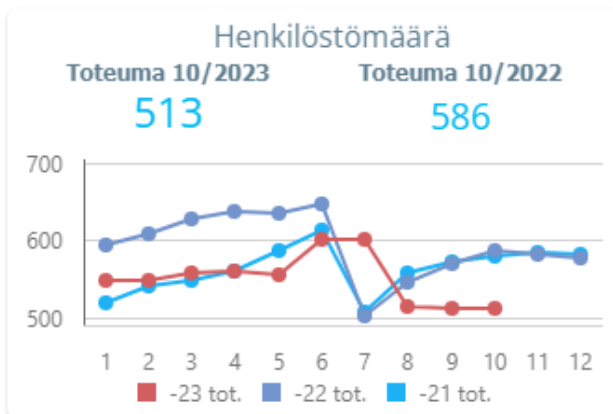
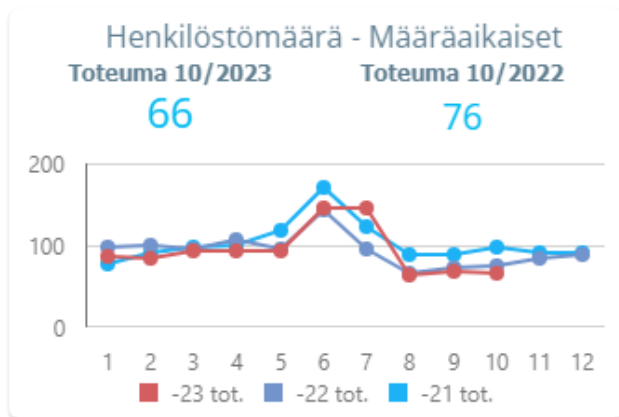
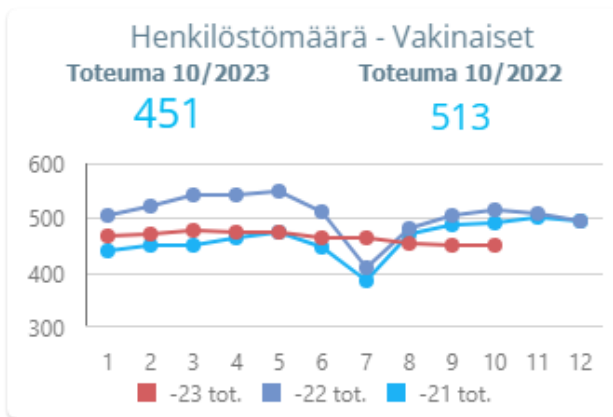
Tuloveroprosentti ja efektiivinen kunnallisveroaste							1 000 €
Verovuosi	2021	2022	2023	2024	2025	2026	
Ansiotulot	213 312	226 459	236 661	243 535	249 957	256 419	
Maksettava vero	30 819	32 274	15 084	16 031	16 552	17 145	
Tuloveroprosentti	21,50 %	21,50 %	8,86 %	8,90 %	8,90 %	8,90 %	
Kunnallisveroaste	14,45 %	14,25 %	6,37 %	6,58 %	6,62 %	6,69 %	
Erotus	7,05 %	7,25 %	2,49 %	2,32 %	2,28 %	2,21 %	

*verotulot Suomen Kuntaliitto * valtionosuudet VM

Henkilöstökulujen kehitys

Ulkoiset, 1 000 €	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
IIN KUNTA JA LIIKELAITOKSET (1)					
Henkilöstökulut	- 23 633	- 23 590	- 23 627	- 23 746	- 23 761
Palkat ja palkkiot	- 18 761	- 18 888	- 19 039		
Henkilösivukulut	- 4 872	- 4 702	- 4 588		
Eläkekulut	- 4 153	- 3 909	- 3 864		
Muut henkilösivukulut	- 719	- 793	- 724		
IIN KUNTA. (1)					
Henkilöstökulut	- 23 274	- 23 191	- 23 214	- 23 325	- 23 325
Palkat ja palkkiot	- 18 473	- 18 569	- 18 707		
Henkilösivukulut	- 4 801	- 4 622	- 4 507		
Eläkekulut	- 4 093	- 3 842	- 3 795		
Muut henkilösivukulut	- 708	- 779	- 712		
HALLINTO- JA TALOUSPALVELUT (1)					
Henkilöstökulut	- 977	- 892	- 901	- 906	- 906
Palkat ja palkkiot	- 778	- 742	- 748		
Henkilösivukulut	- 200	- 150	- 154		
Eläkekulut	- 175	- 125	- 130		
Muut henkilösivukulut	- 25	- 25	- 24		
ELINVOIMA- JA YRITYSPALVELUT (1)					
Henkilöstökulut	- 21	- 217	- 176	- 176	- 176
Palkat ja palkkiot	- 15	- 174	- 141		
Henkilösivukulut	- 6	- 43	- 35		
Eläkekulut	- 5	- 36	- 30		
Muut henkilösivukulut	- 1	- 7	- 5		
OPETUS- JA VARHAISKASVATUSPALVELUT (1)					
Henkilöstökulut	- 15 858	- 16 164	- 16 153	- 16 230	- 16 230
Palkat ja palkkiot	- 12 939	- 12 906	- 12 954		
Henkilösivukulut	- 2 919	- 3 259	- 3 199		
Eläkekulut	- 2 418	- 2 711	- 2 701		
Muut henkilösivukulut	- 501	- 548	- 498		
HYVINVOINTIPALVELUT (1)					
Henkilöstökulut	- 2 875	- 3 151	- 3 214	- 3 229	- 3 229
Palkat ja palkkiot	- 2 337	- 2 520	- 2 604		
Henkilösivukulut	- 538	- 630	- 610		
Eläkekulut	- 449	- 525	- 511		
Muut henkilösivukulut	- 90	- 106	- 99		
YHDYSKUNTAPALVELUT (1)					
Henkilöstökulut	- 3 049	- 2 767	- 2 770	- 2 783	- 2 783
Palkat ja palkkiot	- 2 319	- 2 227	- 2 261		
Henkilösivukulut	- 730	- 539	- 509		
Eläkekulut	- 641	- 446	- 423		
Muut henkilösivukulut	- 89	- 94	- 86		
IIN VESILIIKELAITOS (1)					
Henkilöstökulut	- 359	- 399	- 413	- 422	- 437
Palkat ja palkkiot	- 288	- 319	- 332		
Henkilösivukulut	- 71	- 80	- 81		
Eläkekulut	- 60	- 66	- 69		
Muut henkilösivukulut	- 11	- 13	- 12		

Kunnan tulopohja

4.2.5 Rahoitusosa

Rahoituslaskelmassa osoitetaan, kuinka paljon tulorahoituksen lisäksi tarvitaan pääomarahoitusta investointeihin ja lainan lyhennyksiin ja miten rahoitustarve katetaan tai kuinka suuri rahoitusjäämä on ja miten sitä käytetään. Rahoituslaskelmassa vuosikatteen riittävyyttä arvioidaan suhteessa investointeihin ja lainanlyhennyksiin.

lin kunnan rahoituserät sisältävät ulkoiset tulot ja menot. Korkomenot ovat otettujen ja suunnitelmakaudella nostettavien lainojen korkomenoja.

Talousarvion tasapainoperiaatteen mukaan talousarviossa osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Rahoitusosassa osoitetaan, miten talousarvio vaikuttaa maksuvalmiuteen, kuinka paljon tarvitaan tulorahoituksen lisäksi pääomarahoitusta investointeihin ja lainanlyhennyksiin sekä miten rahoitustarve katetaan. Tulorahoituksen riittämättömyys tarkoittaa lisääntyvää lainanottotarvetta ja korkomenojen kasvua, joka näkyy tuloslaskelmassa.

4.3 Sitovuus valtuustoon nähden

4.3.1 Sitovuustasot

PERUSKUNNAN JA LIIKELAITOSTEN TALOUSARVION MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN			
YHTEENVETO	SITOVUUS	Määrärahat	Tuloarviot
		TALOUSARVIO 2024	TALOUSARVIO 2024
KÄYTTÖTALOUSOSA			
Hallinto- ja talouspalvelut	B	-3 215 423	93 162
Elinvoima ja yrityspalvelut	B	-907 623	
Siitä: Micropoliksen ja lilaakson sopimus	N	-525 000	
Opetus- ja varhaiskasvatustaloudet			
Varhaiskasvatus- ja päivähoito	B	-9 735 439	565 550
Opetuspalvelut	B	-18 025 294	1 318 992
Hyvinvointipalvelut	B	-5 805 354	1 027 450
Yhdyskuntapalvelut	B	-9 777 375	11 248 698
lin vesiliikelaitos	B	-1 390 319	2 115 761
KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ		-48 856 827	16 369 613
TULOSLASKELMAOSA			
VEROTULOT	B		22 596 000
VALTIONOSUUEDET	B		13 274 017
KORKOTULOT	B		3 000
MUUT RAHOITUSTULOT	B		174 383
KORKOMENOT	B	-631 400	
MUUT RAHOITUSMENOT	B	-125 387	
INVESTOINTIOSA			
Hallinnon investoinnit	B	-535 000	
Kiinteistöinvestoinnit	B	-1 395 000	260 000
Infra- ja ympäristöinvestoinnit	B	-3 210 000	753 000
lin vesiliikelaitos	B	-2 125 000	825 000
RAHOITUSOSA			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäyksestä	B		
Antolainasaamisten vähennykset	B		0
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B		10 100 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	-7 410 000	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	N	0	
Oman pääoman muutokset	B		
Vaikutus maksuvalmiuteen			
TALOUSARVION LOPPUSUMMA		-64 288 614	64 355 013

N=sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio, B=bruttomääräraha/-tuloarvio

4.3.2. Tilivelvollisuus

Kuntalain 125 § mukaan tilivelvollisiksi määritellään toimielimen jäsenet sekä asianomaisen toimielimen tehtäväalueen johtavat viranhaltijat. Tilivelvollisuus ei tuo viranhaltijalle mitään sellaista vastuuta, joka ei kuuluisi hänelle hänen asemansa perusteella muutoinkin – esimiehenä, laskujen hyväksyjänä tai määrärahojen käytöstä päättävänä viranhaltijana. Tilivelvollisuus merkitsee sitä, että viranhaltijan toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi, viranhaltijaan voidaan kohdistaa muistutus tilintarkastajan antamasta tilintarkastuskertomuksessa ja viranhaltijalle voidaan myöntää tai olla myöntämättä vastuuvapaus. Tilivelvollinen vastaa toiminnan ja talouden osalta sekä omasta että alaistensa tekemisestä ja siitä mitä jää hoitamatta.

Tilivelvollisella on henkilökohtainen vastuu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä ja jatkuvasta ylläpidosta johtamansa toiminnan osalta. Tilintarkastuskertomukseen on sisällytettävä lausunto sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä esitys vastuuvapauden myöntämisestä ja mahdollisesta muistutuksesta, joka voidaan kohdistaa tilivelvolliseen. Muistutuksen edellytyksenä on, että tilivelvollinen on toiminut vastoin lakia tai valtuuston päätöksiä eikä virhe tai aiheutunut vahinko ole vähäinen.

Viranhaltijoiden kohdalla rajanveto on vaikeaa, koska laissa ei ole määritelty, ketkä ovat toimielimen tehtäväalueen johtavia viranhaltijoita. Iin kunnassa tilivelvollisiksi viranhaltijoiksi on määritelty kunnanjohtaja, hallinto- ja talousjohtaja, elinvoimajohtaja, yhdyskuntajohtaja, hyvinvointijohtaja, opetusjohtaja sekä vesiliikelaitoksen johtaja. Tilivelvollisuuden puuttuminen ei vapauta esimiestä valvontavastuusta.

Valtuutetut eivät ole tilivelvollisia, mutta kunnan muiden toimielinten jäsenet ovat. Kuntalain 31.1 §:n mukaan kunnan toimielimiä ovat valtuuston lisäksi kunnanhallitus, lautakunnat, valiokunnat, johtokunnat, niiden jaostot sekä toimikunnat.

Lain mukaan tilintarkastajan on tilintarkastuskertomuksessa otettava kantaa siihen, voidaanko tilivelvolliselle myöntää vastuuvapaus. Tällöin tilintarkastajan on myös yksilöitävä asianomainen tilivelvollinen. Viime kädessä harkintavalta siitä, ketkä ovat tilivelvollisia, voidaan katsoa olevan tilintarkastuskertomuksen antavalla tilintarkastajalla.

4.4 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Kuntalain 14 §:n mukaan kunnanvaltuuston tulee päättää kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Sisäinen valvonta on osa kunnan johtamista ja hallintaa, joilla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja niitä uhkaavia riskejä. Sisäiseen valvontaan kuuluu muun muassa sisäinen tarkastus, jonka tehtävänä on varmentaa sisäisen valvonnan toimivuus. Sisäisen valvonnan merkitys korostuu kunnan toiminnan tullessa monimuotoisemmaksi. Perusteista päätettäessä valtuusto ohjaa sitovasti kunnanhallitusta sen huolehtiessa kunnan sisäistä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Kuntalain mukaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tulee perustua järjestelmälliseen ja dokumentoituun toimintatapaan. Perusteluissa voidaan myös todeta, että sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta on voimassa, mitä kunnan hallintosäännössä on määrätty tai muutoin ohjeistettu.

Kuntalain mukaan valtuuston tulee hyväksyä hallintosääntö, jossa on tarpeelliset määräykset sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Kuntalaissa on myös määrätty, että kunnan liikelaitoksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä vastaa johtokunta ja johtaja. Sisäisen valvonnan toteutumisesta ja riskienhallinnasta pitää tehdä selonteko tilinpäätöksen yhteydessä toimintakertomukseen.

Vastaavasti Kuntalain 123.1 § 4 kohta mukaan on tilintarkastajan tarkastettava, onko kunnan ja

kuntakonsernin sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti. Jotta tilintarkastaja pystyy todentamaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan toimeenpanoa ja tuloksellisuutta täytyy kunnanhallituksen, lauta- ja johtokuntien raportoida toimenpiteet.

lin kunnanhallitus vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kunnanhallitus vastaa rikienhallinnan järjestämisestä siten, että kunnan toiminnan olennaiset riskit tunnistetaan ja kuvataan, riskin toteutumisen vaikutukset, toteutumisen todennäköisyys ja mahdollisuudet hallita riskiä arvioidaan. Riskienhallinnan tarkoituksenmukaisuutta ja vaikuttavuutta seurataan ja pyritään kehittämään havaittujen puutteiden pohjalta. Riskikartoituksesta on tehty erillinen taulukko, joka käsitellään talousarvion yhteydessä.

lin kunnan riskien kartoitus ja priorisointi on otettu osaksi talousarvionlaadintaprosessia. Kartoituksen yhteydessä määritellään erillisellä liitteellä toimenpiteet riskien poistamiseksi tai pienentämiseksi. Riskienhallintatoimenpiteet raportoidaan tilinpäätöksen yhteydessä. Riskienhallinnan onnistuminen vaatii päämäärätietoista johtamista, joka konkretisoituu tehokkaana toimintana asioiden eteenpäin viemiseksi ja riittävällä viestinnällä. Riskienhallintaprosessi on osa kaikkia toimintoja ja päätöksentekoa. Riskienhallintaprosessin tarkoituksena on varmistaa, että toimintaympäristön muutokset huomioidaan ja ennakoitaa.

Koko kuntakonsernin tasolla onnistumisen edellytyksenä on konsernijohton sitoutuminen asiaan. Kuntalaki edellyttää, että konsernitalinpäätöksen laadinnan yhteydessä tulee toimintakertomukseen sisällyttää tietoa riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

5. TALOUSARVIO

5.1. Kuntastrategia, tavoitteet

lin kuntastrategia vuoteen 2030 saakka hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 30.5.2022 §64. Kunta kehittyä, mikäli suunta on selvä ja kaikki tietävät oman tehtävänsä matkalla. Tavoitteiden tulee olla tarpeeksi korkealla, jotta ne haastavat ylittämään itsensä, ja toisaalta tarpeeksi käytännöllisiä, jotta ne on mahdollista saavuttaa. Tärkeintä on, että suunta on yhteisesti päätetty ja siihen sitoudutaan kaikilla tasoilla.

lin kunnan strategiassa on neljä läpileikkaavaa teemaa: Ihmiset ensin, Yhteiset viisaat valinnat, Tasapainoinen talous ja Periksiantamattomuus. Tavoitteet on asetettu 16 lupaukseksi, jolla tavoitellaan strategian toteutumista.

Kasvu

VAHVUUKSIEN VOIMISTAMINEN

Hyödyntääksemme erinomaista sijaintiamme asukkaiden ja yritysten houkuttelussa, tarvitsemme muilta puuttuvia erottautumistekijöitä. Kasvu mahdollistetaan kannattavan yritystoiminnan edellytyksien luomisella ja vahvistamalla vielä entisestään asukkaiden kokemusta osana luontoa asumisesta – yhdistäen nämä elementit kestäväen kehityksen tavoitteisiin. Näin voimme erottautua muista Oulun kehystävistä. Ja jos 4-tien uusi linjaus tai paikallisjunahanke etenevät käänämme myös ne vahvan kasvun mahdollistajiksi.

Luonnonläheinen li

PAIKKARIIPPUMATTOMUUS

Paikkariippumattomuus kyseenalaistaa tavanomaisen elämäntavan ja mahdollistaa vapauden, josta yleensä voi nauttia vain viikonloppuisin ja lomilla. - iläiset saavat siis asua ja tehdä töitä siellä missä muut mökkeilevät. Luonnonläheisen lin lupaukset rakentavat paikkariippumattomuutta hyödyntäen digitalisaation ja luoden etätyöskentelyyn mahdollisuuksia.

Henkinen hyvinvointi

TYÖELÄMÄN SUUNNANÄYTTÄJÄ

Hyvinvointiin investoiminen tarkoittaa myös sitä, että uudistamme työelämän ajattelu- ja toimintatavat (synnyttäen myötätuntoa ja myötäiloa) hyödyntäen teknologisten muutosten tarjoamia mahdollisuuksia ja huomioimalla ruuhkavuosien, ikääntyvän ja monimuotoisen työväestön erityistarpeet. Panostamalla työnantajana omaan työhön liittyviä vaikutus- mahdollisuuksia lisäävään ja työn merkityksellisyyttä vahvistavaan osaamisen kehittämiseen, voimme ennaltaehkäistä myös työvoimapulan syntymisen.

Systeeminen muutos

MERKITYKSELLISEMPI ARKI= KESTÄVÄ TULEVAISUUS

Kaikki vaikuttaa kaikkeen, joten uudistaminen on toteutettava huomioiden yksittäisten osien vaikutus toisiinsa ja kokonaisuuksiin. Kun yhdistämme kestäväen elämäntavan tavoittelun asukkaiden kanssa yhteiskehitettävään parempaan ja merkityksellisempään arkeen, systeemisestä muutoksesta saadaan asukkaita inspiroiva ja osallistava kokonaispaketti. - Työskentelyn taustalla Resurssiviisas li -tiekartan keskeiset pitkän tähtäimen tavoitteet, ei ilmastopäästöjä, ei jätettä, ei ylikulutusta

VALTUUSTO PÄÄTTÄÄ LUPAUSTEN TEEMAT (MITÄ?),

HENKILÖSTÖ LAATII LUPAUKSET (MITEN?)

1. Valtuusto päättää kehittämisteemat ja palvelulupauksiin liittyvät teemat eli sen mitä luvataan.
2. Henkilöstö laati sisällöllisinä asiantuntijoina lopulliset lupaukset (eli päättää sen miten lupaukset lunastetaan?)
3. Kunta varmistaa, että lupauksen lunastamiseen tarvittava osaaminen on vaaditulla tasolla ja että

kehittämisellä on vaadittavat resurssit

6. Lupaus otetaan arkipäivän valintoihin arviointikriteeriksi

STRATEGIA EI OLE KOSKAAN VALMIS, VAAN KOKOAJAN KEHITTYVÄ

Strategian lupauksia arvioidaan vuosittain tilinpäätöksen ja talousarvion laadinnan yhteydessä, peilaten strategian lupauksia kustannuksiin ja ottaen huomioon toimintaympäristön mahdolliset muutokset. Iin asukkaat arvioivat strategian lupauksia 2 vuoden välein sitä varten kehitetyllä verkkokyselyllä.

Arviointi suositetaan arvioimalla sitä kuinka hyvin lupaukset toteutuvat ja ovatko lupaukset tärkeitä tai merkityksellisiä asukkaiden arjessa. Vastauksien perusteluja (miksi on merkityksellinen?) voidaan hyödyntää niin kunnanpalvelujen kehittämisessä kuin myös strategian päivittämisessä.

ASUKKAAT, YHDISTYKSET JA YRITYKSET MUKAAN!

Lupaukset pyritään suunnittelemaan siten, että ne houkuttelevat laajasti myös muita osallistumaan lupauksien toteuttamiseen. Näin myös asukkaat voivat halutessaan osallistua omalta osaltaan strategian toteuttamiseen. - Kunta haastaa myös paikalliset yritykset ja yhdistykset mukaan lupauksien toteuttamiseen.

TEEMOJEN NOUSU "ASIALISTALLE"

Kahden vuoden välein toteutettavan kuntalaisbarometrin avulla asukkaat saavat arvioida arkeensa liittyviä väitteitä, ja sitä ovatko ne oman arjen kannalta tärkeitä tai merkittäviä. - Jos asia on asukkaalle tärkeä tai merkityksellinen, saa kuntalainen perustella vastauksensa. Vastauksissa toistuvat teemat nostetaan seuraavan kuntastrategiaan kehittämisteemaksi tai lupaukseksi. 2021 kuntalaisbarometrin vastauksissa nousi esille mm. luontosuhde ja ruuhkavuosien haasteet, joten ne on nostettu tässä strategiassa esille.

5.2 Hallinto- ja talouspalvelut

Tehtäväalueet:

Tehtäväalueet:

Vaalit, kunnanjohto, kunnanvaltuusto, kunnanhallitus ja jaostot, kuntayhteistyö, verotus, varautuminen ja valmiussuunnittelu, maaseutuviranomaispalvelut, rahoitus, tietopalvelut ja tarkastus, hallinnon tukipalvelut, postitus ja kopiointi, tietohallinto, asiointipiste, palkka- ja talouspalvelut, yhteistoiminta ja työsuojelu.

Merkittävimmät toiminnalliset muutokset ja poikkeamat:

Sosiaali- ja terveydenhuoltoa sekä pelastustoimea koskevan uudistuksen myötä Oulunkaaren kuntayhtymän ja kuntapalvelutoimiston toiminta päättyi 1.1.2023 alkaen. Kunnanvaltuusto teki 20.6.2022 § 72 päätöksen talous- ja henkilöstöhallinnon tukipalveluiden hankkimisesta Monetra Oulu Oy:ltä sekä § 73 päätöksen ICT-palveluiden hankkimisesta Laplt Oy:ltä. Palveluiden toimittaminen on vaiheistettu siten, että vuoden 2023 alusta alkaen palveluntarjoajat ovat tuottaneet palvelut ns. as-is mallilla, eli Oulunkaaren kuntien käytössä olevilla tietojärjestelmillä ja -ympäristössä.

Kunnanhallitus hyväksyi 27.3.2023 § 72 lin kunnan käytössä olevien taloushallinnon järjestelmien siirron omaan kuntakohtaiseen tietojärjestelmäympäristöön, ns. SaaS -palveluun. Aikaisemmin lin kunta oli osa Oulunkaaren kuntayhtymän kokonaisuutta, ja osapuolena mm. yhteisissä järjestelmäsopimuksissa. Taloushallinnon järjestelmien siirto kuntakohtaisiin ympäristöihin toteutettiin yhteisprojektina Oulunkaaren kuntien eli Utajärven, Vaalan, Simon ja Pudasjärven kanssa syksyllä 2023.

Vuoden 2023 jälkeen sekä ICT-palveluiden että talous- ja henkilöstöhallinnon palveluiden osalta siirrytään vaiheittain kokonaisasiakkuuksiin vuoteen 2026 mennessä. Ensimmäisessä vaiheessa, 1.1.2024 alkaen lin kunta siirtyy käyttämään Monetra Oy:n palkkahallinnon järjestelmiä: Personec F, Ess ja M2. Monetra Oy:n kilpailuttaman talousjärjestelmän (Unit4 ERP, järjestelmätoimittaja Oy Abilita Ab) käyttöönotto toteutuu v. 25-26 vaihteessa. Asiakkuus mahdollistaa myös muiden palveluntuottajan palveluvalikoimaan kuuluvien järjestelmien käyttöönoton. Vuoden 2024 1. neljänneksellä organisaatiossa otetaan käyttöön Nepton työvuorosunnittelu- ja työajanseurantaohjelma. Lisäksi varhaiskasvatuksessa otetaan käyttöön Daisy sähköinen asiointijärjestelmä (Kuntien Tiera).

ICT-palveluiden osalta Laplt Oy:n kokonaisasiakkuuteen siirtyminen toteutetaan vuoden 2024 aikana. Vuoden 2. ja 3. neljänneksellä käyttäjiin ja päätelaitteisiin liittyvät palvelut siirretään LapIT:n palvelu- ja tuotantomalleihin sekä 4. neljänneksellä tietojärjestelmät siirretään LapIT:n palvelutuotantoympäristöön. Samalla toteutetaan Oulunkaaren järjestelmien alasajo. Irtautuminen Oulunkaaren palvelintuotantoympäristöstä pyritään toteuttamaan alkuvuonna 2026.

lin kunnanhallitus on 7.11.2022 § 300 tehnyt päätöksen lin kunnan toimimisesta isäntäkuntana kuntayhtymän purun ja sopimuksessa sovittujen isäntäkunnan vastatakseen ottamien tehtävien osalta muiden Oulunkaaren kuntien puolesta. Purkamiseen liittyvien kesken olevien asioiden hoitaminen ja sopimukseen sisältyvien Oulunkaaren vastuiden ja tehtävien hoitamien jatkuu, ja tämä sisältyy hallinto- ja talouspalveluita tehtäviin tulevina vuosina.

Vuoden 2024 aikana järjestetään sekä presidentin- että europarlamenttivaalit.

Taloudelliset muutokset:

Vuoden 2024 alusta TaHe-palveluiden osalta siirrytään suoriteperusteiseen laskutukseen. Hallinto- ja talouspalveluiden talousarvioon on sisällytetty veloitus ICT-palveluiden käyttöönottoprojekteista (yht. 0,5 milj. euroa) sekä henkilöstökuluihin käyttöönottoprojektien projektipäällikön sijaisen palkka.

Tavoitteet ja toimenpiteet:

Hallinto- ja talouspalvelut vastaavat kunnan tukipalveluista, kunnan organisaation läpileikkaavista, toimialoja tukevia tehtävistä. Kunnan tukipalvelujen organisointi ja tehtävät, kunnan säännöt ja ohjeet sekä seuranta ja raportointi tukevat kunnan strategiaa ja sen lupauksia, organisaatiota ja johtamisjärjestelmää sekä toimialoja ja niiden palveluja.

Organisaation ja toimialoja tukeva ns. kriittisten tehtävien back-up

- Jatkuvuuden, läpinäkyvyyden ja avoimuuden mahdollistaminen sekä turvaaminen
- Arkituottavuuden parantaminen, avainhenkilöresurssin vapauttaminen vrt. vastuut ja tehtävät

Henkinen hyvinvointi, hyvinvoiva työyhteisö

- Hallinnan tunne, oman osaamisen ja omien vahvuuksien hyödyntäminen
- Merkityksellisyys; saa auttaa, missä osaa
- Yhteenkuuluvuus, vakuuttuneisuus kuuluvuudesta
- Avoimuus ja luottamus
- Psykologinen turvallisuus

Asenne, into ja yhteisöllisyys

- Palvelu- ja vastuunmyötisyys
- Myötääntoa, myötätuntoa ja leikkisyyttä!

Toimenpiteet: Yhteisiin tiloihin muuttaminen v. 2024 aikana. Esihenkilöiden ja työntekijöiden läsnäolo sekä tuki. Kehityskeskustelujen käyminen sekä säännölliset one-to-one -keskustelut. Henkilöstöresurssin ja työntekijöiden jaksamisen varmistaminen erityisesti mm. käyttöönotto-/muutosprojekteissa.

Ulkoiset ja sisäiset, 1 000 €	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	207	37	93	94	94
Toimintakulut	- 3 199	- 3 052	- 3 215	- 2 646	- 2 843
Toimintakate/jäämä	- 2 992	- 3 015	- 3 122	- 2 552	- 2 750

Henkilöstösuunnitelma

TOIMIALA	2023	muutos	2024	Muutosten perustelut
Hallinto- ja talouspalvelut				
Yleishallinto				
Kunnanjohto				
kunnanjohtaja	1		1	
hallinto- ja talousjohtaja	1		1	
toimistosihiteeri	1		1	
Tietopalvelut				
tietopalveluasiantuntija	1		1	
Hallinnon tukipalvelut				
Tietohuolto				
tietohallintasuunnittelija	1		1	
Asiointipiste				
toimistosihiteeri	1		1	
virastomestari	2	-1	1	irtisanoutuminen
Palkat				
henkilöstösuunnittelija	1	-0,5	0,5	yhteinen hv-toimiala
Talous				
taloussihteeri-controller	1		1	
talousasiantuntija	1		1	
Yhteensä	11	-1,5	9,5	

5.3. Elinvoima- ja yrityspalvelut

Tehtäväalueet:

Elinvoimapalvelut toteuttaa kuntastrategian 2030 ja elinkeino-ohjelman 2025 elinvoimaan, kasvuun ja kehittämiseen liittyviä toimenpiteitä. Toimialasta vastaa elinvoimajohtaja. Elinvoimapalvelut vastaa kunnan maankäytön suunnittelusta, yritysneuvonta- ja hankepalveluista sekä kuntamarkkinoinnista ja -viestinnästä. Maankäytön suunnittelua lukuun ottamatta palvelut ostetaan kunnan tytäryhtiö lin Micropolis Oy:lta, jonka toimitusjohtajana toimii elinvoimajohtaja.

Painopistealueet ja toiminnalliset tavoitteet

Kunnan yksi keskeinen tehtävä on luoda sellainen toimintaympäristö, joka edistää yritysten syntymistä, toimintaa, kasvua, kilpailukykyä ja työllisyyttä. Näitä luodaan mm. parantamalla yritysten fyysistä ympäristöä, tuotantopanosten saatavuutta, osaamista, palveluja, sekä toimintaan liittyviä säädöksiä ja päätöksentekokäytäntöjä. Suotuisat olosuhteet luovat perustan yritysten kilpailukyvyille, työllisyydelle, laadukkaille palveluille ja kunnan elinvoimaisuudelle. Yllä olevien edellytysten parantamisen lisäksi elinvoimapalveluuden keskeiset kehittämisen ja edistämisen kohteet vuonna 2024 ovat valtatie uusien tieliittyminen ja lähijunaliikenteen edistäminen sekä Pentinkankaan, Vatungin, Kuivaniemen bionalousalueen, Sääskenharjun, matkailun ja lijkaisuiston kehittäminen kuntastrategian ja elinkeino-ohjelman mukaisesti. Samalla edistetään kunnalle hyödyllisiä energiahankkeita. Toimialan yksi keskeinen tehtävä on toteuttaa kuntastrategian mukaista vahvaa ja kestävästä kasvua.

Elinvoimapalvelut tekee tiivistä yhteistyötä muiden kunnan toimialojen kanssa saavuttaakseen

kuntastrategiassa esitettyjä tavoitteita ja lupauksia. Yksi vuoden 2024 painopistealue on kehittää yhteistyötä kunnan TE-palvelujen kanssa siten, että kunta voisi TE2025 uudistuksen astuessa voimaan toimia työllisyyden edistämisen osalta mahdollisimman tehokkaasti yli toimialarajojen.

Toimiala kehittää kunnan maankäyttöä ja tonttitarjontaa ennakoivasti ja siten, että niihin liittyvät palvelut toimivat yritys- ja asukasystävällisesti ja jouhevasti, myös tulevaisuuden tarpeet huomoiden.

Elinvoima- ja yrityspalveluiden toimiala ostaa yrityspalvelut, kehittämis- ja hanketoiminnan sekä kuntaviestinnän ja -markkinoinnin lin Micropolis Oy:ltä. Palvelun sisältö ja tavoitteet on määritelty kunnan ja Micropoliksen välisessä palvelusopimuksessa. Elinvoimajohtaja vastaa palvelusopimuksen tavoitteiden toteutumisesta sovitun mukaisesti. Tavoitteet ja tehtävät on määritelty tarkemmin tämän talousarviokirjan lin Micropolis Oy:tä koskevassa talousarvio-osassa.

Ulkoiset ja sisäiset, 1 000 €	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	165				
Toimintakulut	- 826	- 860	- 908	- 923	- 938
Toimintakate/jäämä	- 661	- 860	- 908	- 923	- 938

Tunnusluvut

	TP 2022	TPE 2023	TAE 2024	TS 2025	TS 2026
Henkilöstön lkm	0	1	1,5	2	2

5.3.1. Maankäytön suunnittelu

Tehtäväalueet:

Maankäytön suunnittelun alueeseen kuuluvat kunnan strateginen maankäyttö, maa- ja tonttipolitiikka sekä yleis- ja asemakaavatyö. Suunnittelua ohjaa kuntastrategia, elinkeino-ohjelma, maapoliittinen ohjelma ja muut alueiden- ja maankäyttöä ohjaavat strategiat ja suunnitelmat. Tulosalueella on yksi työntekijä, kunnanarkkitehti.

Sitovat tavoitteet:

Merkittävimmät toiminnalliset ja taloudelliset muutokset:

Maankäytön suunnittelulla luodaan edellytykset yhdyskuntarakenteen eheydelle, elinympäristön viihtyisyydelle, palvelujen saavutettavuudelle, liikkumisen ja luonnonympäristön kestävydelle sekä kulttuuriympäristön arvojen säilymiselle. Kaavoituksen avulla mahdollistetaan kuntastrategian mukainen kunnan vahva ja kestävä kasvu sekä lin vahvuuksien hyödyntäminen. Kaavoituksessa huomioidaan myös strategian mukaiset tavoitteet mm. luonnonläheisestä listä. Oikea-aikaisella kaavoituksella huolehditaan tonttivarannon riittävydestä elinkeinoelämän ja asuinrakentamisen tarpeisiin. Kunnanarkkitehti tekee tiivistä yhteistyötä kunnan eri toimialojen kanssa.

Maankäytön suunnittelun keskeiset painopistealueet vuodelle 2024 ovat lin strategisen yleiskaavan valmiiksi saaminen sekä kunnantalon ja Nätteporin alueiden suunnittelukilpailun toteuttaminen. Kilpailun tavoitteena on mahdollistaa tulevaisuudessa alue, joka nostaa koko kuntakeskuksen profiilia ja vetovoimaisuutta. Kilpailu on osa lin kunnan 650-vuotisjuhlatoimenpiteitä.

Asuinrakentamiselle varattuja asemakaava-alueita on eri puolilla kuntaa. Asuintontteja on tarjolla muun muassa Liesharjun ja Tikkasenharjun alueilla. Omakotitonttien osalta tonttivaranto riittää useiden vuosien tarpeisiin. Tulevissa kaavahankkeissa asuintonttien tarjontaa on kuitenkin syytä

monipuolistaa ja tonttien houkuttelevuuteen kiinnittää huomiota: vuoden 2024 aikana tutkitaan rantojen tehokkaampaa hyödyntämistä tonttutuotantoon. Kunta tekee aktiivista maanhankintaan jatkaen neuvotteluja maankäyttösopimuksista ja mahdollisista maanhankinnoista. Maanhankinnan painopistealueita ovat strategisessa yleiskaavassa ja osayleiskaavassa esitetyt teollisuuden ja taajaman laajenemisalueet, Pentinkankaan alue ja Etelä-lilaakson alue.

Vuoden 2024 merkittävimmät vireillä olevat ja käynnistettävät kaavahankkeet:

- lin strateginen yleiskaava 2040
- lin keskustaajaman osayleiskaavan laajennuksen 2025 muutos Pentinkankaan alueella
- lin kirkonseudun asemakaavan muutos korttelissa 23 - kunnanviraston ja Nätteporin alueet
- Seljänperän kaavoituksen jatkaminen
- Sääskenharjun kaavoituksen käynnistäminen
- lin rannikon ja saarten osayleiskaavan tarkistaminen Karhun alueella
- Kivimaan tuulivoimaosayleiskaava
- Talvisuon tuulivoimaosayleiskaava

Maankäytön tulosalueella työskentelee kunnanarkkitehti. Keskeisimmät taloudelliset muutokset ovat puolikkaan projektityöntekijän poistaminen talousarvioista sekä rannan alueen suunnittelukilpailukustannusten lisääminen.

5.4 Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut

Tehtäväalueet:

Opetus- ja varhaiskasvatuspalvelujen toiminnan järjestäminen

Hallinto: toimialan hallinnon, organisoinnin, johtamisen ja prosessien toteuttaminen. Keskeisiä toimintoja ovat talous, henkilöstöhallinta, päätöksenteko ja sisäinen valvonta.

Opetuspalvelut: Esiopetus, perusopetus, vaativa erityinen perusopetus, aamu- ja iltapäivätoiminta ja lukio-opetus sekä TUVA - koulutus.

Varhaiskasvatuspalvelut: Kunnalliset varhaiskasvatuspalvelut (päiväkodit ja perhepäivähoito) sekä avoin varhaiskasvatus, yksityisen varhaiskasvatuspalveluiden valvonta ja yksityisen hoidon tuki (palveluseteli).

Opetus ja varhaiskasvatus muodostavat kokonaisuuden, jossa tilojen käyttö, palveluverkko ja tukipalvelut järjestetään taloudellisesti ja toiminnallisesti tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Henkilöstömäärät ja tilojen bruttoneliöt ovat kunnan toiminnassa suurimmat. Hallinnonalan palvelut myös suoraan tai välillisesti kattavat ison osan kunnan väestöstä. Opetuksen ja varhaiskasvatuksen hallinto on myös tiivis kokonaisuus, jonka kautta hallinnoidaan taloutta, johtamista, henkilöstöhallintoa, päätöksentekoa, asiakashallintaa, hankkeita ja projekteja sekä operatiivista toimintaa.

Ulkoiset ja sisäiset, 1 000 €	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	2 442	2 248	1 885	1 901	1 907
Toimintakulut	- 25 825	- 27 400	- 27 761	- 28 043	- 28 233
Toimintakate/jäämä	- 23 383	- 25 152	- 25 876	- 26 142	- 26 326

5.4.1. Varhaiskasvatus

Tehtäväalueet:

Kunnalliset varhaiskasvatuspalvelut (päiväkodit ja perhepäivähoito), avoin varhaiskasvatus sekä yksityisen varhaiskasvatuspalveluiden valvonta ja yksityisen hoidon tuki (palveluseteli).

Sitovat tavoitteet:

Varhaiskasvatuspalvelujen toimintaa ohjataan sekä valtakunnallisilla että kunnan omilla päätöksillä. Varhaiskasvatuspalveluiden toimialaan kuuluvat kunnallisissa ja yksityisissä päiväkodeissa toteutettava varhaiskasvatus ja esiopetus, ryhmäperhepäivähoito, perhepäivähoito kunnallisessa varhaiskasvatuksessa, avoin varhaiskasvatustoiminta, yksityisen hoidon tukien ja kuntalisten suorittaminen yksityisille palvelun tuottajille sekä kotihoidontuen suorittaminen kotitalouksille. Varhaiskasvatustoimintaa määritteleviä lakeja ovat mm. varhaiskasvatustuki, valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta, laki kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta, laki ja asetus yksityisen palveluiden valvonnasta, lastensuojelulaki, perusopetuslaki ja laki varhaiskasvatuksen asiakasmaksuista. Varhaiskasvatusta toteutetaan perheiden tarpeista lähtevänä, lapsen hyvinvointia, kasvua, oppimista ja kehitystä edistävänä palveluna. Varhaiskasvatus perustuu valtakunnalliseen ja paikalliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Varhaiskasvatussuunnitelmissa huomioidaan lasten yksilöllisyys ja palvelujen monimuotoisuus.

Vuoden 2024 kehittämisen kohteena ja toiminnallisina muutoksina ovat yksityisen palvelutuotannon vahvistaminen, yksityisen varhaiskasvatuksen palvelusetelin ja sen sääntökirjan tarkistaminen sekä muuttuvien palvelutarpeiden mukainen kehittäminen. Myös esiopetuksen laadun ja toteuttamisen kehittäminen, varhaiskasvatuksen henkilöstön työhyvinvoinnin edistäminen, varhaiskasvatushenkilöstön saatavuuden parantaminen, varhaiskasvatuksen pedagoginen kehittäminen varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti (mm. tunne- ja vuorovaikutustaidot, kiusaamisen ehkäisy, lasten ja vanhempien osallisuus), varhaiskasvatuksen laadunarvioinnin kehittäminen (osallisuus, monikanavaisuus), sähköisten palveluprosessien ja viestinnän kehittäminen ovat varhaiskasvatuksen kehittämisen kärkinä.

Merkittävimmät toiminnalliset ja taloudelliset muutokset:

- Palvelusuunnitelma 2020-2025. Opetuksessa ja varhaiskasvatuksessa edetään suunnitelmana ja tiekartan mukaisesti. Uusi palvelusuunnitelma valmistellaan vuoden 2024 aikana.
- Kaksivuotisen esiopetuskokeilun jatkuminen ja esiopetuksen järjestämisen ja sen periaatteiden tarkastelu.
- Palvelusetelin kehittäminen (esiopetus, erityinen tuki, perhepäivähoito, indeksit)
- Yksityisen varhaiskasvatuksen kanssa tehtävän yhteistyön ja palveluohjauksen kehittäminen
- Henkilöstön vähenemisen ja palveluverkon muutosten johdosta johdosta henkilöstökulut vähenevät noin 345 000 euroa.
- Palvelusetelikulut nousevat noin 634 000 euroa.

Henkilöstömuutokset ja niiden perustelut:

VARHAISKASVATUS				Perustelut
Vuosi	2023	Muutos	2024	
Varhaiskasvatuspäällikkö	1		1	hallinnonuudistus 2023
Toimistosihtööri	2,25		2,25	
Aluepäiväkodinjohtaja	2		2	hallinnonuudistus 2023
Apulaisjohtaja	1	1	2	hallinnonuudistus 2023
Varhaiskasvatuksen erityisasiantuntija	1	1	2	hallinnonuudistus 2023
Varhaiskasvatuksen opettaja				yksityisen varhaiskasvatuksen kasvu, palveluverkko, Vetoa ja pitoa kuntatyöhön 2, Vaka/Koronan vaik.tasoitt. 22-24, 1
§ vakituiset	22		22	
§ määräaikaiset	10	-6	4	
Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja				yksityisen varhaiskasvatuksen kasvu, palveluverkko
§ vakituiset	33	2	35	Tavoitteena 4 päiväisen työviikon mahdollistaminen.
§ määräaikaiset	10	-5	5	
Kiertävä varhaiskasvatuksen lastenhoitaja	2	1	3	Tavoitteena 4 päiväinen työviikon mahdollistaminen.
Varhaiskasvatuksen erityisopettaja	6		6	2/6 = Oppimisen ja kasvun tuki OKM/186/520
Varhaiserityiskasvatuksen lastenhoitaja	6		6	2/6 = hanke velho 7/2024 saakka
Kiertävä varhaiskasvatuksen opettaja	1		1	
Ryhmäavustaja				yksityisen varhaiskasvatuksen kasvu, palveluverkko
§ vakituiset	12		12	
§ määräaikaiset	2		1	
Perhepäivähoitaja (oma koti)	9		9	
Kiertävä perhepäivähoitaja (varahenkilö)	1		1	
Perhepäivähoitaja (ryhmäperhepäiväkoti)	6		6	
Yhteensä	127,25	-6	120,25	

- Tikkasen päiväkodin toiminta on päätynyt kunnallisena varhaiskasvatuksena ja siirtynyt yksityiselle palvelutuottajalle.

5.4.2. Opetuspalvelut

Tehtäväalueet:

Opetuspalvelut muodostuvat kouluilla annettavasta esiopetuksesta, perusopetuksesta ja lukio-opetuksesta. Perusopetuksen tehtävä on tukea oppilaan kasvua ihmisyyteen ja vastuulliseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa oppilaalle elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Tavoitteena on edistää sivistystä, tasa-arvoisuutta ja kansainvälisyyttä sekä estää syrjäytymistä. Lin lukion tehtävänä on antaa opiskelijoilleen laaja yleissivistys, jatko-opintokelpoisuus ja edistää työ-elämätietoisuutta. Lukio tukee opiskelijan edellytyksiä elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen. TUVA -koulutus antaa perusopetuksen päättäneille mahdollisuuden parantaa valmiuksia toisen asteen opintoihin ja tarjota opiskelupaikka oppivelvollisille. Erityisen vaativat opetuksen tavoitteena on mahdollistaa koulunkäynti ja perusopetuksen suorittaminen haastavissakin tilanteissa ja erityiskoulun palveluja tarvitseville.

Opetuksen tavoitteena on tukea lasten, nuorten ja perheiden kokonaishyvinvointia osana moniammatillista arjen toimintaympäristöä. Kaikessa toiminnassa korostuu ensisijaisena periaatteena tarkoituksenmukaisen ja helposti saavutettava tuki. Opetuksen toimintaa ohjaavat ensisijaisesti Perusopetuslaki- ja asetus, Lukiolaki, Oppilashuoltolaki sekä muut lapsia ja nuoria koskevat lait ja normistot.

Sitovat tavoitteet:

Perusopetuksen opetussuunnitelma ja lukion opetussuunnitelma määrittävät opetuksen ja yksiköiden tavoitteita. Oppilashuoltolain perusteella laadittavat oppilashuollon suunnitelmat, oppimisen tuen strategia ja lin kunnan pedagoginen suunnitelma antavat sisältöä ja suuntaa arjen tasolla tapahtuvalle lasten ja nuorten kasvun, oppimisen ja hyvinvoinnin poluille. Vuoden 2024 teemaksi toimialalla on valittu vastuullisuus. Kehittämisen kohteina ovat erityisesti opetuksen inkluusio, oppivelvollisuuden laajentumisen toteuttaminen, tunne- ja vuorovaikutuskasvatus, kestävän kehityksen toimet sekä laaja-alainen hyvinvointityö. Hyvinvointialueiden toiminta ja siihen tulevat muutokset, hallintosäännön päivittäminen ja tähän liittyvät toimivaltojen muutokset sekä muuntuvat palvelutarpeet haastavat myös paneutumaan, kehittämään yhteistoimintaa ja painottavat hyvää ja toimivaa johtamista.

Merkittävimmät toiminnalliset ja taloudelliset muutokset:

- Hallinnonuudistuksen ja päivitetyn hallinnonuudistuksen mukaisten johtamis- ja toimivaltamuutosten toteuttaminen.
- Palvelusuunnitelma 2020-2025. Opetuksessa ja varhaiskasvatuksessa edetään suunnitelman ja tiekartan mukaisesti. Toimialalla valmistellaan uutta palvelusuunnitelmaa vuoden 2024 aikana. Selvitetään yläkouluopetuksen järjestämistä ja edetään Valtarin yläkoulun investointisuunnittelussa.
- Erityisen vaativan tuen tarpeessa olevien oppilaiden opetusta ja muuta tukea toteutetaan edelleen. Koulua käymättömille ja monialaista tukea tarvitseville oppilaille rakennetaan opetusjärjestelyjä. Samoin kokeillaan haastavasti käyttäytyvien oppilaiden opetuksen järjestämistä erilaisilla malleilla. Molemmissa kokeiluissa on äärimmäisen tärkeää hoidollinen ja oppilashuollollinen osaaminen ja huomiointi. Kokeiluja tulee tehdä tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueen toimijoiden kanssa.
- Oppivelvollisuuden laajentumisen myötä jatketaan TUVA – opetuksen järjestämistä.
- Vahva kehittäminen toimialalla jatkuu laadun parantamiseksi. Kehittämisessä hyödynnetään valtion erityisavustuksia.
- Palkankorotukset tekevät nousua henkilöstömenoihin noin 2,5 %
- Erityisavustuksia saadaan nettona n. 300 000 euroa vähemmän

Henkilöstömuutokset ja niiden perustelut:

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA 2023-2024				Perustelut
OPETUS				
Vuosi	2023	Muutos	2024	
Toimialajohtaja	1		1	hallinnonuudistus 2023
Toimistosihtööri	2,75		2,75	
Tuen koordinaattori	1		1	
Rehtori	4		4	
Koulunjohtaja	4		4	Jakun koululla koulunjohtaja otona.
Lehtori				
§ vakituiset	36		36	
§ määräaikaiset	5		5	
Oppilaanohjauksen lehtori	3,5		3,5	Oppivelvollisuus, ohjausvelvoite
Luokanopettaja				Talouden tasapainottaminen, ryhmien yhdistäminen alakoulut v.2022-2023
§ vakituiset	48		46	Oppilasmäärän lasku
§ määräaikaiset	3		2	Oppilasmäärän lasku
Erityisopettaja	18		18	
§ vakituiset	12		12	
§ määräaikaiset	6		6	
Esiopettaja	3		3	Esioppilaiden määrän lasku v.2022-2023
Koulunkäynninohjaaja				Oppilasmäärän lasku
§ vakituiset	28		28	
§ määräaikaiset	11		11	
Erityisopettaja*	3		3	Riippuvainen hankerahoituksesta, erityisen vaativan tuen opetuksen pilotti
TUVA-kehittäjäopettaja	1		1	
Yhteensä	190,25		187,25	

Kaikista tehtävistä, toimista ja muutoksista tehdään omat esityksensä hallintosäännön mukaisesti ja tarvittaessa järjestetään yt – menettelyjä.

- Jatketaan erityisen vaativan tuen opetuksen pilottia ja siihen liittyviä tehtäviä. Haetaan henkilöstömenoihin hankerahoitusta.
- Määräaikaisten koko lukuvuoden työajaksi palkattujen ja tehtävää tosiasiallisesti hoitavien opettajien virkasuhteen ehtojen muutos 1.8.2023 alkaen (työmääräys ja palkkaus määritetään kestämaan lukuvuoden alkamisesta seuraavan vuoden heinäkuun loppuun saakka, mikäli henkilö jatkaa tehtävässään seuraavana lukuvuotena) huomioidaan talousarvion henkilöstömenoissa. Tästä tarkemman ohjeistuksen tekee henkilöstöjaosto.
- Tikkasen päiväkodin toiminta on päätynyt kunnallisena varhaiskasvatuksena ja siirtynyt

5.5. Hyvinvointipalvelut

Tehtäväalueet:

Johtaminen ja hallinto

Hyvinvointipalveluiden hallinto- ja tukipalvelut, kokonaisvastuu hyvinvointipalveluiden johtamisesta, taloudesta, suunnittelusta ja kehittämisestä, Hyvinvointilautakunnan asioiden valmistelu ja päätösten toimeenpano.

Henkilöstön osaaminen ja hyvinvointi

Hyvinvointijohtaja johtaa ja koordinoi koko kunnan osaamisen kehittämistä ja työhyvinvointia. Työhyvinvoinilla ja osaamisen johtamisella on suuri merkitys koko kunnan henkilöstön työhyvinvoinnin, sitoutumisen ja organisaation kyvykkyyden sekä kestäväen työnjaon kannalta.

Hyvinvointi ja yhdyspinnat

Hyvinvointijohtaja johtaa ja koordinoi koko kunnan hyvinvointi ja yhdyspintatyötä. Yhdyspinnat ovat organisaatioiden toiminnallisia rajoja ja yhteistyön paikkoja. Yhteistyö hyvinvointialueelle on tärkeää lin kunnan asukkaiden palveluketjujen varmistamiseksi. Hyvinvointityöhön kuuluu Hyte -työn lisäksi nuorten ohjaus- ja palveluverkosto, LaPe -työryhmä, järjestöyhteistyö ja -avustukset, vanhus- ja vammaisneuvosto, esteettömyystyöryhmä, lin kylien neuvottelukunta ja ehkäisevä päihdetyö.

Avustukset

Hyvinvointi-, liikunta-, tapahtuma-, nuorisotyö-, seniorikortti- ja kulttuuriavustukset, osallistava budjetointi, työllistämisen avustukset.

Kansalaisopisto ja taidekoulu

Kansalaisopiston opetuksen, lasten ja nuorten taiteen perusopetuksen (taidekoulu), näyttelyiden, konserttien ym. tilaisuuksien ja tapahtumien suunnittelu, järjestäminen ja kehittäminen.

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Kirjasto- ja tietopalvelujen järjestäminen ja kehittäminen lin ja Kuivaniemen kirjastoissa sekä hakeutuvat kirjastopalvelut. Hakeutuvia kirjastopalveluja ovat Kiertävä kirjasto, kirjaston kotipalvelu ja erityisryhmien kirjastopalvelut.

Taidekeskus KulttuuriKauppila: kansainvälinen residenssitoiminta, ympäristötaidepuisto, keskustan ja puistojen kehittäminen taiteen keinoin, taiteesta hyvinvointia -toiminta, kansainvälinen Art li Biennaali joka toinen vuosi.

Kulttuuri- ja kotiseututyö sekä lin kotiseutumuseo.

Vapaa-aika- ja nuorisopalvelut

Nuorisotyö: nuorisotilatyö, liikkuva nuorisotyö, sosiaalinen nuorisotyö, nuorisovaltuustotoiminta, koulunuorisotyö, leirit ja retket sekä etsivä nuorisotyö.

Liikuntapalvelut: liikuntahallin toiminnasta vastaaminen, liikuntapalvelujen sekä -tapahtumien järjestäminen ja kehittäminen yhteistyössä eri yhdistysten ja järjestöjen kanssa. Liikunta-asiainneuvottelukunta.

Tapahtumapalvelut: Liikunta-, kotiseutu-, nuorisotyö- ym. tapahtumien sekä Museokahvila Huilingin kahvilatoiminnan järjestäminen ja kehittäminen yhteistyössä eri yhdistysten ja järjestöjen kanssa. lin kunnan tapahtumien ja juhlien järjestäminen.

Työllistäminen

Osallistuminen julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden tuottamiseen Oulun seudun työllisyyden kuntakokeilussa ajalla 1.3.2021-31.12.2024 kokeilulaissa määritellyn asiakaskohderyhmän osalta. Osallistuminen TE24-palveluiden uudistamisen valmistelutyöhön, palvelujen siirtymisessä pääasiassa kuntien vastuulle 1.1.2025 alkaen.

Työllistymistä edistävät toiminnot ja toimenpiteet kunnassa: palkkatuki, työkokeilu, työpajatoiminta, nuorten kesätyöllistäminen, yhteisöjen ja yritysten tukeminen työttömien työllistämässä, kehittämishankkeet.

Merkittävimmät toiminnalliset ja taloudelliset muutokset:

Hallinnon uudistus astui voimaan vuoden 2023 alusta. Muutoksella on ollut vaikutuksia hyvinvointipalveluiden organisointiin ja tehtäviin ja ne tulevat osittain näkymään vielä myös vuoden 2024 toiminnan kehittämisessä. Hyvinvointipalveluiden vastuulle siirtyi uutena tehtävänä henkilöstön osaamisen ja työhyvinvoinnin kehittäminen koko lin kunnan henkilöstölle. Työhyvinvointityöhön haetaan v. 2024 hankerahoitusta. Hankkeella on tarkoitus kehittää koko kunnan työelämäkulttuuria ihmisläheiseksi kaikilla eri tasoilla. Hyvinvointi ja yhdyspinnat on toinen uusi kokonaisuus hyvinvointipalveluissa hallinnon uudistuksen jälkeen. Yhdyspintatyötä tulee edelleen kehittää systemaattisesti ja määrätietoisesti erityisesti hyvinvointialueen kanssa. Yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa on ollut haasteita erityisesti niissä tehtävissä, joissa meillä on selkeästi yhteinen rajapinta.

Yhdyspintatyötä ohjaa keskeisesti uusi hyvinvointisuunnitelma, joka valmistuu vuoden 2023 lopulla ja otetaan käyttöön 2024 alussa. Hyvinvointisuunnitelmaan nostetaan erityisesti teemoja, jotka tukevat uuden kuntastrategian toteutumista, jossa korostuu hyvinvoiva kuntalainen. Uudistunut hyte-työryhmä nimettiin vuonna 2023. Vuoden 2024 hyte-työryhmän tavoitteena on kehittää omaa toimintaansa niin, että se pystyisi tukemaan vaikuttavasti kunnassa tehtävää hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä.

Työllistämisen osalta tulevan vuoden näkymät ovat osittain epäselvät. Yleinen maailmantilanne, työttömyyskehitys koko maassa sekä hallituksen linjaukset vaikuttavat työllistämisen kokonaisuuteen, mistä johtuen työllisyyden ennustaminen on haastavaa. Uusi hallitusohjelma sisältää lukuisia muutoksia, jotka toteutuessaan heikentävät merkittävästi kuntien mahdollisuuksia tarjota palkkatukityötä ja edistää vaikeimmin työllistettävien työllistymistä sekä mahdollisuutta vaikuttaa työmarkkinatuen kunnan maksuosuuteen. Hallituksen suunnitelma toteuttaa kaikki leikkaukset vuoden 2024 aikana ja siirtää käytäntöön asteittain tulee huomioida työllisyyspalveluiden alueellisissa ja paikallisissa uudistuksissa.

Työllisyyden kuntakokeilu, jossa lin kunta on mukana osana Oulun seudun kuntakokeilua, jatkuu 31.12.2024 saakka. Työ- ja elinkeinopalvelut ovat siirtymässä kuntien järjestämisvastuulle 1.1.2025 alkaen. Lin kunta valmistelee Oulun seudun työllisyysaluetta yhdessä 10 muun ympäröivän kunnan kanssa. TE-palvelujen uudistamistyön valmistelu jatkuu kuntakokeilun rinnalla ja sitoo työllistämispalveluiden henkilöstöresurssia kehittämistyöhön ja uudistusten edellyttämään osaamisen kehittämiseen perustuvan ohella. Talousarvioissa on varattu määrärahaa henkilöstön koulutukseen ja toiminnan kehittämiseen.

Nätteporin kiinteistö alkaa olla ikäkautensa lopussa, ja tulevan vuoden aikana pyrimme löytämään ja kartoittamaan mahdollisia väistötiloja palveluillemme.

Muutokset toimintakuluihin: Vapaa-aikapalveluihin liikunta- ja elintapaohjaajan paikan täyttäminen, jonka kustannukset ovat noin 35 000 euroa sivukuluineen. Kunnassa on selkeästi tunnistettu tarve lisätä määrätietoista liikkumisen edistämistyötä, jota ko. tehtävän täyttämällä haetaan. Liikunta- ja elintapaohjaaja tekee ohjauksia liikuntaneuvontaa tarvitseville, erityisryhmille jne. yhteistyössä Pohteen kanssa.

Lin kunta näkee tärkeänä panostaa henkilöstön työhyvinvointiin. Vuonna 2024 haetaan Työsuojelurahastosta työhyvinvointihanketta, jossa omavastuuosuus on 25 000 euroa. Tämä hanke on suunniteltu tukemaan henkilöstön hyvinvointia ja työssäjaksamista.

Työllistämispalvelut hakevat yhteistyössä Micropoliiksen kanssa ESR-hanketta, jonka tavoitteena on parantaa elinkeinoelämän ja työllisyyspalveluiden yhteistyötä sekä löytää uusia keinoja työllistää ihmisiä. Hankkeen omavastuuosuus vuodelle 2024 on 20 000 euroa.

Työmarkkinatuen kunnan maksuosuuteen on varattu määrärahaa 500 000 €, mikä on 50 000 euroa edellisvuotta enemmän. Työmarkkinatuen kunnan maksuosuuden arvioituun kasvuun vaikuttavat mm. työllisyystilanteen muutokset, kuntouttavan työtoiminnan palvelujen väheneminen järjestämisvastuun siirryttyä hyvinvointialueelle sekä palkkatukiudistuksen vaikutukset työllistämiseen.

Lisäksi koko toimialan osalta yleiset palkankorotukset ja kustannustason nousu vaikuttavat talousarvioon, mikä näkyy kohonneina kuluina.

Hyvinvointipalvelut yhteensä

Ulkoiset ja sisäiset, 1 000 €	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	971	1 006	1 027	1 039	1 041
Toimintakulut	- 4 958	- 5 654	- 5 805	- 7 276	- 7 329
Toimintakate/jäämä	- 3 987	- 4 648	- 4 778	- 6 238	- 6 288

Henkilöstömuutokset ja niiden perustelut:

	TA2023	Lisäys	Vähennys	TA2024	Perustelut
<u>Nimike</u>					
Hyvinvointijohtaja	1			1	
Hyvinvointikoordinaattori	1			1	
Henkilöstösuunnittelija	1			1	
Toimistosihtööri	0,25			0,25	
Kansalaisopiston rehtori	1			1	
Opistosihtööri	1			1	
Päätoimiset opettajat/kansalaisopisto	3			3	
Vapaa-aikapääällikkö	1			1	
Vapaa-aikasihtööri	1			1	
Vapaa-aikaohjaaja	2			2	
Nuorisotyöntekijä	0,5			0,5	yht. Valtarin koulun kanssa
Etsivä nuorisotyöntekijä	2			2	vakinaisia, saadaan avustus
Liikunta- ja elintapaohjaaja	0	1		1	Esitetään täytettäväksi.
Liikuntahallivalvoja	2			2	
KulttuuriKauppilan vastaava tuottaja	1			1	
Kirjasto- ja kulttuurijohtaja	1			1	
Kirjastonhoitaja	2			2	
Kirjastosihtööri	4,5			4,5	
Työllistämispääällikkö	1			1	

Työsuunnittelija	1			1	
Omavalmentaja	4			4	
Työvalmentaja	2,5			2,5	Ympäristötöiden työvalmentajan palkasta 50% yhdyskuntapalveluiden budjetissa
Yhteensä vakinaiset	33,75			34,75	
Määräaikaiset, projektit					
Projektityöntekijä/Kirjasto	0,5			0,5	Kaksi hanketta.
KulttuuriKauppilan tuottaja, määräaikainen		1		1	Ei vaadi lisämäärärahoja. Tarve Biennaalin tuottamiseen + Oulu2026 valmisteluun.
Työvalmentaja, määräaik.	1			1	Nuorten työpajatoiminta
Kansalaisopiston ja taidekoulun tuntiopettaja	65			65	osa-aikaisia, osalla vain muutama tunti
Projektityöntekijä/Työllistämispalvelut	1			1	lin kyllillä meidän porukasa hanke päättynyt 31.8.2023, Uusi hanke, arvioitu aloitus 5/2024
Projektityöntekijä/Työllistämispalvelut	1			1	
Yhteensä määräaikaiset	68			69,5	

5.6. Yhdyskuntapalvelut

Tehtäväalueet:

Yhdyskuntapalveluiden vastuulla on tuottaa kunnan kiinteistö- ja rakennuttamispalvelut, infra- ja ympäristöpalvelut, mittauspalvelut, ateria- ja puhtauspalvelut sekä rakennusvalvontapalvelut. Lisäksi yhdyskuntapalvelut huolehtii kunnan maaomaisuudesta.

Toimielimet: yhdyskuntalautakunta, rakennuslautakunta

Viranhaltijat: yhdyskuntajohtaja, kiinteistöpäällikkö, kunnallistekniikanpäällikkö, ateria- ja puhtauspalvelupäällikkö, rakennustarkastajat, maanmittausinsinööri

Keskeiset muutostekijät toimintaympäristössä

- Maailmanpoliittinen tilanne lisää tarvetta varautumiselle
- Rakennusalan taantuma vaikeuttaa tonttimyyntiä
- Rakennetun omaisuuden korjausvelan kasvu
- Kuivaniemen kaukolämpötoiminta on siirtynyt yhdyskuntapalveluiden vastuulle. Lämpötoiminnalle etsitään yksityinen toimija.

Kuntastrategiaa tukevat toimenpiteet on kuvattu erillisellä strategialiitteellä.

Keskeiset toiminnan mittarit

Henkilöstö

- Sairauspoissaolojen määrä
- Työtyytyväisyyskyselyn tulokset
- Koulutusten ja kuntavierailijien määrä

Rakennusvalvonta

- Luvitetut asunnot

- Ympäristökatselmusten ja siistimiskehotusten määrä

Tontit ja mittaus

- Rakentamattomien tonttien myynti ja vuokraus
- Raakamaan hankintamäärä

Ateria- ja puhtauspalvelut

- Asiakastyytyväisyys
- Puhtauspalveluiden yksikkökustannukset
- Kouluruuan hinta ja maku
- Paikallisten elintarvikkeiden käyttöaste
- Kasvisruokavaihtoehdon osuus
- Ruokahävikin määrä

Infra- ja ympäristöpalvelut

- Asukasbarometrin tulokset
- Liikenneonnettomuuksien ja liukastumisonnettomuuksien määrä
- Kunnossapidon yksikkökustannukset
- Yleisötilaisuuksien ja asukaskyselyiden määrä

Kiinteistö- ja rakennuttamispalvelut

- Huoltokirjojen ajantasaisuus
- Huoltotoimenpiteiden suoritusaste
- Kiinteistönhoidon yksikkökustannukset

Yhteiset

- Viestinnän vuosisuunnitelmien ajantasaisuus ja toteuma

Investoinnit

Yhdyskuntatekniset palvelut vastaavat lin kunnan investointien koostamisesta. Rakennetun omaisuuden korjausvelan kasvu haastaa kunnan investointikykyä. Investoinneilla pyritään sekä hillitsemään korjausvelan kasvua peruskorjausmäärärahoja korottamalla ja kohdistamalla saneeraushankkeet strategisesti merkittävimpiin kohteisiin. Samanaikaisesti investoidaan kuntastrategian painopisteiden mukaisesti kunnan veto- ja pitovoiman sekä elinvoiman lisäämiseksi mm. ympäristön viihtyisyyttä ja turvallisuutta sekä liikuntaolosuhteita kehittämällä.

Merkittävimmät investoinnit ovat Traficomien rahoituksesta riippuva Kirkkotien ja torialueen perusparannus, Pentinkankaan yritysalueen laajentaminen, Euroopan meri- ja kalatalousrahaston avustuksesta riippuvainen Vatungin jätevedenpuhdistamo sekä valtion liikuntapaikka-avustuksesta riippuva Illinsaaren hiihtosiltojen uusiminen. Veto- ja pitovoimaa sekä hyvinvointia lisäävänä yksittäisenä investointina mainitaan Vihkosaaren uimarannan ponttoonilaitureista toteutettava uimarata.

Taloudelliset muutokset

Kuivaniemen kaukolämmöntuontantoon varautuminen vaikuttaa toimintatuloihin ja -menoihin edelliseen vuoteen nähden. Nettovaikutus kaukolämpötoiminnalla on kuitenkin neutraali asiakasmaksujen kattaessa toimintamenot.

Yhdyskuntapalveluiden toimialalla toimintatuottojen odotetaan kasvavan edellisvuoden talousarvioon nähden 167 000 € eli noin 1,5 % (ilman kaukolämpötoiminnan vaikutusta). Toimintatuottojen kasvu johtuu pääosin tuulivoimaloiden rakennuslupamaksuista.

Toimintakulujen arvioidaan kasvavan 125 000 € eli noin 1,4 % (ilman kaukolämpötoiminnan vaikutusta). Toimintakulujen kasvu selittyy pääosin yksityisteiden perusparannusavustuksilla sekä kohonneilla elintarvikkeiden hinnoilla sekä lämmityskuluilla.

Ulkoiset ja sisäiset, 1 000 €	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatuotot	10 824	10 527	11 249	11 240	10 939
Toimintakulut	- 10 025	- 9 105	- 9 777	- 9 465	- 9 599
Toimintakate/jäämä	800	1 422	1 471	1 775	1 341

Yhdyskuntapalvelut					
	Vuosi	TA 2023	Muutos	TA 2024	
Hallinto					
Yhdyskuntajohtaja		1		1	
Toimistosiihteerii		1,5	-0,5	1	
Maanmittausinsinööri		0	1	1	uusi virka
Viranomaispalvelut					
Rakennustarkastaja		2		2	
Rakennusrekisterin päivittäjä		0	1	1	määräaikainen
Ateria- ja puhtauspalvelut					
Ateria- ja puhtauspalvelupäällikkö		1		1	
Palveluesimies		2		2	
Työnjohtaja/kokki		1	-0,5	0,5	
Palveluohjaaja/Toimitilahuoltaja		0	0,5	0,5	
Kokki		2,5		2,5	
Ruokapalvelutyöntekijä		6,5	2,5	9	
Ateria- ja puhtauspalvelutyöntekijä		20	-7	13	
Toimitilahuoltaja		9		11,5	
Kiinteistö- ja rakennuttamispalvelut					
Kiinteistöpäällikkö		1		1	
Kiinteistöpalveluesimies		1		1	
Kiinteistönhoitaja		8		8	
Kirvesmies		1		1	
Infra- ja ympäristöpalvelut					
Kunnallistekniikkapäällikkö		1		1	
Ympäristöasiantuntija		1		1	
Kunnallistekniikkainsinööri		1	-1	0	
Kunnallistekninen työntekijä		2		2	
Liikuntapaikkamestari		1		1	
Liikuntapaikkahoitaja		1		1	
Vihertyönjohtaja		0,5		0,5	
Vihertyönohjaaja		0,5		0,5	määräaikainen
Yhteensä		65,5	-1,5	64	

Yhdyskuntapalveluiden hallinto

5.6.1. Kiinteistö- ja ympäristötekniiset palvelut

Tehtäväalueet:

Kiinteistö- ja rakennuttamispalveluiden tehtävänä on tuottaa kunnan uudis- ja peruskorjauskohteiden rakennuttamispalvelut sekä kiinteistönhuolto. Tavoitteena on tuottaa kiinteistöjen käyttäjille **terveelliset, turvalliset, toimivat ja tarkoituksen mukaiset tilat**.

Sitovat tavoitteet:

1. Kiinteistönpidon tavoitteet ja toimintalinjaukset määrittelevä kiinteistöohjelma laadittu ja kiinteistöt on salkutettu
2. Kiinteistöjen pitkän tähtäimen suunnitelmat, huolto-ohjelmat ovat ajantasalla ja käytössä
3. Vuosittaiset kiinteistökierrokset järjestetään ja kiinteistöjen käyttäjätyytyväisyyttä mitataan
4. Kiinteistönhoidon tehtävänkuvaukset ja vastuujakotaulukko on päivitetty
5. Valtarin koulun hankesuunnitelma valmistuu

Merkittävimmät toiminnalliset ja taloudelliset muutokset:

Rakennuttaminen

Rakennuttamisen merkittävin tehtävä on laatia Valtarin koulun hankesuunnitelma investointipäätöstä varten sekä tukea hyvinvointipalveluita kirjaston tarveselvityksen laadinnassa. Lisäksi investointiohjelmassa määriteltyjen perusparannustöiden hankinta kuuluu rakennuttamisen keskeisiin tehtäviin.

Kiinteistöomaisuuden hallinta

Ylläpidettävien kiinteistöjen määrää pyritään vähentämään tulevien vuosien aikana laadittavan kiinteistöohjelman linjausten ja kiinteistöselvityksen mukaisesti. Saman aikaisesti kiinteistöjen vuokrasopimukset tulee tarkastella ja tarvittaessa päivittää kiinteistöohjelman linjausten mukaisiksi. Hyvinvointialueen kanssa pyritään käymään neuvotteluja, jotta tarpeet siirtymäajan jälkeiselle aikakaudelle 1.1.2026 olisivat mahdollisimman tarkasti tiedossa. Omaisuuksienhallintaa kehitetään yhteistyössä kunnan muiden toimialueiden kanssa.

Peruskorjaukset

Strategisesti merkittävien kiinteistöjen osalta laaditaan pitkän tähtäimen perusparannussuunnitelmat ja arvioidaan peruskorjausrahoituksen tarpeet kiinteistökohtaisesti. Kiinteistöjen vuokria tulee tarkastella suhteessa peruskorjaustöiden rahoitustarpeeseen.

Sisäilmaongelmiin liittyvät haasteet ovat yksi indikaatio kunnan yhä heikkenevästä kiinteistökannasta ja lisääntyvästä korjausvelasta. Sisäilmatyöryhmän prosessia tarkastellaan, jotta sisäilmatyö olisi mahdollisimman vaikuttavaa.

Kiinteistönhoito

Kiinteistönhoitoa kehitetään päivittämällä tehtävänkuvat ja vastuujakotaulukot. Strategisesti merkittäviin kiinteistöihin järjestetään vuosittaiset kiinteistökierrokset, joiden yhteydessä kiinteistönhoidon tehtävänkuvat, pitkän tähtäimen suunnitelmat ja kehittämistarpeet käydään käyttäjien kanssa läpi. Samalla mitataan käyttäjätyytyväisyyttä kiinteistökohtaisesti.

Henkilöstömuutokset ja niiden perustelut:

kiinteistö- ja rakennuttamispalvelut	TA 2023	Lisäys/vähennys			Perustelut
	Vuosi	2023	Lisäys	Vähennys	
Hallinto					
kiinteistöpäällikkö		1			1
Kiinteistöpalvelut					
Kiinteistöpalveluesimies		1			1
Kiinteistönhoitaja		8			8
Määräaikaiset					
Kirvesmies		1			1
Yhteensä		11			11

5.6.2. Ateria- ja puhtauspalvelut

Tehtäväalueet:

Palvelulupauksemme ”**Tuotamme asiakaslähtöisesti toimivia ja laadukkaita ateria- ja puhtauspalveluja**” velvoittaa meitä toteuttamaan palvelut kunnan strategisten, ekologisten ja taloudellisten tavoitteiden mukaisesti.

lin ateria- ja puhtauspalvelut toimivat yhdyskuntalautakunnan alaisena tulosalueena, jonka tehtävänä on tuottaa palveluita käyttäjien tarpeita kuunnellen.

Toimintaan vaikuttavat kunnan strategiset linjaukset palvelujen tuottajana ja eri hallintokuntien tarpeet. Toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset vaikuttavat yksikön toimintaan. Lautakunnan vastuuna on ohjata toimintaa määrittelemällä toimialueen tehtävät ja hyväksymällä talousarviovuoden talouden- ja toiminnan tavoitteet ja vastuut.

Ateria ja puhtauspalvelut tulosalue

Tulosalueen esihenkilö ohjaa ja valvoo ateria- ja puhtauspalvelualueiden toimintaa strategisten tavoitteiden mukaisesti. Vastaa toimialueen henkilöstöhallinnosta ja varautumisen suunnittelusta. Valvoo eri toimialojen talouden ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista ja raportoi niistä lautakunnalle. Esittelijänä lautakunnassa toimii yhdyskuntajohtaja.

Ateriapalvelut:

Ateriapalvelujen tehtävänä on tuottaa kaikille asiakasryhmilleen turvallisia, monipuolisia ja laadukkaita ateriapalveluita. Ruokalistat suunnitellaan täyttämään eri-ikäisten ruokailijoiden tarpeet, tuottamaan mielihyvää ja makuelämyksiä. Suunnittelussa huomioidaan ruoan myönteinen vaikutus asiakkaiden kasvuun, terveyteen ja hyvinvointiin. Ruoka-aineiden valinnassa huomioidaan paikallisuus ja kotimaisuus.

Puhtauspalvelut:

Puhdistuspalvelujen ensisijainen tarkoitus on huolehtia siivouksellisin keinoin kiinteistöjen kunnossapidosta ja vastata asiakkaiden työympäristön viihtyvyydestä. Siivouksessa kiinnitetään huomioita energian, veden ja pesuaineiden käyttöön. Siivouksessa käytetään ympäristöystävällisiä tuotteita ja vettä säästäviä toimintatapoja.

Sitovat tavoitteet:**Sitovat tavoitteet:**

1. Ruokahävikin määrää on pystytty vähentämään (10 000€)
2. Ruokalistat on suunniteltu toteuttamaan koulu- ja varhaiskasvatuksen ruokasuosituksia
3. Asiakastytyväisyyskyselyt on tehty kaikille asiakasryhmille
4. Puhtauspalvelun laadunseurannan tulos on 2,5 (asteikko 1-4)

Toiminnalliset muutokset**Ateriapalvelut**

Ateriatuotantoa kehitetään yhteisen seudullisen tuotannonohjausjärjestelmän avulla. Ateriapalvelun toiminnan keskiössä on hävikin hallintaan liittyvien toimenpiteiden edistäminen ruokatuotannon ja tarjonnan ketjussa. Ateriapalvelujen roolia kirkastetaan kuntalaisten hyvinvoinnin mahdollistajina osallistamalla *Pohjois-Pohjanmaan ravitsemusterveyden suunnitelman* toimeenpanoon omassa kunnassa. Henkilöstön osaamista vahvistetaan mahdollistamalla lisä- ja täydennyskoulutukseen osallistumisen oppisopimuskoulutusta hyödyntämällä.

Ateria- ja puhdistuspalvelujen siirtyminen kahteen moniosaajatiimiin auttaa asiakaslähtöisten palvelujen kehittämisessä. Tavoitteena on seurata kokonaispalvelujen kehittymistä asiakaskyselyjen ja kohteissa tehtävien laadunarviointikierrosten avulla. Tiimien toiminnan keskiössä on itseohjautuvuuden kehittyminen ja kehittäminen. Henkilöstöä kannustetaan ja osallistetaan toiminnan kehittämiseen erilaisissa ateria ja puhtauspalvelun työryhmissä.

Henkilöstön eläköityessä uusien henkilöiden palkkaamisen sijasta tarkastellaan toimintatapoja ja uudistetaan toimintamalleja. Mikäli palveluja ei pystytä tuottamaan ilman lisäkäsipareja palkataan uusia osaajia. Henkilöstömenoihin on varattu 3 % korotus. Elintarvikkeet nousevat maailmanmarkkinahintojen ja inflaation vaikutuksesta arviolta 6 - 8%.

Puhtauspalvelut

Puhtauspalveluissa ollaan saatu tietoa nykytilan arvioinnin kautta kehityskohteista. Kohdekohtainen kustannus seuranta antaa tietoa mittareiden laadintaan ja auttaa hinnoittelussa. Toimintaa kehitetään ottamalla käyttöön uudenlaista teknologiaa mm. siivouksessa käytettäviä yhdistelmärobotteja ja uudenlaisia nanoteknologiaan ja puhdasvesi siivoukseen perustuvia menetelmiä. Teknologian avulla pyritään ylläpitämään siivoustasoa, niin että raskaita perussiivouksia voidaan keventää ja joitakin osin siivoustaajuutta vähentää.

Merkittävimmät toiminnalliset ja taloudelliset muutokset:**Talousarvioon vaikuttavat muutokset**

TA-2024 on laadittu kunnanhallituksen hyväksymien ohjeiden ja strategian pohjalta. Ateria- ja puhtauspalvelujen toimintaan vaikuttaa kunnan kiinteistöohjelma. Kiinteistöohjelman ja omistajapoliittisten toimenpiteiden vaikutusta käyttötalouteen talousarviokaudelle 2024 ei ole voitu huomioida koska päätöksiä ei ole tehty.

Hallinto

Hallinnon menoja on vyörytetty suoraan toimialoille niiltä osin mitkä ovat mahdollisia. Hallinnon yhteisiin menoihin on budjetoitu henkilöstön kehittämiseen, sairauspoissaoloihin ja matkustuskuluihin liittyviä yhteisiä kuluja. Hallinnon kuluissa on näiden lisäksi toimisto- ja henkilöstöpalvelujen vyörytettävät erät ja kustannukset, joita ei voida suoraan osoittaa kohteille. Ateria- ja puhtauspalvelujen hallinnon kuluissa on mukana myös koko kunnan hankintojen koordinoinnin henkilöstö kustannus.

Ateriapalvelut

Ateriapalveluiden menoissa on huomioitu elintarvikkeiden ja kuljetuskulujen hintojen nousuun ja varauduttu niiltä osin mitkä ovat tiedossa.

Ateriapalvelun käytössä olevaa toiminnanohjausjärjestelmään käyttöä laajennetaan niin, että kaikki sisäiset ja ulkoiset laskutettavat tuotteet ml. puhtauspalvelun erillistilaukset, hoidetaan järjestelmän kautta. Strategian mukaan hankinnoissa edistetään kotimaisen ja paikallisten raaka-aineiden käyttöä ja kiinnitetään huomiota hävikin hallintaan. Hävikin hallintaan pyritään vaikuttamaan Wasteless Food Services in Finland - hankkeessa, jota tehdään yhteistyössä asiakkaan kanssa.

Puhdistuspalvelut

Raamissa on varauduttu puhdistuspalvelujen digitalisaation lisäämiseen hankkimalla palvelu- ja laadun seurantaan arviointityökalu. Raamissa on huomioitu pesuaineiden hintojen nousu raaka-aineiden hintojen noustessa. Kalustoa uusitaan tarpeen mukaan.

Talouden tasapainottamisen ohjelman mukaan puhtauspalveluja pyritään automatisoimaan testaamalla ja koekäyttämällä robotti-imureita ja lattianhoitokoneita. Koekäytön kokemusten myötä teknologiaa otetaan käyttöön joko vuokra-, tai leasing-sopimuksella. Koulujen vuoropäiväsiivouksen kokemusten myötä, sovitaan käytön laajentamisesta ja siirtymisestä pysyvään käytäntöön.

Henkilöstömuutokset ja niiden perustelut:

Koko henkilöstö	Lähtötilanne, henkilömäärä	Lisäys/vähennys			Perustelut
		Vuosi	2023	Lisäys	
Hallinto					
Ateria- ja puhtauspalvelu	1				1
Ateria- ja puhtauspalvelut					
Palveluesimies ateria ja puhtaus	2				2
Työnjohtaja/kokki	1		0,5	0,5	
Palveluohjaaja/Toimitilahuoltaja	0	0,5		0,5	
Kokki	2,5				2,5
Ruokapalvelutyöntekijä	6,5				9
Ateria- ja puhtaus- palvelutyöntekijä	20				13
Toimitilahuoltaja	9				11,5
Yhteensä	42				40

5.6.3. Infra- ja ympäristöpalvelut

Tehtäväalueet:

Tulosalue sisältää liikenneväylät, satamat ja veneväylät, puistot ja viherväylät sekä ulkoliikuntapaikat ja muut ulkoilma-alueet sekä hulevesiverkoston. Lisäksi hoidetaan kunnallisteknisten verkostojen yhteistyötä, liikenneturvallisuusasioita, öljyvahinkojen jälkitorjuntaa.

lin kunnan infra- ja ympäristöpalveluiden tehtävät ja tavoitteet ovat:

- Suunnitella ja toteuttaa kunnallistekniikkaa siten, että se palvelee kunnan asukkaiden, yritysten ja muiden toimijoiden tarpeita ja odotuksia.
- Huolehtia kunnallistekniikan kuntoarvioista, korjaus- ja investointisuunnitelmista, energiatehokkuudesta ja ympäristöystävällisyydestä.

- Valvoa kunnallistekniikan käyttöä, kunnossapitoa ja turvallisuutta sekä huolehtia siihen liittyvistä sopimuksista, luvista ja vakuutuksista.
- Kilpailuttaa, valvoa ja ohjata kunnan rakennushankkeita sekä vastata niiden suunnittelusta, laadunvarmistuksesta ja taloudesta.
- Toimia yhteistyössä kunnan muiden toimialojen, sidosryhmien ja viranomaisten kanssa kunnallistekniikkaan ja rakennuttamiseen liittyvissä asioissa.
- Kehittää kunnan infrastruktuurin hallintaa ja strategiaa sekä seurata rakennusmarkkinoiden tilannetta ja kehitystä.

lin kunnan infra- ja ympäristöpalveluiden tavoitteena on tuottaa kunnalle laadukkaita, turvallisia, toimivia ja taloudellisia infrastruktuuriratkaisuja sekä edistää kunnan elinvoimaisuutta, palvelujen saatavuutta ja asukkaiden hyvinvointia.

Sitovat tavoitteet:

1. Pitkän tähtäimen suunnitelmat sekä infran omaisuudenhallinta ohjelma laadittu.
2. Katujen- ja puistojen korjausvelat ovat lyhennetty.
3. Kaksi liikuntapaikkaa peruskorjattu.
4. Vesistöjen saavutettavuus (reitit, satamat, rannat) suunnitelmat laaditut.
5. Polkupyörätiet ja koulutiet kuntoon suunnitelma valmistuu.

Merkittävimmät toiminnalliset ja taloudelliset muutokset:

Merkittävimmät muutokset vuoteen 2023 verrattuna on, että ympäristöasiantuntija toimii myös varikon työjohtajana. Hänen laajennettu tehtäväalueensa jaetaan yhdessä kunnallistekniikan päällikkö kanssa. Tämä mahdollistaa henkilöstön kohdennetun sijoittamisen työtarpeiden mukaan. Varikolla lissä on tällä hetkellä kolme tiimiä (kunnallistekniikka, liikuntapaikka ja viheralueet) ja heidän apunaan käytetään yhä enenevässä määrin myös työllistettyjä TE-toimiston työllistämispalvelun kautta. Uuden laadittavan omaisuudenhallinnan ohjelman yhteydessä on otettava huomioon myös yksityisten palveluntuottajien käytön lisääntyminen. Kunnan strategiassa kehoitetaan lisäämään palvelun tasoa ja ympäristö viihtyvyyttä. Kunnallistekniikan insinöörin paikka ei täytetä, sen sijaan perustetaan uusi maanmittausinsinöörin virka, joka työskentelee suoraan yhdyskuntapalvelun hallinnon alaisena.

Hiihtolatuksen, urheilualueiden ja muiden ulkoilualueiden hoitotasoa pyritään nostamaan vuoden 2023 tasolta. Illinsaaren pohjoisen ja eteläisen hiihtolatusillat uusitaan ensi vuona, kustannusarvio on noin 400 000 € ja avustusraha arvioidaan saatavan noin 120 000 €. Yleisesti voidaan todeta, että kustannustason nousu on n. +3 %. Strategisena painopisteenä, panostetaan liikuntapaikkojen, vesistöjen ja viheralueiden ylläpitoon ja kehittämiseen, käyttötalousmenot kasvavat n. +5:llä prosentilla.

Valaistuksen palamisaikoja ohjataan enemmän energiansäästön näkökulmasta kuin aikaisemmin. Puupylväitten päivitys metallipylväisiin ja vanhat valaisimet korvataan vähitellen LED-valaisimilla.

Katujen ja yleisten alueiden hoitotaso pidetään vuoden 2023 tasolla ja kustannusyksikön määräraha saman tasoisena.

Painopisteenä on Pentinkankaan ja Kuivaniemen teollisuusalueen rakennusurakatyön toteuttaminen. Lisäksi paneudutaan lin keskustan torin, kevytliikenne ja katualueet-toteuttamiseen.

Yksityisteiden avustukset kotitalouksille ovat 120.000 €. Tässä yhteydessä on mainittava erityisesti Finninkarin yksityistie 47 287,60 € avustus ja sen yhteydessä toteutettava sillan kunnostus.

Sääskenharjun kaatopaikan sulkemisesta on tulossa kustannuksia noin 800.000 €. Toteutuksen määräaika on loppuvuodesta 2025.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti kunta vastaa hulevesien hallinnan järjestämisestä asemakaava-alueella; Kunnan tulee huolehtia siitä, että ryhdytään tarvittaessa toimenpiteisiin kunnan hulevesijärjestelmän ja vesihuoltolaitoksen hulevesiviemäriverkoston toteuttamiseksi tai hulevesien hallitsemiseksi muulla tavoin. Toimenpiteitä varten on käytännössä laadittava kattava hallinnan järjestämisen suunnitelma. Erilaisten hulevesiongelmiin kohteiden vuoksi varataan kunnostuskohteille 50.000€ määrärahaa.

Henkilöstömuutokset ja niiden perustelut:

infra- ja ympäristöpalvelut	TA2023	Lisäys/vähennys			Perustelut
Vuosi	2023	Lisäys	Vähennys	TA2024	
Hallinto					
kunnallistekniikkapäällikkö	1			1	
kunnallistekniikan insinööri	1		1	0	ei täytetä
Kunnallistekniikka ja liikunpaikat					
kunnallistekninen työntekijä	4			4	
ympäristöasiantuntija	1			1	
vihertyönjohtaja	½			½	työllistäminen
Määräaikaiset					
vihertyönohjaaja	½			½	osa-aikaisuus
Yhteensä	8			7	

5.6.4. Virainomaispalvelut

Tehtäväalueet:

Rakennusvalvonta vastaa rakennuslupa-asioista, rakennusaikaisesta valvonnasta, ja ohjaa ja neuvoo hyvän rakennetun ympäristön muodostumista. Kaikki rakennusvalvonnan lupaprosessit toimivat sähköisten järjestelmien kautta.

Sitovat tavoitteet:

Rakennusvalvonnan tavoite on turvallisen ja viihtyisän ympäristökuvan edistäminen ohjaamalla ja neuvomalla laadukasta rakentamista.

Merkittävimmät toiminnalliset ja taloudelliset muutokset:

Määrärahoissa varaudutaan rakennusrekisterin päivitykseen määräaikaisella työntekijällä. Rakennusrekisterin puutteiden päivitys on suoraan yhteydessä kiinteistöveroon ja sitä kautta työn merkitys korostuu. Tulossa oleva rakentamista ohjaavan lain muuttuminen ja sen myötä rakennusjärjestyksen, sekä ohjelmistojen päivitykset tuovat jonkin verran lisäkustannuksia vuodelle 2024. Yli-Olhavan tuulivoimapuiston rakennusluvista on tulossa merkittäviä lisätuloja.

Henkilöstömuutokset ja niiden perustelut:

viranomaispalvelut	Lähtötilanne, henkilömäärä	Lisäys/vähennys			Perustelut
		Vuosi	2023	Lisäys	
Hallinto					
rakennustarkastaja	2				2
rakennusrekisterin päivittäjä	0		1		1 määräaikainen
Yhteensä	2				3

5.7. lin Vesiliikelaitos**TOIMINNAN KUVAUS**

lin vesiliikelaitos on vesihuoltolain 3 §:n 3. kohdan tarkoittama *vesihuoltolaitos*, joka huolehtii yhdyskunnan vesihuollosta kunnan hyväksymällä toiminta-alueella. Toiminta-ajatuksenamme on **tuottaa puhdasta juomavettä ja toimiva viemäröinti kaikissa tilanteissa.**

Talousvesi

Pohjavedenottoamilla ja vesijohtoverkostolla turvataan toiminta-alueen talousveden tarve kustannustehokkaasti ja turvallisesti. Talousveden laatua tarkkaillaan sekä viranomaisten hyväksymän valvontatutkimusohjelman mukaisesti että asiakaspalautteen perusteella. Valvontatutkimusohjelman mukainen tarkkailu on tilattu ulkopuoliselta toimijalta. Omana toimintana talousveden laatua tarkkaillaan aistinvaraisesti (väri, haju, maku) ja tarvittaessa suoritetaan vesinäytteiden tutkimus hyväksytyssä laboratoriossa. Asiakaspalautteet tilastoidaan ja käsitellään henkilöstön kokouksissa, jotta saman ongelman toistuvuus voitaisiin estää ja kohdentaa esimerkiksi investointeihin varattavat resurssit tarpeellisimpiin kohteisiin.

Jätevesi

lin alueella jätevedet johdetaan viemäriverkoston ja jätevedenpumppaamoiden ja edelleen li – Haukipudas – Oulu siirtoviemärin kautta Taskilan jäteveden puhdistamolle. Oulun veden Taskilan jätevedenpuhdistamolle johdettavan jäteveden määrä mitataan kuntien välisellä rajalla ja kunta maksaa jäteveden käsittelystä Oulun vedelle erikseen hyväksytyyn sopimuksen mukaisesti.

Kuivaniemen alueella jätevedet johdetaan viemäriverkoston ja jätevedenpumppaamoiden kautta Kuivaniemen aseman jätevedenpuhdistamolle käsiteltäväksi. lin vesiliikelaitos on hakenut ympäristölupaa Kuivaniemen jätevedenpuhdistamon toiminnan jatkamiseksi. Ympäristölupahakemuksesta on annettu hylkäävä päätös 20.6.2023. Uuden ympäristölupahakemuksen laadinta ja siihen liittyvä selvitystyö on käynnistetty. Valvontaviranomainen valvoo tehostetusti laitosta siihen saakka, kunnes toiminnalla on lainvoimainen ympäristölupa. Talousarvion investointiosassa on varauduttu puhdistamon jatkokäytön suunnitteluun ja lupamääräysten mukaisten selvitystöiden laadintaan.

Käyränkankaan vesiosuuskunta, Jakkukylän vesiosuuskunta ja Oijärven Vesi Oy

Mainittujen kunnan alueella toimivien vesihuoltolaitosten kanssa kehitetään yhteistoiminnassa ja vastuullisesti kunnan vesihuoltoa. Laitoksilla ei ole viemäriverkostoa, eikä jätevesien käsittelyä. Erityistilanteissa avustetaan laitoksia, mutta kuitenkin niin, että oma toiminta ei vaarannu. Ko. laitoksilla ei ole omaa vedenottamoa tai talousveden muuta tuotantoa, vaan ne ostavat talousveden lin vesiliikelaitokselta. Käyränkankaan vesiosuuskunta ja Oijärven Vesi Oy ovat ilmaisseet halunsa

siirtää vesihuoltotoiminnan lin vesiliikelaitokselle. Vesiliikelaitos laatii yhdistymisehdot vesihuoltotoiminnan yhdistymiselle.

Pitkän aikavälin toiminnan tavoitteita:

Talousvesi

Tavoite: tuotetun talousveden määrä on pysyvästi enintään 1,2 x laskutetun talousveden määrä.

Tavoite: veden laatuun liittyvien reklamaatioiden määrä vähenee

Tavoite: verkoston uusiutumisaika kestäväällä tasolla

Jätevesi

Tavoite: puhdistettavaksi toimitetun jäteveden määrä laskee pysyvästi alle 1,3 x laskutetun jäteveden määrä.

Tavoite: verkoston uusiutumisaika kestäväällä tasolla

lin alue

TALOUSVESI

	2018	2019	2020	2021	2022
Vedenottamoilla tuotettu vettä	463 284	447 684	456766	476163	419646
Laskutettu talousvettä	380 071	368 035	357849	376112	361973
kerroin	1,21	1,21	1,28	1,26	1,16

JÄTEVESI

	2018	2019	2020	2021	2022
Käsitelty jätevesimäärä	267 909	292 906	365343	398796	303435
Laskutettu jätevesimäärä	237 744	229 585	266019	240155	227578
kerroin	1,12	1,27	1,61	1,45	1,33

Kuivaniemen alue

TALOUSVESI

	2018	2019	2020	2021	2022
Vedenottamoilla tuotettu vettä	154337	154625	127846	122365	129775
Laskutettu talousvettä	131498	97304	101987	101397	96625
kerroin	1,17	1,59	1,25	1,21	1,34

JÄTEVESI

	2018	2019	2020	2021	2022
Käsitelty jätevesimäärä	64942	67019	71062	49950	47747
Laskutettu jätevesimäärä	30545	28435	29267	28437	28674
kerroin	2,06	2,36	2,43	1,75	1,67

Merkittävät muutostarpeet toiminnassa

Vesihuoltolaitosten toimintaa säätelee Suomessa ensisijaisesti vesihuoltolaki (9.2.2001/119). Lain tavoitteena on turvata sellainen vesihuolto, että kohtuullisin kustannuksin on saatavissa riittävästi terveydellisesti ja muutoinkin moitteetonta talousvettä sekä terveyden- ja ympäristönsuojelun kannalta asianmukainen viemärointi.

Vesihuoltolain 18 §:ssä on esitetty maksujen yleiset perusteet. Vesihuollon maksujen tulee olla sellaiset, että pitkällä aikavälillä voidaan kattaa vesihuoltolaitoksen uus- ja korjausinvestoinnit ja kustannukset. Maksuihin saa sisältyä enintään kohtuullinen tuotto pääomalle.

Vuonna 2022 vesihuoltolain vaatimus kaikkien menojen kattamisesta maksutuloilla toteutui lin vesiliikelaitoksella, kuten tapahtui myös vuonna 2021. Toimenpiteiden riittävyttä erityisesti saneeraustarpeen suhteen on taloustilanteen lisäksi arvioitava kuitenkin myös mm. putkirikkojen määrän, vesijohtoverkoston vuotovesimäärän (verkkostoon pumpatun ja laskutetun vesimäärän erotus ja sen kehitystrendi viime vuosina), viemäriverkoston vuoto- ja hulevesien määrän (puhdistamolle johdetun ja laskutetun jätevesimäärän erotus ja sen kehitystrendi viime vuosina) sekä jätevedenpuhdistamon lupaehtojen toteutumisen perusteella.

lin vesiliikelaitoksen vesijohtoverkoston uusiutumisaika (vuoden aikana uusittu verkostopituus jaettuna verkoston koko pituudella) oli 558 vuotta ja viemäriverkoston uusiutumisaika 167 vuotta vuonna 2022. Nämä ajat ylittävät moninkertaisesti verkostojen laskennallisen käyttöiän. Toiminnalliset tekijät puoltavat voimakkaasti saneeraustason nostamista, jotta hyvä palvelutaso pystytään tulevaisuudessakin turvaamaan.

lin vesiliikelaitoksen keskimääräistä investointitasoa on nostettu noin 350 000 eurolla vuodesta 2023 alkaen. Samalla investointien painopiste on siirretty pääosin verkostojen saneeraukseen, mikä on tarpeen vesihuoltolaitoksen palvelutason säilyttämisen kannalta. Nykytilanteessa vesihuoltolain vaatimus kaikkien kustannusten kattamisesta toiminnasta saatavilla maksutuloilla ei toteudu. Vesihuollon maksujen korottaminen on sen vuoksi välttämätöntä.

Vuoden 2023 aikana laaditun Vesiliikelaitoksen taloustarkastelun tuloksena vesiliikelaitoksen johtokunta hyväksyi seuraavat kehittämiskohteet jatkovalmistelun pohjaksi:

- Taksojen korotukset toiminta- ja investointimenot kattavalle tasolle
- Taksojen yhtenäistäminen sekä toimitusehtojen päivitys
- Taksarakenteen tarkastelu
- Toiminta-alueen tarkastelu ja liittymismaksujen korotus uudisinvestointeja vastaavaksi
- Vesilaitoksen yhdistysehtojen laadinta
- Saneeraussuunnitelmien laadinta / hule- ja vuotovesien vähentäminen
- Liittymismaksujen kirjaaminen ja talousarvion jako vesi- ja viemärilaitokseen
- Vesihuollon kehittämissuunnitelman päivitys

RISKIENHALLINTA

Kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuneet uhat ovat lisääntyneet valtakunnan tasolla. lin vesiliikelaitos varmistaa varautumisen tason. Myös sähköenergian säännöstelyn mahdollisuuteen on varauduttu.

Vesiliikelaitoksen varautumissuunnitelma on laadittu talvella 2020-2021. Oulunkaaren ympäristöpalvelut on hyväksynyt suunnitelman ja se on lähetetty tiedoksi mm. ELY-keskukselle. Suunnitelmaa päivitetään muuttuneen tilanteen myötä tarpeen mukaan.

Tunnistetut riskit ja riskien toimenpiteet talousarvion liitteenä.

HENKILÖSTÖSUUNNITELMA

Henkilöstö

Oman henkilöstön toimenkuva painottuu edelleenkin laitoksen eri toimintojen kunnossapitoon ja valvontaan (erityisesti vesijohto- ja viemäriverkosto), mutta tarkoituksenmukaisissa kohteissa käytetään henkilöstöä myös investointeihin. Toiminnat sovitetaan henkilöstön resurssien mukaisesti ja palveluita ostetaan tarpeeseen. Edelleen tullaan käyttämään paikallisten yritysten palveluja ja vähääkin merkittävämmät rakenennusurakat toteutetaan urakkakilpailun perusteella.

Henkilökunta tarjoaa asiakasystävällistä palvelua perheille ja yrityksille.

Vuosi	Lähtötilanne henkilömäärä	Lisäys/vähennys			Perustelut
	2023	Lisäys	Vähennys	2024	
Vesiliikelaitoksen johtaja	0,2			0,2	
Toimistosihtööri	1			1	
Vesihuoltopäällikkö	1			1	
Vesihuollon työnjohtaja	1			1	
Asentajat	4			4	
Yhteensä	7,2			7,2	

KÄYTTÖTALOUS

Kuntastrategia 2030

lin kunnanvaltuusto on hyväksynyt 30.5.2022 uuden kuntastrategian. Strategian viemiseksi käytäntöön on laadittu erillinen asiakirja, jossa on esitetty eri hallinnonalojen lupaukset strategiassa esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Strategian toteuttamiseksi vesiliikelaitos on kirjannut konkreettiset toimenpiteet talousarvion liitteenä olevaan taulukkoon.

VALTUUSTON SITOVUUSTASO

Ulkoiset ja sisäiset, 1 000 €	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Toimintatuotot	1 900	1 913	2 116	2 116	2 116
Valmistus omaan käyttöön		5	5	5	5
Toimintakulut	- 1 095	- 1 170	- 1 390	- 1 405	- 1 440
Toimintakate/jäämä	805	747	730	716	681

TULOSLASKELMA

1 000 €	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Liikevaihto	1 900	1 913	2 116	2 116	2 116
Valmistus omaan käyttöön		5	5	5	5
Materiaalit ja palvelut	- 711	- 742	- 943	- 946	- 965
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 243	- 236	- 240	- 336	- 343
Ostot tilikauden aikana	- 246	- 236	- 240		
Varastojen lisäys/vähennys	4				
Palvelujen ostot	- 468	- 506	- 703	- 610	- 623
Asiakaspalvelujen ostot					
Muiden palvelujen ostot	- 468	- 506	- 703		
Henkilötösökulut	- 359	- 399	- 413	- 422	- 437
Palkat ja palkkiot	- 288	- 319	- 332		
Henkilösivukulut	- 71	- 80	- 81		
Eläkekulut	- 60	- 66	- 69		
Muut henkilösivukulut	- 11	- 13	- 12		
Poistot ja arvonalentumiset	- 480	- 537	- 537	- 550	- 560
Satunaiset tuotot ja kulut					
Liiketoiminnan muut kulut	- 25	- 29	- 34	- 37	- 38
Liikelylijäämä (-alijäämä)	325	210	193	166	121
Rahoitustuotot- ja menot	- 107	- 113	- 111	- 114	- 114
Korkotuotot	3				
Muut rahoitustuotot	5	3	3	3	3
Korkokulut	- 2	- 2	- 1	- 4	- 4
Muut rahoituskulut	- 113	- 113	- 113	- 113	- 113
Yli-/alijäämä ennen varauksia	218	98	82	52	7
Poistoeron lisäys- ja vähennys	6	19	19	100	100
Tilikauden yli-/alijäämä	224	116	101	152	107

INVESTOINTIBUDJETTI

Vuoden 2024 suunniteltujen investointien nettomäärä on 1 120.000 € alv 0 %, josta 770.000 € (69 %) kohdistuu korvausinvestointeihin ja 350.000 € (31 %) uusinvestointeihin. Arviosta puuttuu Vatungin jätevedenpuhdistustoiminnan muutoksen euromääräinen vaikutus (Vesiliik 4.10.2022 § 51).

Arvioitujen poistojen määrä on 537.197 €. Mikäli investoinnit toteutuvat suunnitellusti, ei niitä pystytä rahoittamaan kokonaisuudessaan toiminasta saatavalla rahoituksella. Talousarvion rahoitusosassa esitetty vaje, 395.120 €, voidaan kattaa olemassa olevilla rahavaroilla.

Merkittävimpiä investointikohteita ovat seuraavat; Simppala - Yli-Olhava vesijohtosaneerauksen vaiheiden 2 ja 3 toteutus sekä Pauhu - Hiu - Ykspensainen vesijohtolinjan rakentaminen. Lisäksi huomattavan suuren investointitarpeen aiheuttavat asemakaava-alueiden vesihuollon rakentamiset, johtosiirrot ja katusaneerauksen yhteydessä tehtävät saneeraukset mm. Tornikuja, Pentinkangas, Tapiontie-Kuovikuja, Lanssitie - Juontotie ja Kuiveniemen teloillisuusalue.

VESILIIKELAITOS	TA2024	TS2025	TS2026
PUHDASVESI			
Menot	-1 020 000 €	-280 000 €	-740 000 €
Tulot	105 000 €	0 €	0 €
Netto	-915 000 €	-280 000 €	-740 000 €

JÄTEVESI			
Menot	-1 105 000 €	-1 350 000 €	-450 000 €
Tulot	720 000 €	0 €	0 €
Netto	-385 000 €	-1 350 000 €	-450 000 €

VESILIIKELAITOS YHTEENSÄ	TA2024	TS2025	TS2026
Vesiliikelaitos			
Menot	-2 125 000 €	-1 630 000 €	-1 190 000 €
Tulot	825 000 €	0 €	0 €
Netto	-1 300 000 €	-1 630 000 €	-1 190 000 €

RAHOITUSBUDJETTI

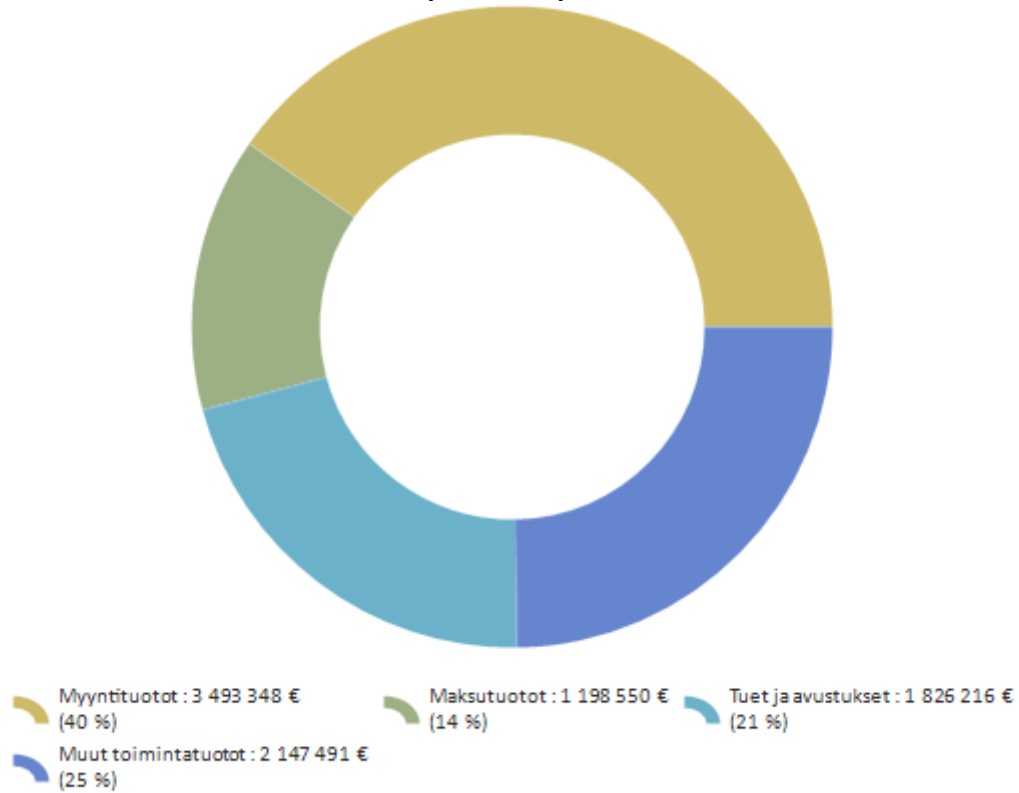
Rahoitusosa	TP 2022	TA 2023	TA 2024	1 000 € TS 2025	1 000 € TS 2026
Toiminnan rahavirta					
Liikelylijäämä	324 761	210 183	193245	285	371
Poistot	480 475	537 197	537 197	550	560
Rahoitustuotot ja -kulut	-106 797	-112 583	-111 083	-114	-114
Toiminnan rahavirta yhteensä	698 440	634 797	619 359	721	817
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjauserät					
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-609 208	-985 000	-2 125 000	-1 630	-1 190
Rahoitusosuudet investointeihin			825 000		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot					
Toiminnan ja investointien rahavirta	89 232	-350 203	-680 641	-909	-373
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset					
Antolainasaamisten vähennykset					
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys				25	400
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-37 893	-59 750	0	0	0
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-21 857				

Lainakannan muutokset yhteensä	-59 750	-59 750	0	0	0
Oman pääoman muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset	-725 134				
Rahoituksen rahavirta yhteensä	-784 884	-59 750		0	0
Vaikutus maksuvalmiuteen	-695 652	-409 953	-680 641	-884	27
Rahavarat 31.12.	1 271 378	861 425	887 875	4	31
Rahavarat 1.1.	1 967 030	1 271 378	1 568 516	888	4

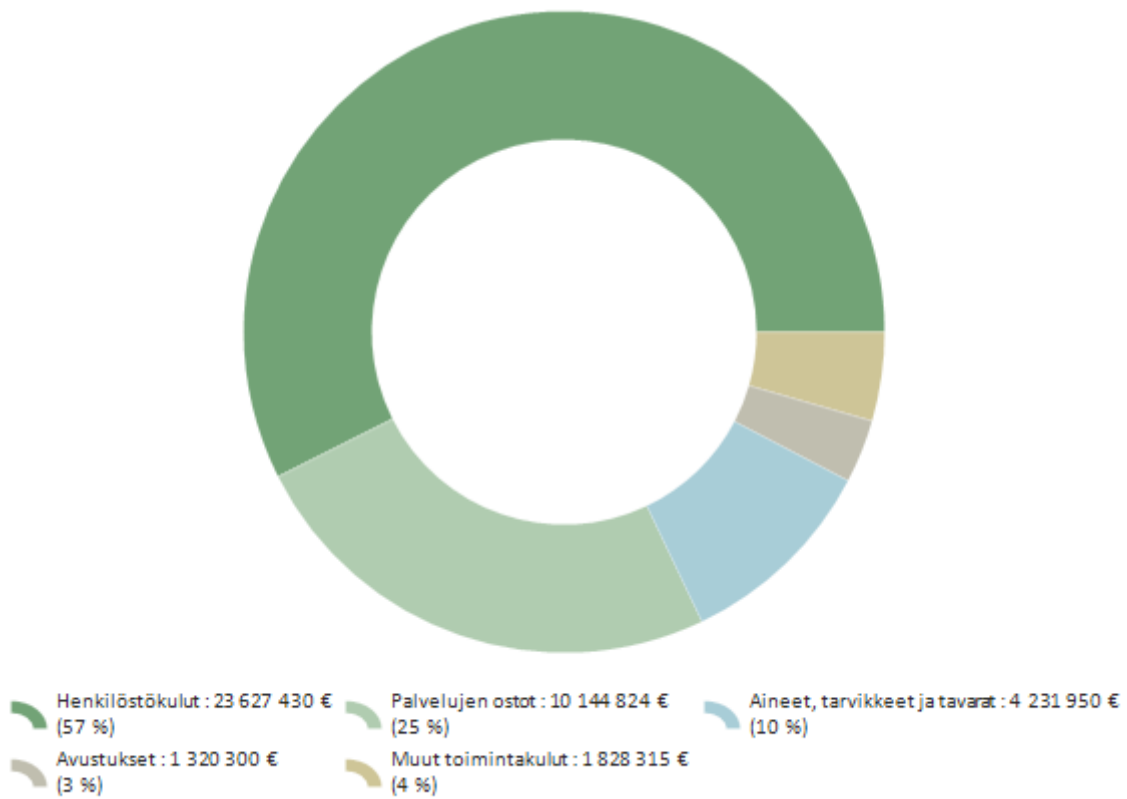
6. TULOSLASKELMAOSA

Kunnan tuloslaskelma, tunnusluvut ja suunnitelmakausiUlkoiset, 1 000 €	TP2022	TA2023	TA2024	TS2025	TS2026
Toimintatuotot	10 310	8 416	8 666	8 600	8 586
Myyntituotot	4 424	2 830	3 493	3 342	3 293
Maksutuotot	891	686	1 199	1 223	1 247
Tuet ja avustukset	2 716	2 139	1 826	1 844	1 844
Muut toimintatuotot	2 279	2 762	2 147	2 190	2 201
Valmistus omaan käyttöön		5	5	5	5
Toimintakulut	- 77 047	- 39 927	- 41 153	- 24 489	- 24 618
Henkilöstökulut	- 23 633	- 23 590	- 23 627	- 23 746	- 23 761
Palvelujen ostot	- 46 439	- 9 457	- 10 145	- 403	- 565
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	- 3 929	- 3 835	- 4 232	- 336	- 343
Avustukset	- 1 248	- 1 332	- 1 320	27	74
Avustukset liikelaitoksille		- 20	- 20		
Muut toimintakulut	- 1 798	- 1 714	- 1 828	- 30	- 22
Toimintakate/jäämä	- 66 737	- 31 506	- 32 482	- 15 884	- 16 027
Verotulot	38 860	21 606	22 596	22 999	23 590
Valtionosuudet	33 014	14 461	13 274	15 031	15 823
Rahoitustuotot ja -kulut	- 295	- 337	- 579	49	61
Korkotuotot	13	6	3		
Muut rahoitustuotot	73	60	61	3	3
Korkokulut	- 378	- 391	- 631	46	58
Muut rahoituskulut	- 3	- 12	- 12		
Vuosikate	4 841	4 224	2 808	22 196	23 447
Poistot ja arvonalentumiset	- 4 122	- 4 025	- 4 010	- 508	- 560
Suunnitelman mukaiset poistot	- 3 891	- 4 025	- 4 010	- 508	- 560
Kertaluonteiset poistot	- 231				
Arvonalentumiset					
Satunnaiset tuotot ja kulut					
Tilikauden tulos	720	199	- 1 202	21 688	22 887
Poistoeron muutos	66	82	68	100	100
Varausten muutos	- 450		577		
Rahastojen muutos					
Tilikauden yli-/alijäämä	336	280	- 557	21 788	22 987

Toimintatuotot Kunta + liikelaitokset (Ulkoinen)

Toimintakulut Kunta + liikelaitokset (Ulkoinen)

7. INVESTOINTIOSA

HALLINNON INVESTOINNIT

HALLINTO	TA2024	TS2025	TS2026
MAAN HANKINTA			
Menot	-450 000 €	-450 000 €	-450 000 €
Netto	-450 000 €	-450 000 €	-450 000 €
MUUT INVESTOINNIT			
Menot	-85 000 €	-100 000 €	-550 000 €
Netto	-85 000 €	-100 000 €	-550 000 €

HALLINTO YHTEENSÄ	TA2024	TS2025	TS2026
Hallinnon investoinnit			
Menot	-535 000 €	-550 000 €	-1 000 000 €
Netto	-535 000 €	-550 000 €	-1 000 000 €

KIINTEISTÖINVESTOINNIT

KIINTEISTÖT	TA2024	TS2025	TS2026
UUDISKOHTEET			
Menot	-200 000 €	-4 000 000 €	-4 000 000 €
Netto	-200 000 €	-4 000 000 €	-4 000 000 €
KORJAUSKOHTEET			
Menot	-1 195 000 €	-1 000 000 €	-1 000 000 €
Tulot	260 000 €	0 €	0 €
Netto	-935 000 €	-1 000 000 €	-1 000 000 €

KIINTEISTÖT YHTEENSÄ	TA2024	TS2025	TS2026
Kiinteistöinvestoinnit			
Menot	-1 395 000 €	-5 000 000 €	-5 000 000 €
Tulot	260 000 €	0 €	0 €
Netto	-1 135 000 €	-5 000 000 €	-5 000 000 €

INFRA- JA YMPÄRISTÖINVESTOINNIT

INFRA- JA YMPÄRISTÖ	TA2024	TS2025	TS2026
UUDET KAAVA-ALUEET			
Menot	-950 000 €	-500 000 €	-500 000 €
Tulot	280 000 €	0 €	0 €
Netto	-670 000 €	-500 000 €	-500 000 €
KATUSANEERAUKSET			
Menot	-1 180 000 €	-975 000 €	-450 000 €
Tulot	325 000 €	0 €	0 €
Netto	-855 000 €	-975 000 €	-450 000 €
VESISTÖT JA SATAMAT			
Menot	-315 000 €	-360 000 €	-150 000 €
Tulot	28 000 €	0 €	0 €
Netto	-287 000 €	-360 000 €	-150 000 €
PUISTOT JA LEIKKIPAIKAT			
Menot	-150 000 €	-150 000 €	-150 000 €
Netto	-150 000 €	-150 000 €	-150 000 €
ULKOLIIKUNTAPAIKAT			
Menot	-540 000 €	-240 000 €	-210 000 €
Tulot	120 000 €	0 €	0 €
Netto	-420 000 €	-240 000 €	-210 000 €
HULEVESIJÄRJESTELMÄT			
Menot	-75 000 €	-75 000 €	-75 000 €
Netto	-75 000 €	-75 000 €	-75 000 €

INFRA- JA YMPÄRISTÖ YHTEENSÄ	TA2024	TS2025	TS2026
Infra- ja ympäristöinvestoinnit			
Menot	-3 210 000 €	-2 300 000 €	-1 535 000 €
Tulot	753 000 €	0 €	0 €
Netto	-2 457 000 €	-2 300 000 €	-1 535 000 €

VESILIIKELAITOS INVESTOINNIT

VESILIIKELAITOS	TA2024	TS2025	TS2026
PUHDASVESI			
Menot	-1 020 000 €	-280 000 €	-740 000 €
Tulot	105 000 €	0 €	0 €
Netto	-915 000 €	-280 000 €	-740 000 €
JÄTEVESI			
Menot	-1 105 000 €	-1 350 000 €	-450 000 €
Tulot	720 000 €	0 €	0 €
Netto	-385 000 €	-1 350 000 €	-450 000 €

VESILIIKELAITOS YHTEENSÄ	TA2024	TS2025	TS2026
Vesiliikelaitos			
Menot	-2 125 000 €	-1 630 000 €	-1 190 000 €
Tulot	825 000 €	0 €	0 €
Netto	-1 300 000 €	-1 630 000 €	-1 190 000 €

II:N KUNTA YHTEENSÄ

KUNTA INVESTOINNIT YHTEENSÄ	TA2024	TS2025	TS2026
INVESTOINNIT			
Menot	-7 265 000 €	-9 480 000 €	-8 725 000 €
Tulot	1 838 000 €	0 €	0 €
Netto	-5 427 000 €	-9 480 000 €	-8 725 000 €
Kunta			
Menot	-5 140 000 €	-7 850 000 €	-7 535 000 €
Tulot	1 013 000 €	0 €	0 €
Netto	-4 127 000 €	-7 850 000 €	-7 535 000 €
Vesiliikelaitos			
Menot	-2 125 000 €	-1 630 000 €	-1 190 000 €
Tulot	825 000 €	0 €	0 €
Netto	-1 300 000 €	-1 630 000 €	-1 190 000 €

8. RAHOITUSOSA

	TP 2022 1 000 €	TA 2023 1 000 €	TA 2024	TS 2025 1 000 €	TS 2026 1 000 €
Toiminnan rahavirta					
Vuositulot	4 841	4 224	2 808 399	4 318	4 922
Satunnaiset erät, netto				0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-334				
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-5 183	-5 134	-7 265 000	-9 480	-8 725
Rahoitusosuudet investointimenoihin	88	0	1 838 000	0	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	255	0	0		
Toiminnan ja investointien rahavirta	-333	-910	-2 618 601	-5 162	-3 803
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset				0	0
Antolainasaamisten vähennykset	0	22	0	0	0
Lainakanne muutokset					
Pitkäaikaisien lainojen lisäys	10 000	8 000	10 100 000	13 600	13 600
Pitkäaikaisien lainojen vähennys	-7 626	-7 110	-7 410 000	-8 420	-9 780
Lyhytaikaisien lainojen muutos	-3 500	0	0		
Oma pääoman muutokset	0	0	0	0	
Muut maksuvalmiuden muutokset	-257				0
Rahoituksen rahavirta	-1 383	912	2 690 000	5 180	3 820
Rahavarojen muutos	-1 716	2	71 399	18	17

9. IIN KUNNAN MERKITTÄVIMMÄT RISKIT JA NIIDEN HALLINTAKEINOT

Kokonaisvaltaisen riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen ja talousarvion toteutuminen oikealla ennakkoinnilla. Toimielimet ovat kirjanneet riskien hallintakeinot, joilla voidaan rajata riskin vaikutusta ja vaikuttaa riskin toteutumisen todennäköisyyteen, jolloin riskin merkitys kunnan kannalta pienenee. Kunnan vahinkoriskejä hallitaan vakuuttamisen avulla.

Iin kunnan kuntatalouden vahvistuminen on perustunut verotulojen ja valtionosuuksien kasvuun, joka on ollut seurausta positiivisesta väestönkasvusta ja palveluverkon tiivistämisestä. Merkittävänä taloudellisena riskinä on tulorahoituksen leikkaus hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa vuoden 2023 alusta. Suunitelmakaudelle ajoittuva TE24-uudistus lisää epävarmuutta rahoituksen ja menojen osalta.

Merkittävä strateginen muutos on toimintaympäristössä, kun uuden hallituksen hallituspolitiikka vaikuttaa myös kuntien toimintaan. Strategisena riskinä nähdään riittävän ajoissa reagoiminen kunnan väestön muutokseen ja asiakastarpeiden tunnistamiseen. Toimiva organisaatorakenne ja prosessit nostetaan myös strategiseksi riskiksi.

Toiminnallisista muutoksista suurimpana riskinä nähdään ulkopäin tulevat muutokset, jotka vaikuttavat työn tai toiminnan odottamattomiin muutoksiin. Riskiä voidaan pienentää päivittämällä varautumissuunnitelmat ja toimintaohjeet. Todennäköisenä ja merkittävänä riskinä vähdään ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus ja pysyvyys sekä sitoutuminen työhön. Vahinkoriskeihin on varauduttu vakuuttamalla ja varautumissuunnitelmilla.

Kunnan ja konsernin taloudellisten resurssien pieneneminen vähentää mahdollisuuksia korjausinvestointeihin sekä infraomaisuuden ja kiinteistöjen hoitoon ja kunnossapitoon. Kunnan rakennetun omaisuuden korjausvelka kasvaa joka vuosi. Kiinteistöjen kunnan rapistuminen lisää sisäilmaongelmia ja katuverkon huono kunto heikentää liikenneturvallisuutta.

Iin vesiliikelaitoksen kannalta merkittävimpiä riskejä ovat juomaveden saastumisriski ja jakeluverkon häiriöt. Suuret vahinkoriskit liittyvät vesijohto- ja viemäriverkostoissa tapahtuviin vaurioihin sekä sähköverkon häiriöihin. Verkostosaneerauksilla verkostovaurioiden riski pienenee.

10. IIN KUNNAN KONSERNIN TOIMINTA JA TALOUS

10.1 Vastuu omistajapolitiikan toteuttamisesta

Omistajapolitiikan ohjaus ja valvonta kuuluvat luottamushenkilöorganisaatiossa kunnanvaltuustolle, toimeenpano kunnanhallitukselle sekä toiminnan tarkoituksenmukaisuuden ja linjausten toteuttamisen valvonta tarkastuslautakunnalle. Viranhaltijaorganisaatiossa omistajaohjaus kuuluu kunnanjohtajan tehtäviin.

Kunnanvaltuusto määrittelee lin kuntakonsernin omistajapolitiikalle tavoitteet, joihin konsernin operatiivinen omistajaohjaus perustuu. Kunnanhallituksen roolia keskeisenä omistajaohjaajana vahvistetaan siten, että tytäryhtiöiden toimitusjohtajia ja hallituksen puheenjohtajia kuullaan kunnanhallituksessa kaksi kertaa vuodessa. Lisäksi kunnanjohtajalla ja kunnanhallituksen puheenjohtajalla on läsnäolo- ja puheoikeus tytäryhtiöiden hallituksissa.

10.2 lin kunnan konserniin kuuluvat yhteisöt

Kuntayhtymät

- Oulun seudun koulutuskuntayhtymä
- Pohjois-Pohjanmaan Liitto

Liikelaitokset

- lin vesiliikelaitos

Tytäryhteisöt ja säätiöt

- lin Energia Oy (100 %)
- lin Vuokratalot Oy (100 %)
- lilaakso Oy (100 %)
- lin Palvelusäätiö (80 %)
- Kuivaniemen Sotaveteraani Oy (57,14 %)
- lin Micropolis Oy (69,23 %)

Osaosakkuusyhteisöt ja muut osuudet

- Kuiva-Turve Oy (50 %)
- Oulukaaren työterveys Oy (32,57 %)
- Kiinteistö Oy Vaturingin Pooki (26,32 %)

10.3 Konsernin omistajaohjaus, sisäinen valvonta ja riskien hallinta

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan avulla kuntakonsernin toimialat, yksiköt ja muut vastuutahot pyrkivät varmistamaan tavoitteidensa saavuttamisen ja toteutumisen. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat hyvän johtamis- ja hallintotavan edellytys ja ne ovat jatkuva osa johtamista, ohjaamista ja työn tekemistä.

Omistajaohjauksella otetaan kantaa myös omistusriskien hallintaan sekä tehtävien ja vastuiden jakoon kunnan omistajapolitiikan toteutuksessa. Omistajapolitiikan lähtökohtana ovat kunnan kehittämistavoitteet. Omistajapolitiikka määrittelee, millaista omaisuutta kunta hankkii ja missä tehtävissä ja hankkeissa kunta on mukana omistajana ja sijoittajana. Samalla määritellään omistukselle asetettavat tuotto- ja muut tavoitteet, pääoman käytön ja palvelutuotannon tuotantovälineiden hankinnan periaatteet sekä kuka omaisuuden käytöstä vastaa ja miten seuranta ja raportointi on järjestetty.

Valtuusto päättää kunnan omistajapoliittisista linjauksista. Omistajaohjaus kuntakonsernissa ja omistajapoliittiset linjaukset toimintaohje hyväksytty kunnanvaltuustossa 12.9.2016 (§ 71).

Konserniohje hyväksytty kunnanvaltuustossa 24.1.2022 (§ 6). Linjaukset on tarkoitettu ohjeeksi kunnan luottamushenkilöille ja henkilöstölle sekä tytär- ja osakkuus-yhteisöille tulevien yksittäisten päätösten pohjaksi. Iin kunnassa omistajaohjaus kuuluu kunnanhallitukselle ja on osa kunnanjohtajan tehtäviä.

Omistajapoliittisia linjauksia voidaan täydentää toimialakohtaisissa ohjelmissa ja strategioissa, kuten kunnan maapoliittisessa ohjelmassa, liiketoimintastrategiassa tai asuntopoliittisessa ohjelmassa. Yksityiskohtaisempia omistajapoliittisia ratkaisuja sisältyy muun muassa kunnan toiminta- ja taloussuunnitelmaan ja yksittäisiin investointipäätöksiin.

Kunnanhallituksen roolia korostetaan edelleen konsernin omistajaohjauksessa, sisäisessä valvonnassa ja riskien hallinnassa kutsumalla vuosittain konserniyhtiöt kunnanhallituksen tavoite- ja tuloskeskusteluun.

10.3.1. Iin Vuokratalot Oy

Toiminta-ajatus:

Asuntojen vuokraus

Painopistealueet:

Asukastyytyväisyys, nykyajan laatuvaatimukset, käyttöaste ja riittävä asuntokapasiteetti.

Toiminnalliset tavoitteet:

Käyttöasteen parantaminen ja ylläpito. Korjausvelan ehkäisy. Tornikujan toinen vaihe samalle tontille valmistellaan ja toteutetaan 2024. Rakennetaan mahdollisesti uusia asuntoja Kuivaniemelle, aloitus 2023.

Talous 1 000€

	TP 2022	TPE 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Liikevaihto	1307	1612	1620	1800	2200
Liikevoitto	186	110	110	200	400
Tilikauden tulos	0	0	0	0	0
Oma pääoma	172	172	172	172	172
Vieras pääoma -siitä lainakanta	4431	4200	5000	6000	7000

Tunnusluvut

	TP 2022	TPE 2023	TA 2024	TS2025	TS 2026
Sumupoistot	197	270	260	300	380
Asuntoja kpl	202	224	236	255	300
Käyttöaste	96	96	96	96	96

Merkittävimmät riskit ja toimenpiteet riskien pienentämiseksi:

Vuokrausmarkkinoista jälkeen jäänti. Jatkuva asuntojen perusparannus ja markkinointi pitää yllä tunnettavuutta ja varmistaa uudet tulijat. Vuokralaisten kato syö käyttökassan, varaudutaan tulevaisuudessa uuden rakentamiseen, jolloin kunnan vanhimmasta ja heikkokuntoisimmista asunnoista päästään eroon. Uudistuotantoa pyritään tekemään vuosittain, mikäli käyttöaste sen sallii.

Kuntastrategian toteutus (mitä strategisia tavoitteita on asetettu talousarviovuodelle):

Pyritään tarjoamaan sijoittautumis- mahdollisuudet asumisen menetelmillä. Asunnot ovat liitetty lisiverkkoon, jolloin työskentely myös kotoa mahdollista. Uudistuotantoa pyritään tekemään vuosittain, mikäli käyttöaste sen sallii.

10.3.2. lilaakso Oy

Toiminta-ajatus:

lilaakso Oy rakennuttaa ja vuokraa toimitiloja yrityksille ja yhteisöille sekä tekee kunnalle vuosittain palvelusopimuksen mukaisia energiatehokkuuteen liittyviä toimia.

Painopistealueet kuntastrategiaan perustuen:

Toimitilojen rakennuttaminen, isännöinti, hallinta ja vuokraus, uusiutuvien energiamuotojen käyttöönotto ja energiatehokkuustoimenpiteet. Mukana käynnistämässä hankkeita, jotka toteutuessaan auttaa yrityksiä löytämään uutta liiketoimintaa.

Toiminnalliset tavoitteet:

Vuokrausasteen korkealla pitäminen, säästää energiankulutuksessa, talouden pitäminen positiivisena. Merihelmen myynti. Suurien teknologiahankkeiden saanti lihin.

Talous (1 000 €)

	TP 2022	TPE 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Liikevaihto	1650	1644	1800	2000	2200
Liikevoitto	150	200	250	300	350
Tilikauden tulos	-10	100	100	100	100
Oma pääoma	2600	2546	2546	2546	2546
Vieras pääoma -siitä lainakanta	2600	2300	3000	4000	5000

Tunnusluvut

	TP 2021	TPE 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Henkilöstön lkm	3	3	3	3	3

Investoinnit

Investointi kohde	TP 2022	TPE 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Kiinteistöt	197	400	1000	1000	1000
ICT-hankkeet	202	30	100	100	100
Muut hankkeet	96	30	50	50	50

Merkittävimmät riskit ja toimenpiteet riskien pienentämiseksi:

Vuokralaisten poistuminen ja siten vapautuvat tilat heikentävät kassaa. Isot hallit keskimäärin vaikeampia vuokrata, tärkeää pitää nykyisistä vuokralaisista kiinni. Pidetään vuokrat kohtuullisena ja pyritään auttamaan vuokralaisia muutoksissa.

Micropoliksen tekniikka vanhaa ja isoja investointeja tiedossa. Kassarahalla ja ilman omistajan avustusta investoinnit raskaita. Ratkaisuna kunnan osallistuminen omistamansa rakennuksen isoimpiin investointeihin.

Merihelmi haastava saada kannattavaksi vuokralaisilla. Riskinä pidempi aika ilman vuokralaista.

Kuntastrategian toteutus (mitä strategisia tavoitteita on asetettu talousarviovuodelle):

Aktiivisesti hankitaan uusia sijoittuvia yrityksiä lihin. Nykyisiä vuokralaisia autetaan kasvussa.

Testaamalla uusia innovatiivisia energiansäästö menetelmiä, voidaan säästää koko kunta tasolla.

10.3.3. lin Micropolis Oy

Toiminta-ajatus:

Micropolis toteuttaa kuntakonserin kuntastrategiassa, elinkeino-ohjelmassa ja kunnan kanssa tehdyssä palvelusopimuksessa sille määritettyjä elinvoimaan ja kehittämiseen liittyviä toimenpiteitä.

Micropoliksen painopistealueet ja tavoitteet vuodelle 2024 ovat työllisyyden edistäminen yhteistyössä kunnan TE-palveluiden kanssa, kestävän matkailun kehittäminen, matkailuyrittäjyyden ja -liikevaihdon kasvattaminen lissä, lijoen ja muiden kunnan vesistöjen tilan parantamisen tukeminen, kiertotalouden ja kiertotalousyrittäjyyden edistäminen, käytöstäpoistuvien turvesoiden hyödyntämisen selvittäminen, energiahankkeista saatavan hyödyn kasvattaminen, yrityksille suunnatun markkinoinnin tehostaminen sekä lin vetovoimaisuuden lisääminen elinkeinoelämän näkökulmasta.

Yhtiö toteuttaa toimenpiteitä etupäässä hakemillaan hankerahoituksilla. Ostopalvelusopimuksen kehittämiseen suunnattua rahoitusta käytetään etupäässä yhtiön omarahoitusosuuksiin.

Toiminnalliset tavoitteet:

Kuntaviestintä ja -markkinointi

Viestintä- ja markkinointitoimilla tuetaan lin kuntastrategian toteuttamista sekä kiteytetään ja jalkautetaan strategian ydinviestit arkiviestinnän osaksi. Tuloksena li nähdään houkuttelevana kuntana asumisen, työskentelyn, matkailun ja yrittämisen näkökulmista. Viestintä lisää kuntalaisten tietoisuutta ja osallisuutta kunnan päätöksenteosta ja palveluista. Konsernin työntekijät osallistuvat aktiivisesti osaltaan viestinnän sisällöntuotantoon eri kohderyhmille kuntastrategian linjausten mukaisesti. Työnantajamielikuvaa parannetaan viestinnällisin keinoin. Kuntamarkkinointi on tavoitteellista ja valituille kohderyhmille suunnattua. Kuntamarkkinoinnissa otetaan rohkeasti kokeiluun uusia viestimuotoja ja julkaisutapoja (mm. tekoälyn ratkaisut sisältöjen suunnittelussa ja kohdennuksessa).

Toimenpiteet:

- Kunnan viralliset viestintä- ja markkinointimateriaalit ja ohjeistus
- Sisällöntuotanto, mm. kunnan tiedotelehti, verkkosivut, somekanavat ja mediayhteistyötä. Huolehtii, että kuntalaiset saavat ajantasaista tietoa kunnan palveluista sekä valmistelusta ja päätöksenteosta eri kanavista.
- Viestinnän seuranta ja kehittäminen. Kuntakonsernin viestijöiden yhteistyön koordinointi ja osaamisen tukeminen, henkilöstön sisäisten viestintämateriaalien ja intran kehittäminen työarjen tueksi.
- Markkinoinnin vuosisuunnitelma, mainoskampanjat ja mittaaminen asumisen, yrittämisen, työskentelyn ja matkailun näkökulmista. Rakentajamessut, Pohjolan Rengastie -seutumarkkinoinnin yhteistyö.

Määrällisesti mitattavat tavoitteet:

- verkkosivujen ja somekanavien liikenteen kehittyminen ja sisältöön sitoutuminen
- markkinointikampanjoiden tulokset
- työyhteisön ja kuntalaisten viestintäkyselyn tulokset, muuttotutkimus

Yrityspalvelut

Kunnan yksi keskeinen tehtävä on luoda sellainen toimintaympäristö, joka edistää yritysten syntymistä, toimintaa, kasvua, kilpailukykyä ja työllisyyttä. Näitä luodaan mm. parantamalla yritysten fyysistä ympäristöä, tuotantopanosten saatavuutta, osaamista, palveluja, sekä toimintaan liittyviä

säädöksiä ja päätöksentekokäytäntöjä. Suotuisat olosuhteet luovat perustan yritysten kilpailukyvyille, työllisyydelle, laadukkaille palveluille ja kunnan elinvoimaisuudelle. Yrityspalveluissa työskentelee yrityskehittäjä sekä puolikas yritysneuvoja.

Yritysneuvonnan ja -kehittämisen painopistealueet vuodelle 2024: Kasvattaa uusien yritysten perustamista ja yritysten sijoittumista lin alueelle. Yritysneuvonta tukee yritysideoiden jalostamisessa yritystoiminnaksi. Yritysneuvonnan tavoitteena on saada lihin syntymään ja sijoittumaan uusia yrityksiä, jotka luovat uusia työpaikkoja ja palveluita. Tavoitteena on edistää iiläisiä yrityksiä kehittämään ja kasvattamaan toimintaansa sekä hyödyntämään erilaisia saatavilla olevia yritysrahoituksia. Paikallista -merkkiä osana yritysneuvontaa ylläpidetään ja kehitetään siten, että yritykset saisivat paremmin erilaisia rahoituksia ja toisaalta pääsisivät osaksi Paikallista -merkkiä.

Yrityskehittäminen seuraa markkinoiden muuttuvia tilanteita ja järjestää ajankohtaisista asioista yrittäjille tapahtumia ja verkottaa alueen toimijoita. Tavoitteiden saavuttamiseksi yritysneuvonta tarjoaa iiläisille yrityksille laadukasta yritysneuvontaa, jossa tuetaan yrityksiä eri kehitysvaiheissa; yrityksen perustaminen, yritystoiminnan kehittäminen ja kasvattaminen, yritysten investoinnit ja rahoitus, osaavan työvoiman saatavuus, vastuullisuus sekä omistajanvaihdoksien edesauttaminen.

Yritysneuvonnassa tehdään markkinointia yritysten houkuttelemiseksi sijoittumaan lihin ja vastataan kysyntään nopeasti ja joustavasti sekä edistetään lin yritystonntien vuokrausta ja myyntiä. Yritysneuvonta järjestää yritystapahtumia tärkeistä ajankohtaisista aiheista ja auttaa yrityksiä verkostoitumaan ja löytämään kumppanuuksia. Yrityskehittäjä tekee tiivistä yhteistyötä kunnan eri toimialojen kanssa, jotta yritykset saavat palvelua nopeasti ja joustavasti.

Määrällisesti mitattavat tavoitteet:

Yritysneuvonnassa seurataan seuraavia mittareita: perustetut yritykset, sijoittuneet yritykset, syntyneet työpaikat, yritysneuvonnan ja uusien yritysten houkuttelun lukumäärät, yritystapahtumat, saatujen investointi- ja kehittämisavustusten määrät. Yrityspalveluiden toiminnan tuloksena lihin syntyy kasvavassa määrin uusia yrityksiä ja työpaikkoja. Iissä jo toimivat yritykset suhtautuvat myönteisesti yritystensä kehittämiseen ja uusiin investointeihin. Lin verotulot kasvavat ja li koetaan halutuksi yritysten sijoittumis- ja työskentelykunnaksi. Li on yritysmuönteinen ja yritysten toimintaa ripeästi mahdollistava kunta.

Kehittäminen

Kehittämisen alue pitää sisällään Micropoliksen hanketoiminnan. Sen keskeisenä tavoitteena on hankkeistamisen avulla saada ulkopuolista rahoitusta kuntastrategiaa tukevien toimenpiteiden toteuttamiseksi. Toiminnan tuloksena kunta ja kunnan yritykset saavat vipuvoimaa toimintojensa kehittämiseen ja kasvuun sekä uusien ja erilaisten toimintamallien kokeilemiseen.

Lijokisopimuksen koordinointi ja hallinta 2024 - 2028

Sopimuksen alle kuuluu lijoen vesistövision ja toimenpideohjelmaan kuuluvien hankkeiden toteuttaminen, lijoen neuvottelukunta ja lijoki Foorumit. Sopimuksen koordinoinnissa ja hallinnassa työskentelee yksi työntekijä.

Hallittu vihreä siirtymä Pohjois-Pohjanmaalla -hanke 2024-2025

Hankehakemus on jätetty, rahoituspäätöstä ei ole vielä tehty.

Pohjois-Pohjanmaan alueella on merkittävä osa koko Suomen uusiutuvasta energiasta. Kehitys jatkuu vahvana ja alueelle suunnitellaan uusia aurinko- ja tuulivoimaloita. Lisäksi Pohjois-Pohjanmaan rannikkoa koskevat vetypuutkisuunnitelmat ovat puhtaan vedyn ja siitä johdettujen synteettisten polttoaineiden kannalta merkittäviä. Hankkeen keskeisenä tavoitteena on edesauttaa näiden keskittymien kehitystä elinvoimaisiksi ja taloudellisesti kannattaviksi kokonaisuuksiksi. Hankkeessa luodaan yrityksille valmiuksia toimia vihreän siirtymän hankkeissa kasvattamalla

yritysten osaamista ja kilpailukykyä kotimaassa ja kansainvälisillä markkinoilla. Tavoitteena on myös nopeuttaa energiainvestointien lupaprosesseja sekä lisätä viranomaisten osaamista niihin liittyen. Hankkeessa luodaan menettelytapa alueiden vahvuuksien esiin tuomiselle niin paikallisesti kuin maakunnallisesti. Investointeja suunnittelevat yhtiöt valitsevat sijaintipaikkakunnan monen kriteerin perusteella. Osa näistä kriteereistä on ehdottomia vaatimuksia ja loput sellaisia, joiden painoarvo vaihtelee. Hankkeen tavoitteena on auttaa alueiden päättäjiä ymmärtämään investorien tarpeita syvemmin sekä valmistella laitoksille soveltuvien maa-alueiden tarjontaa ja vastaanottokykyä.

Työllisyyttä edistävä hanke 2024-2026

Hanketta valmistellaan yhdessä kunnan TE-palveluiden kanssa. Hankehakemusta ei ole vielä jätetty. Hankkeessa kartoitetaan ja tunnistetaan lin elinkeinoelämän työllisyyteen ja työllistämiseen liittyvät tarpeet ja työllistämisen haasteet sekä karoituksen pohjalta yhdessä yritysten kanssa luodaan entistä tehokkaammat toimintamallit työllisyyden edistämiseen ja sen tiimoilta tehtävään yritysryhdytyöhön.

Turvetuotantoalueiden jatkokäyttö -hanke 2024

Hankihakemus on jätetty, rahoituspäätöstä ei ole tehty. Lin ja Pudasjärven alueelta on poistunut tai poistumassa käytöstä turvetuotantoalueita, Pudasjärveltä 23 aluetta (n. 3 000 ha) ja listä 11 aluetta (n. 1 500 ha). Alueet ovat erittäin laajoja ja ne tarjoavat mahdollisuuksia uusille liiketoiminnoille. Turvetuotantoalueista on olemassa monia erilaisia selvityksiä, mutta ne eivät ole suoraan käyttökelpoisia maanomistajien tai kuntien tavoitteisiin löytää alueelle korvaavia tuotantoja. Tällä hankkeella saadaan koottua turvetuotantoalueista tehtyä tietoa ja aineistoa, sekä koostettua se ymmärrettävään muotoon. Hankkeella halutaan koota tietoa ja toimenpide-ehdotuksia turvetuotannosta poistuneiden alueiden kestävästä käytöstä. Lisäksi maanomistajille haetaan mahdollisuuksia ja erilaisia vaihtoehtoja turvesoiden jatkokäytölle.

lijoen Lumo -matkailutoimijoiden verkostoitumishanke 2022 - 2024

Hankkeessa luodaan alueellinen matkailuverkosto (li-Oulu-Pudasjärvi-Taivalkoski) sekä koostetaan matkailua koskevaa tietoa lijoen kehittämisen näkökulmasta. Samalla rakennetaan mikroyritysten yhteistyöverkostoa ja palvelujen tuotteistamista. Hankkeessa työskentelee puolitoista työntekijää. Hankkeen päätavoitteena on vastata kasvavaan matkailupalvelujen kysyntään edistämällä toimijoiden verkostoitumista ja yhteistyötä yli sektorirajojen, edistää jo tunnistettujen kehittämistarpeiden toteuttamista, palveluiden tuotteistamista sekä myynnin ja markkinoinnin digitaalisiin kanaviin siirtymistä. Hankkeessa työskentelee projektipäällikkö ja puolikas projektityöntekijä. Vuoden 2024 painopisteet:

- Suunnitellaan, laaditaan ja julkaistaan lijoen matkailuselvitys. Selvitys sisältää vision lijoen matkailun kehittämisestä, kartoituksen kehittämistoimenpiteistä sekä strategian tavoitteen saavuttamisesta. Selvityksessä hyödynnetään olemassa olevia aineistoja ja haastatellaan toimijoita sekä pidetään työpajoja. Selvityksessä on olennaista kokonaiskuvan muodostaminen ja selvät askeleet matkailutoimijoiden tarpeista ja liiketoiminnan kasvattamisesta tuleville vuosille.
- Kootaan edelleen matkailutoimijoiden verkostoa eri tapaamisten ja työpajojen avulla.
- Panostetaan Visit Finlandin DataHubin käyttöönottoon entistä laajemmin lin matkailutoimijoiden keskuudessa ja hyödynnetään kansainvälisen markkinoinnin digiosaamista.
- Edistetään matkailua tukevien jatkohankkeiden ja eri teemaisten hankkeiden suunnittelua ja toteutusta. 5) Viestitään lijoen matkailusta monikanavaisemmin, suunnitellaan ja toteutetaan lijoen matkailusta kertova video.

STORe -Älykäs ja uudistava matkailu Oulun seudulla 2023 - 2025

Hankkeen tuloksena syntyy lijoen uittokulttuurihistoriaan liittyviä uusia tuotteita ja niistä koostuva tarinallinen reitti tai reittejä, joita markkinoidaan niin kotimaassa kuin ulkomaillakin. Hankkeessa luodaan Uittoviikko-tapahtumakonsepti, joka tulee olemaan lijoen merkittävimpiä Oulu 2026 - kulttuuritapahtuma. Hankkeen myötä lin alueelle syntyy kestävä matkailun SDG-toimintaohjelma, jossa huomioidaan kestävä matkailun näkökulmasta alueen kohteet, yritysten tarjonta sekä alueen yhteinen matkailumarkkinointi ja viestintä. Lin kunnan matkailuyritykset ottavat käyttöön kestävä

matkailun sertifikaatteja tai toteuttavat kestävän matkailun dokumentaation. Koko hankkeen myötä syntyy 10 yritykselle kestävän matkailun ja kansainvälisen matkailun merkittävää liiketoiminnallista vaikutusta. Tavoitteena on, että lihin ja lijoen varteen syntyy vähintään 10 uutta tuotetta ja yksi uusi tapahtuma markkinoitaviksi tuotteiksi.

Vuodelle 2024 on suunniteltu pidettäväksi 4 työpajaa iiläisille yrityksille ja yrittäjyyttä suunnitteleville, joissa hankkeen toimenpiteitä ja tavoitteita viedään eteenpäin palvelumuotoilun ja tuotteistamisen keinoin. Yritysten välinen yhteistyö syvenee ja uusia tuotteita ja palveluita kehitetään ja testataan. Vuonna 2024 aloitetaan myös yhteistyö kunnan eri yksiköiden välillä (mm. kirjasto), joten hankkeen avulla saadaan edistettyä kuntakonsernin välistä yhteistyötä, ja saadaan toimenpiteitä yhdistettyä. Vuoden 2024 tavoitteisiin kuuluu myös yhteistyöverkoston laajentaminen ja yhteistyön syventäminen muiden alueen matkailuorganisaatioiden kanssa ja löytää synergiaetuja verkostoista. Micropoliksella on hankkeessa on puolikas hanketyöntekijä.

Kiertola - luonnonvarojen älykäs käyttö digitaalisella kiertotalouden ohjaamisella -hanke 2023-2026
Käynnistyvä Kiertola -hanke jatkaa Virke -hankkeessa kehitettyjen purkukartoitusten jalostamista ja materiaalien uudelleenkäytön edistämistä digitaalisia alustoja hyödyntäen. Keväällä 2023 tehdyn kunnantalon purkukartoituksen pohjalta edettiin lajittelevaa purkua tukeviin esisuunnitelmiin yhteistyössä Prenner Oy:n kanssa. Kiertola -hankkeessa jatketaan yhteistyötä kunnantalon purkukurakan tukemisessa. Kiertola -hankkeen yhtenä ajatuksena on tukea kuntaa kiinteistöstrategian kehityksessä tuottamalla tietoa kiinteistöistä, jotka ovat päätyössä poistettavien listalle. Hankkeella pyritään myös edistämään digitaalisten materiaalien kiertotalousalustojen kehitystä Oulun seudulla. Alustat mahdollistaisivat purettavien rakennusten komponenttien ja materiaalien entistä tehokkaampaa uudelleenkäyttöä ja kierrätystä. Tämä tukee Sääskenharjun kiertotalousalueen kehitystä tarjoamalla avoimempaa tietoa saatavilla olevista materiaaleista ja saattamalla toimijoita yhteen. Hankkeessa työskentelee projektipäällikkö ja -työntekijä.

Tavaravirta 2.0 – Maaseutumaisen alueen tavaraliikenteen kehittäminen -hanke 2024-2026

Hankehakemus on jätetty, mutta rahoituspäätöstä ei vielä ole.

Pohjois-Pohjanmaa tarvitsee uusia vahvuustekijöitä, jotta alueen elinkeinojen edellytykset menestyä paranevat. Yksi tällainen vahvuustekijä alueellemme on tavaraliikenteen tehostaminen. Pohjois-Pohjanmaalla on tarve mahdollistaa yritysten, työpaikkojen ja ihmisten on vapaata sijoittumista. Pitkät välimatkat ja vaikeat talviolosuhteet lisäävät yritysten kustannuksia ja heikentävät kilpailukykyä. Yritysten sijaintipäätösten näkökulmasta tarvitaan pitkäjänteistä liikennejärjestelmäsuunnittelua, joka luo vakautta elinkeinoelämälle. Yksi esimerkki haasteellisessa tilanteessa olevista ryhmistä on ruokaketjun pientuottajat, joiden toiminnan kannattavuudessa logistiikkakulut näyttelevät jo tosi merkittävää osaa.

Kuljetuskustannuksilla on suora vaikutus alueella toimivien, sinne hakeutuvien ja syntyvien uusien pk- ja mikroyritysten liiketoiminnan kannattavuuteen, kuten myös julkisen sektorin toimintaan. Kevyempi kustannusrakenne ja saavutettavimmat palvelut kannustavat uusia toimijoita yrittäjyyteen ja ylläpitävät olemassa olevaa liiketoimintaa. Hankkeessa tehdään esiselvitys tavaraliikenteen ongelmakohtista ja kehittämistarpeista sekä valitaan ne tarpeet, joihin hankkeella lähdetään hakemaan tavaraliikenteen kuljetuksia tehostavia ratkaisuja. Lisäksi valitaan pilottikohteet, joille laaditaan tuloksia hyödyntävät liiketoimintamallit.

Yksityismaiden soiden vesien palauttamisen ja johtamisen pilotit – Ojasta allikkoon 2

Taloussuometsien aiheuttamasta vesistökuormituksesta on saatu viime vuosina uutta tutkimustietoa, jonka myötä erityisesti ojitettujen turvemaiden roolin on havaittu olevan merkittävämpi ja pitkäaikaisempi kuin aiemmin oletettiin. Metsätalouden aiheuttama vesistökuormitus näkyy jokien sekä Itämeren tilassa, kun havaintoja sinileväkukinnoista saadaan myös Perämeren alueelta. Viimeaikainen kehitys kertoo, että vesiensuojelutoimia tarvitaan metsävaltaisilla Pohjanlahden valuma-alueilla. Hankkeen tavoitteena onkin parantaa metsätalouden vesiensuojelua ja vesien tilaa edullisen, tehokkaan, monitavoitteisen ja luonnonmukaisen vesiensuojelutoimen eli vesien palauttamisen keinoin. Hankkeessa suunnitellaan ja toteutetaan vesien palautuksia sekä edistetään

menetelmän laajempaa käyttöönottoa päivittämällä jo olemassa olevia työkaluja ja luomalla uusia (toimintamalli, sopimus pohjat, paikkatietoaineistot). Tavoitteena on saada aikaan toteutuksia yksityismetsiin, jotta menetelmän ja aiemmin luodun toimintamallin toimivuudesta saataisiin lisää varmuutta ja kokemuspohjaista tietoa käytännön kohteilta.

Osallisuus

Kuntalaisten ja yritysten monipuolinen osallistaminen kuntakonsernin valmisteluvaiheen asioihin ja kunnan kehittämiseen. Toiminnan tuloksena asukkaat ja yritykset ovat entistä tyytyväisempiä arkeensa ja kokevat voivansa vaikuttaa tärkeiksi kokemiinsa asioihin.

Hallinto ja kumppanuudet

Hallinnon ja kumppanuuksien alueeseen kuuluu toimitusjohtajan tehtävät, kumppanuuksien ja verkostojen luominen ja ylläpitäminen, hallinnon asiat, kuten talous, henkilöstö, ohjelmistot. Myös hallituksen toiminta on osa hallintoa.

Talous (1 000 €)

	TP 2022	TPE 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Liikevaihto	575	525	525	525	525
Liikevoitto	79	0	0	0	0
Tilikauden tulos	63	0	0	0	0
Oma pääoma	153	153	150	150	150
Vieras pääoma	534	525	535	535	535
-siitalainakanta	286	286	286	286	286

Tunnusluvut

	TP 2022	TPE 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Henkilöstön lkm	11	12	12	12	12

Investoinnit

Investointi kohde	TP 2022	TPE 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
	0	0	0	0	0

Merkittävimmät riskit ja toimenpiteet riskien pienentämiseksi:

Onnistuakseen tavoitteissaan Micropolis tarvitsee vahvaa yhteistyötä kunnan eri toimialojen ja kuntakonsernin muiden yhtiöiden kanssa. Yritysten saamiseksi kuntaan ja sitä kautta myös työpaikkojen ja asukkaiden määrän kasvattaminen edellyttää monipuolista tonttitarjontaa yrityksille ja asukkaille. Tavoitteen saavuttamiseksi yhteistyö yhdyskuntatoimen kanssa on avainasemassa ja sitä tiivistetään ja kehitetään entisestään.

Micropolis hyödyntää rahoituksessaan mm. EU-ohjelmarahoitusta. Micropoliksen tulee toteuttaa nykyiset hankkeet laadukkaasti, tuottaa rahoittajille, kumppaneille ja asiakkaille lisäarvoa, panostaa uusien hankkeiden tarvelähtöiseen suunnitteluun ja käynnissä olevien hankkeiden tulokset tulee osoittaa selkeästi. Hankkeiden toteuttamisessa on riski, että hankkeiden kohderyhmän odotukset ja tavoitteet eivät toteudu toivotulla tavalla eri syistä. Hankkeiden avulla kunnalle ja yrityksille tuotettua lisäarvoa terävöitetään. Yhteistyöllä ja hankkeiden yhteissuunnittelulla pyritään siihen, että kunnan toimialat hyötyisivät hankkeiden toimenpiteistä entistä paremmin. Toinen hankerahoitukseen liittyvä riski on, että sitä ei myönnetä ja suunnitellut toimenpiteet jäävät toteutumatta.

10.3.4. Iin Energia Oy

Toiminta-ajatus:

- tuottaa, myydä ja siirtää sähköä kilpailukykyisesti ja häiriöttä

Painopistealueet:

- sähköntuotanto, -jakelu ja -myynti

Toiminnalliset tavoitteet:

- sähköntuotannon omavaraisuus, verkkotoiminnan kehittäminen energiaviraston valvontamallin mukaan, sähkönmyynti yritykselle taloudellisesti kannattavasti

Talous (1 000 €)

	TP2022	TPE 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Liikevaihto	7163	8600	8000	8000	8000
Liikevoitto	-1583	4400	400	400	400
Tilikauden tulos	-1308	4000	300	300	300
Oma pääoma	3473	7473	7773	8073	8373
Vieras pääoma	13918	9000	9000	9000	9000
-siitä lainakanta	4878	0	0	0	0

Tunnusluvut

	Henkilöstön lkm	Liikevoitto %/lv	Nettotulos %/lv	Sijoitetun pääoman tuotto %	Oman pää- oman tuotto %	Omavaraisuus -aste %	Quick ratio
TP 2022	14	-22,1	-22,6	-15,6	-39,3	15,6	0,7

Investoinnit

Investointi kohde	TP 2022	TPE 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Sähköverkosto	1073	1100	1000	1000	1000
lisiverkko	13	0	0	0	0

Merkittävimmät riskit ja toimenpiteet riskien pienentämiseksi:

- Iso myrsky tms. luonnon katastrofi
 - vakuutus
 - yhteistyö naapuri yhtiöiden kanssa
 - urakoitsijayhteistyö
 - johtokatuojen kunnossapito
- Sähkön hinnan äkillinen nousu
 - omat tuotanto-osuudet
 - hinta seuranta

Kuntastrategian toteutus:

- Myymämme sähkö on 80 %:sti tuotettu uusiutuvalla energialla
- Energiakäytön neuvonta
- Hankinnoissa käytetään mahdollisuuksien mukaan paikallisia yrityksiä
- Siirtyminen sähköisiin järjestelmiin ja tallenteisiin
- Materiaalien kierrätys